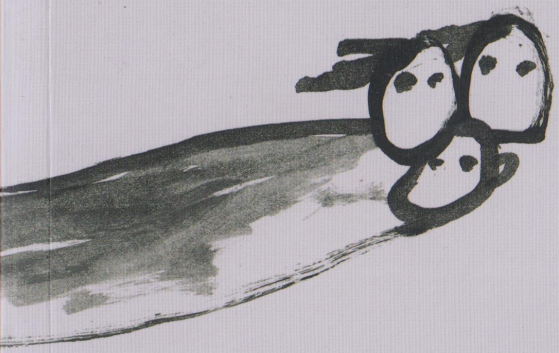
üçlü

duygusal bir laboratuvar briant crétinon stoessel

AYRINTI YAYINLARI

BRIANT & CRÉTINON & STOESSEL

Üçlü'nün bütün kahramanları 1980'lerden bu yana plastik sanatlar alanında emek veriyor. Jean-François Briant heykeltıraş, Mireille Crétinon ve Catherine Stoessel ise ressam. Briant 1957'de Falaise'de doğdu. 1985'ten beri birçok kişisel sergi açtı ve çeşitli karma sergilere katıldı. 1994'te Finlandiya Güzel Sanatlar Akademisi'nde konuk öğretim üyesi olarak dersler verdi.

Mireille Crétinon 1985'ten beri, Catherine Stoessel ise 1983'ten beri kişisel sergiler açarak, karma sergilere katılarak çalışmalarını sürdürüyorlar. *Üçlü* Normandiya ve Paris'te yaşıyor ve çalışıyor.

Ayrıntı: 458
Lacivert kitaplar dizisi: 26

Üçlü
Duygusal Bir Laboratuvar
Jean-François Briant & Mireille Crétinon & Catherine Stoessel

Fransızcadan çeviren
Deniz Öztürk

Yayına hazırlayan
Işıl Özcan

Kitabın özgün adı
À Trois
Un laboratoire sentimental

JC Lattès/2004
basımından çevrilmiştir

© Éditions Jean-Claude Lattès

Bu kitabın Türkçe yayın hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak illüstrasyonu
Sevinç Altan

Kapak düzeni
Deniz Çelikoğlu

Düzelti
Ayten Koçal

Baskı ve cilt
Sena Ofset (0212) 613 38 46

Birinci basım *2005*
Baskı adedi *2000*

ISBN 975-539-456-7

AYRINTI YAYINLARI
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr
Dizdariye Çeşmesi Sk. No.: 23/1 34400 Çemberlitaş-İst. Tel.: (0 212) 518 76 19 Faks: (0 212) 516 45 77

Briant & Crétinon & Stoessel

Üçlü

Duygusal Bir Laboratuvar

LACİVERT KİTAPLAR DİZİSİ

İŞİTEN GEÇTİKTEN SONRA VERİLEN SÖZLER
Darian Leader

SEVGİNİN HALLERİ
Stephanie Dowrick

ÖPÜŞME
Metafizikten Erotiğe
Adrianne Blue

KAHKAHA BENDEN YANA
Søren Kierkegaard

ARİSTOS
Yaşam Üzerine Notlar
John Fowles

SALOME
Yaşamı ve Yapıtları
Angela Livingstone

BAŞTAN ÇIKARMA ÜZERİNE
Jean Baudrillard

BENİ AYAKTA GÖMÜN
Çingeneler ve Yolculukları
Isabel Fonseca

GECE
Gece Hayatı, Gecenin Dili, Uyku ve Rüyalar
A. Alvares

COOL
Bir Tavrın Anatomisi
Dick Pountain & David Robins

HAYATIMIN FİLOZOFUNA AŞK MEKTUPLARI
Monique Charles

COOL ANILAR (1990-2000)
Jean Baudrillard

KENDİNİ ALDATMA
Herbert Fingarette

GÖĞÜ DELEN ADAM
Papalagi

ŞÖHRET
Chris Rojek

ANAHTARLAR VE KİLİTLER
Kısa Düzyazılar
Michel Tournier

TİK TAK
Zamana Kaçamak Bir Bakış
Jay Griffiths

VAMPİR KAZANOVA
Susie Orbach Griffiths

KÖTÜLÜĞÜN ŞEFFAFLIĞI
Aşırı Fenomenler Üzerine Bir Deneme
Jean Baudrillard

DÜŞ SÖYLEMLERİ
Pierre Sorlin

APTALLIK ANSİKLOPEDİSİ
Matthijs van Boxsel

ÖPÜŞME, GIDIKLANMA VE SIKILMA ÜZERİNE
Hayatın Didiklenmemiş Yanlarına Dair Ps ikanalitikDenemeler
Adam Phillips

KARŞILIKSIZ AŞK
Kovalamak ve Kovalanmak Üzerine
Gregory Dart

LANET
Son Tabuyla Yüzleşme: Âdet Kanaması
Karen Houppert

BİR ÇİFT SÖZ
Julian Barnes

ÜÇLÜ
Duygusal Bir Laboratuvar
Briant & Crétinon & Stoessel

HAZIRLANAN KİTAPLAR

İMKÂNSIZ TAKAS
Jean Baudrillard

Raphaël'e,
Octave'a.

ERNEST: Jean-François Briant
PAULINE: Mireille Crétinon
ANNE: Catherine Stoessel

Yayıncıdan

Bu görüşmeden sonra biraz altüst olmuş bir halde, Saint-Germain-des-Prés sokaklarında amaçsızca geziniyoruz. Hikâyemizi kaleme almamız teklif edildi. Yirmi yıldır yaşadığımız, bazılarının kafa karıştırıcı bulduğu, özel bir hikâye. Oldukça heyecanlıyız ama şimdilik kararsızız. Otobiyografi her zaman için riskli bir oyundur; hele ki aynı hikâyeyi üç kişi yazacaksa. Hem, daha ölmedik! Anne bunun kamusal bir günah çıkarma olarak algılanmasından korkuyor. Pauline maceraya atılmak istiyor. Ernest geceleri uyumuyor. Düşünüyor.

O gün, 6 Ocak 2003'te, üç kişi –bir adam ve iki kadın– bize Jacob Sokağı'nda randevu verdi. Biz de üç kişiyiz: İki kadın, bir

adam. Tanıdığımız bir yazar olan Marc, yayınevinin dikkatini bizim durumumuza çekmiş – anlaşılan durumumuz özel bir durum. Daha basitçe söylersek, alışılageldik Fransız aile bahçesinden farklı bir aşk beraberliğini ortaya koymak durumundayız. Ailemizi bir İngiliz bahçesi gibi kurduk, yani olayların niteliğini, ilişkilere tuz-biber katan kıskançlığı, yabanıl düşü, dallanıp budaklanan düşünceyi göz önünde bulundurarak. Böyle düşünürsek, evet, üçümüz (çocukları da sayarsak beşimiz) bir tür duygusal laboratuvar *oluşturuyoruz.*

Isabelle hayli eğlendiğimizi düşünüyor. Çoğu kez, evet. Her zaman değil. Karina bizi asiler olarak görüyor. Bizse kendimizi hayal kuran, oynayan, birbirlerini seven çocuklar olarak görüyoruz. Ve belki gerçekten de bu çocuklar oyunları sırasında korkutucu ve büyülü aşk ormanındaki birkaç dalı kaldırmış, birkaç yeni yol göstermiştir.

Giriş

"Gözler yüreğin çılgınlığını yansıtır."
William Shakespeare

1977-1978 yılları... Hipilerin devri yavaş yavaş geçerken, punk müziği, efsanevi grup Sex Pistols ve müthiş sloganları *"No future!"* ile büyük bir patlama yaşıyor.

Genç lise öğrencisi Anne, geleceğinin olduğuna inanıyor. Hatta nasıl bir gelecek olduğunu bile biliyor: Ressam olmak istiyor. Ailesinin banliyödeki gri evini terk ediyor. Babası "sanatçı olmak" istediğini biliyor. Bunu anlayışla karşılıyor ama endişeleniyor da. Bir baba olarak görevi bu, ve şüphesiz endişelenmekte haklı da. Sanatçıymış, delilik!

Anne bakaloryasını verdikten sonra Paris'e yerleşiyor. Güzel Sanatlar Akademisi'ne yazılıyor, duman altı barları, atölyelerin büyüleyici hareketliliğini, sokakları, konserleri keşfediyor. Onun geleceği olacak.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANNE

Eylül 1979

Her şey 1979 yılının bir eylül günü başladı. O akşamüstü hava güzel, gökyüzü yatıştırıcı bir ışık yaymakta, ama moralim çok bozuk: Ringe havlu atar gibi, fırçalarımı atıverdim. Yapmakta olduğum tablo beni çileden çıkarıyor. Yirmi yaşındayım ve kuşkularım var. Neden resim yapmak istensin ki? Neden yeni şekiller bulma iddiasında olunsun? Hepsi boş!

Güzel Sanatlar öğrencileri "La Charrette" isimli kafenin salonunu doldurmuşlar. Sigara dumanıyla kaplı ortamda sesleri birbirine karışıyor. Bazen daha ateşli bir ses genel gürültüyü bastırıyor. El-

bette ki sanattan, ama aynı zamanda anketlerde yükseldiği görülen soldan, ortak programdan, değiştirilmesi gereken toplumdan söz ediliyor. Salonun arka tarafında, bira bardağına yüzünü gömmüş olan Claudius'u ve kafası karışmış bir ifadeyle ona bakan Léa'yı görüyorum. Léa ve Claudius bu yaz Ardèche'te tanıştıklarından beri birbirlerine âşıklar. Yandaki sandalyede yumuşak yüzlü, kızıl saçlı bir genç adam oturuyor: Meşhur Ernest olmalı, diye düşünüyorum, Claudius'un bana bu yaz çok bahsettiği atölye arkadaşı.

Masalarına gittiğimde Claudius kibar bir merhabadan sonra beni, kısa bir gülümsemeyle karşılık veren Ernest'le tanıştırıyor. Ernest'le göz göze gelir gelmez işte tekrar Léa ile sohbetine dalıyor. Claudius'un neşeli hali beni karamsar düşüncelerimden biraz olsun uzaklaştırıyor.

–Bu aralar ne çiziyorsun? diye soruyor bana.

–Elmalar.

–Ne olmak istiyorsun? diye takılıyor bana. Yeni Cézanne mı, yoksa yeni Havva mı?

–İçimde bir dolu şey var, diyorum, kendimi gülümsemeye zorlayarak. Resimler, şekiller, düşünceler... Ama bunları resimle nasıl ifade edeceğimi bilmiyorum.

–Boş yere endişeleniyorsun, Anne.

Oysa ben aksine, endişelenecek nedenlerim olduğuna inanıyorum: İfade etmek istediğini en iyi yansıtan şekilleri bulmak, yitip gitmek pahasına, karamsarlaşmak pahasına da olsa bu arayışı hiç bırakmamak, hiç pes etmemek...

–Bazı günler öyle kuşkularım oluyor ki...

–Doğal, diyor Claudius. Kuşkuları olmayan biri zaten ölmüştür...

Dudaklarını bira bardağına yaklaştırıyor. Ernest'ten tarafa dönüyorum ve yüz hatlarının belirgin duruluğu beni aniden duygulandırıyor. Ancak bu ilk izlenim çabuk siliniyor: Bu yumuşaklığın ardında bir acı olduğunu tahmin ediyorum. Tam model olacak bir tip. Léa ve o, fısır fısır konuşurken ulaşılmaz görünüyorlar, başka bir yerde, uzaktalar. Onlara erişmek için hangi kapıdan girmeli? Şimdilik Ernest daha konuşkan.

Ağzı kelimeleri yutuyor gibi. Obur biri olmalı, sevmek isteyen biri. Ya Léa, o neyin peşinde? Sanki birbirlerini asla terk etmeyecek gibiler. Ne üzerine konuşuyorlar? Ya ben, neden sohbetlerine dahil olamadan onlara yiyecekmiş gibi bakıyorum? Masadan ayrılıp yoluma devam da edebilirim. Ama böyle olmuyor. Claudius birasını bitirdi, ayağa kalkıyor; Léa da kalkıp peşinden gidiyor. Bizi selamlayıp yok oluyorlar.

Gidişleri bir boşluk yaratıyor. Kendimi, benden bir işaret bekleyerek bana bakan Ernest'in karşısında buluveriyorum. Oyalanmak için bir çay söylüyorum. Ernest kibarca sohbet etmeye başlıyor, havadan sudan konuşuyoruz. Dudakları etli – bana sonradan Afrikalı dudaklar olduğunu söyleyecek gururla. Bitmekte olan yaz gibi yumuşak, gök mavisi çizgileri olan bir ceket, bir de açık renk pantolon giymiş. İçe dokunan bir tarafı var, ama siyah gözlerinin koyuluğu beni biraz korkutuyor. Picasso'nun kapkara gözlerini hatırlatıyorlar bana. Ya o beni nasıl görüyor? Kesin olan, kendimi rahat hissetmiyor olmam. Sanki gözlerimi ve alnımı ezermişçesine duran, başımın üzerine doladığım ağır örgülerim ve hipi giysilerimle kendimi fazlasıyla yüklü –ya da fazlasıyla yer kaplayan biri gibi– hissediyorum.

–Sanırım ressam olmak istiyorsun, diyor Ernest yavaşça. Bu çok iyi, bu dünyanın gerçekten de sanatçılara ihtiyacı var.

–Ya sen, Claudius bana heykeltıraş olduğunu söylemişti.

–Evet, bu aralar kafa heykelleri yapıyorum... Yarı yarıya gömülü kafalar, çeneleri toprağın içinde. Yüzlerinin üst tarafı göğe doğru yükseliyor.

–Filizlenen tohumlar gibi mi?

Bunu öylesine söylüyorum.

–Tohumlardan söz etmen pek hoş, diye gülümsüyor bana.

–Neden? Yanlış bir şey mi söyledim?

Sanki Anne bir şeyleri açığa çıkardı. Ailem Aşağı Normandiya'nın küçük bir kasabasında hububatçılık yapıyordu. Annem perakende satışların yapıldığı dükkânla, babam da toptancı ambarıyla ilgilenirdi. Babaannem de dükkânın üst katındaki evde bizimle birlikte otururdu. Bu iki kadının arasında yaşadım, onları düşününce duygulanmadan edemiyorum. Benden sekiz yaş büyük bir ağabeyim var, ama üniversite eğitimi için erkenden evi terk ederek önce Bretagne'a, sonra da Paris'e gitti. Büyük bir değirmendeymişiz gibi yaşardık. Babam her akşam eve yüzü bembeyaz gelirdi; Pinder sirkinin beyaz palyaçosuna benzerdi. Aynı zamanda tarım makineleri ve hayvanlar da satardı. Beraberce yakınlardaki çiftlikleri dolaşırdık. Tohum ve tane alır satardık.

–Bunlar senin için hoş anılar mı?

–Evet, elbette.

Anne gülümsüyor.

–Ama, söylesene, diye soruyor, hububatçılıktan yerden biten kafa heykelleri yapmaya nasıl geçiliyor?

–Henüz her şeyi anlamış değilim, biliyor musun?

Gözlerimde çocukluk anılarım, Anne'a ikindi vakitlerini, hububat ambarındaki bol güneşli günleri, pencerelerden girip makinelerin kayışlarını yalayan turuncu ışıkları anlatıyorum.

–Mutlu bir çocukluk geçirmiş olmalısın, diyor Anne.

–Daha çok yalnızdım, çünkü okulda kızıl saçlarımla alay ederlerdi. Ama hep resim çizerdim. Ziraat lisesinden Paris'teki Güzel Sanatlar'a doğrudan geçiverdim. Ne şok olmuştu! Sonunda özgürdüm... Hayatım Paris'e geldikten sonra başlamış gibi geliyor bana.

–Öncesinde yaşamamış mıydın?

–Yaşamıştım... Ama sanki uzun, derin bir uykudaydım, filizlenmeden önce yerin altında uzun süre bekleyen bir tohum gibi.

–Evet, diyor Anne dalgınca, şimdi yerden biten kafaları daha iyi anlıyorum...

Bana içimi açma isteği veriyor. Ona tohum silosunda oynayarak geçirdiğim saatleri anlatıyorum. Güçlü kuvvetli iki adam çalışırdı

orada; dok işçilerine benzetirdim onları. Nesnelerin ağırlıklarıyla orada tanıştım ve bu durum bir sanatçı olarak çalışmalarımı da etkiledi, o hangarda kapalı duran onca şey, tartılar, vinçler, çuvallar. Şimdi, yolda gördüğüm insanları hayatla ağırlaşmış, hareket halindeki taş kütleler olarak hayal ediyorum.

ANNE

Ernest kendinden yeteri kadar söz ettiğine karar verdi ve şimdi o beni sorguluyor. Her zaman resim yapmak istemişimdir, diyorum ona. Bu istek küçücük bir çocukken bile içimdeydi. Yaşamsal bir istek. Daha anaokulundayken resimlerimden biri seçilmişti. Penguenler vardı o resimde. Sınıf fotoğrafı için her çocuk o resmin önünde poz vermişti. Oldukça gurur duymuştum. Sonraları, ergenlik çağıma doğru, bir işçi-papazla* birlikte zihinsel engelli çocuklara resim dersleri verdim. Sosyal hizmet görevlisi olmakla ressamlık arasında kararsızdım. O zamanlar biraz canlı renklerle, ufak tefek garip şeyler, nesneler ve yarım vücutlar çizerdim...

–Vücutların öbür yarısını ne yapardın? diye soruyor Ernest.

–İyi bir soru...

Ernest'in yüzünden bir gülümseme geçiyor. Ona bakıyorum, ben de gülümsüyorum. Sonra ikimiz de gülmeye başlıyoruz. İlk kez beraber gülüyoruz. Sonra portakal suyundan biraz içip bardağı masaya koyuyor.

–Yabancı kökenlerin yok mu? diye soruyor.

O kadar belli oluyor mu? Aslında anne tarafından dedem Protestan bir tanrıbilimciydi, Oxford'da bir üniversitede edebiyat öğretmeni ve rektördü. Onu tanımadığıma üzgünüm: Anladığım kadarıyla dalgın bir entelektüelmiş. Anneannem arabayı kullanırken ufak çığlıklar atarmış. Kadın haklarını korumak için, *Should*

* Hıristiyanlık'tan uzak işçi ortamlarında İncil'i öğretmek için işçilerle çalışan papaz. (y.h.n.)

*women be priest?** başlıklı, ölümünden sonra yayımlanan bir manifesto yazmış.

Ernest bir an gözlerime bakıyor, sonra bakışlarını çevirip barın yanında oturan müdavimleri izlemeye başlıyor. Ben çayımı içiyorum, o sessizliğini koruyor: Sanki benden kesin bir şey bekliyor. İçimi biraz daha açmak istiyorum. Babamın Alsace'lı olduğundan bahsediyorum. Öğrenciyken, doğduğu şehri terk edip dil öğrenmek için İngiltere'ye, Oxford'a yerleşmiş. Dedemin okulunda asistan olmuş. Bir gün dedem onu evine çay içmeye davet etmiş; babam salondaki dört genç kızı görmüş. İçlerinden birine âşık oluvermiş. Kısa süre sonra, ikisi beraber İngiltere'den ayrılmışlar, birkaç ay Almanya'da kaldıktan sonra, Paris'in banliyösünde küçük bir evde yaşamaya başlamışlar. Babam Almanca öğretiyor, her akşamüstü saat beşe doğru, masasına oturup gözlüğünü takar, *Le Monde* gazetesini okur şaşmaz bir alışkanlıkla. Biz hep o küçük evde yaşadık, annem, babam, erkek kardeşim ve tabii ki de ben. Bir bahçe, bir de gri tekir kedi vardı.

–Roman gibi, diye takılıyor Ernest.

Bilmem neden, –belki de "roman" kelimesi yüzünden– ona düzenli olarak günlük tuttuğumu söylüyorum. Kelimeleri de resim kadar seviyorum, aralarında seçim yapmak istemiyorum. Seçmek kaybetmektir.

Birden duruyorum. Sırlarımı biraz erken paylaşıyor olmayayım?

–Neden birden susuverdin? diye soruyor Ernest.

–Bilmem. Kendi hikâyelerimle seni sıkmaktan korkuyorum. Kendimden o kadar da emin değilim.

–Dış görünüşünden söz etmek ister misin?

İşte şimdi fazla ileri gidiyor. Sandalyemde doğruluyorum.

–Hayır, neden? O kadar tutuk mu görünüyorum?

Bu yaz tatilimi Ardèche'te, Léa'yla ve babasıyla geçirdim. Şimdi görürsün, Ernest.

Léa'nın babasının *Living Theatre* adında deneysel bir tiyatro topluluğunun başında olduğunu anlatıyorum. Bizi çıplaklıkla yüz-

*Kadınlar papaz olmalı mıdır? (ç.n.)

leştirmek gibi müthiş bir buluşu vardı. Yirmi dört saat boyunca çıplak yaşıyorduk, sözümona yaratıcı, "hayvansal" güçlerimizi serbest bırakmak için. Eh, ben oldukça utangacımdır, dolayısıyla benim için hayli zor bir deneyim oldu. Léa'nın babasını merdiven basamaklarını çıkarken görüyorum, aleti gözümün önünde, bense aşağıdaki salonda çırılçıplak yerleri süpürüyordum. Pek tuhaftı. Cinsel özgürlüğün altmış sekiz sonrası kuşağı üzerindeki olumsuz yan etkileri bunlar.

–Herkesin içinde çırılçıplak gezebildin mi? diyor Ernest şaşkınlıkla.

–Başka çarem yoktu!

Akşam oluyor, hava kararıyor. Neredeyse iki saattir konuşuyoruz.

ERNEST

Bir kahve söyleyip sandalyemin üzerinde biraz kıpırdandıktan sonra, "Ben de buna benzer bir şey yaşadım," diyorum.

Anne kaşlarını kaldırıyor, konuşmaya devam ediyorum.

–Resme başlangıç stajı vardı. İkinci günden sonra, öğretmen stajdaki bir diğer erkekle, otuz yaşında olan ve gençlere yönelik kültür evi işleten Albert ile birlikte çıplak modellik yapacağımızı söyledi. Modellere verecek para yoktu, stajda bizden başka erkek olmadığından on sekiz kızın önünde modellik yapmak durumundaydık. Sayıyı hatırlıyorum, çünkü kızları defalarca teker teker gözümün önünden geçirdim. On sekiz yaşındaydım ve onlar da on sekiz kişiydi. Onca kızın önünde soyunmak zorunda olmak beni deli ediyordu. Paniklemiştim. En kötü şeyler aklıma geliyordu, poz verirken kamışım kalkacak, herkes benimle alay edecek. Dünyanın en gülünç adamı olacağım. Ertesi gün Albert ve ben resim salonunda buluştuk. Kızlar tam zamanında orada ve hazırlardı. Bize bakıyor

ve bekliyorlardı. Öğretmen Jean soyunmamızı söyledi. Beklemediğim bir şekilde kolayca soyunuverdim, korkum yok olmuştu. Şaşıca bir kız yanıma gelip cinsel organıma dik dik baktı, herkes güldü. Bundan sonra tamamen rahatlamıştım. Kavgayı kazanmıştım, kendimi iyi hissediyordum. Hiçbir şekilde utangaçlık hissetmiyordum. Kompleksli yeniyetmeliğim karşısında kazandığım ilk zafer oldu bu. Kendimi o kızlarla suç ortağı gibi hissediyordum. Sonraki günlerde onlarla beraber duşa bile girmeme izin verildi. Kızlar yıkanırken, ben sabunu kabinden kabine gezdirerek onlara yamaklık ediyordum. Onların erkeği olmuştum. Jean'ın "İyi oldu, çünkü külotunu atmış oldun," dediğini hatırlıyorum.

PAULINE

Paris'e ilk gelişimde beş yaşında bile değilim. Ailem VI. arrondissement'da* Regard Sokağı'na yerleşiyor. Camsız, ama kocaman kahverengi kapıları hep kapalı olan bir sokak.

On altı yaşında hâlâ aynı yerde oturuyordum, ama Sağ Yaka'yı keşfetmiştim. Sonraları kadınsı erkeklerle beraber kanunen oturma hakkımızın olmadığı evleri işgal ettiğimiz Marais'de kaybolmak için Sen Nehri üzerindeki geçidi aşmak yeterliydi. Büyük bir coşkuyla, onların gece eğlencelerine eşlik ederdim. IX. arrondissement'ın moda barlarından Palace'ın müdavimi olan Edwige'e rastladım bir gün ve saçlarımı punk modeli kestim. On altı yaşımdan yirmi beş yaşıma kadar bütün dikkatim erkeklere yönelikti. Ama onlarla aramda hiçbir alışveriş yoktu ve bundan dolayı hayal kırıklığına uğramıştım. Bana hemen dokunulsun istiyordum ama fazla yabaniydim.

1979 yazında, bir partide bir akrabama rastlıyorum. Beraber dans ediyoruz, o tam olarak kimin kızı olduğumu öğrenmeye çalı-

* Fransa'da bir yönetim bölgesi. (y.h.n.)

şıyor. Çok ilginç biri. Hafta sonları, *Liberation* gazetesinin de yer verdiği psikiyatri seminerleri düzenleyen ilk akupunktur doktorlarından biri. Bu çalışmalar esnasında, bir ilişkiyi korumak için çiftlerin arasına üçüncü bir göz, bir çeşit hakem sokmak niyetinde. Bana zamanın dışında biri olduğumu, kurumsal olandan kaçınmayı başardığımı söylüyor. Anlaşıldığıma seviniyorum. Doğru, dünyayı ve erkekleri tanımaya çalışıyorum. Erkekleri, evet, çünkü dini okullarda aldığım eğitim bana hayatı öğretmedi. İyi ki kızlarla aramızdaki suç ortaklığı, hassasiyet, gülme krizlerimiz vardı. Bu özel okullarda, başları örtülü rahibeler bize erkekler ve kadınlar –biz de bir gün kadın olacaktık– arasındaki ilişkiden korkmayı telkin ediyorlardı; ama Sylvie, Dominique, Marianne, Nathalie, özgürlük arayışı içindeki bu güzel kızlar beğenilmekten, her cumartesi akşamı çıkmaktan başka bir şey düşünmüyorlardı. Bense kıyafet yerine boya tüpleri alıyor, geceleri odamda resim yapıyordum.

On sekizinci yaş günümün akşamı, annem ve babam bir kutlama düzenliyor: "Ellerimi kalçanda bırak..." –Adamo'nun şarkısının sözleri, Regard Sokağı'ndaki evin kalın duvarlarını delip dışarı taşıyor. Müzik taş merdivenden inip geniş, kaldırım taşlı bahçede yankılanıyor. Ablam Colombe deli gibi dans ediyor. Richard Antony'nin "treninin düdüğünü duyuyor". Uzun saçları gece elbisesinin üzerinde uçuşuyor. Misafirlerin arasında ışımasını izliyorum. O gün öğleden sonra, salonda bir dans pisti oluşturmak için İran halılarını kaldırdık, eski mobilyaları kenarlara ittik. Mutfaktaki tostlar ilk gelenler için hazır. Şampanya buzdolabında. Annemiz her şeyin protokole uygun olup olmadığını kontrol edip ortadan kayboluyor. Belki de partinin başında bizi kutsamak için istavroz çıkarmıştır. Birkaç hafta önce, arkadaşlar davetiyelerini aldılar: "Madam C. 16 Mayıs Cumartesi günü, kızı Pauline için bir davet düzenliyor. Bu kart girişte sizden istenecektir. Dans için bir partnerle gelinmesi rica olunur."

Misafirlerin çekirdek kadrosu pisti ele geçirdi. Bazısı rock ritmiyle iki kişi dans edilir, bazısı da Mick Jagger gibi tek başına, elektrik verilmiş gibi olduğu yerde sallanıyor. Oğlanlar smokinli, uzun saçlarına özenle şekil verilmiş; kızların hepsi uzun elbiseler

giymiş, isimleri pek güzel: Émeraude, Constance, Hélène, Sixtine. Ablam Colombe hâlâ dans ediyor. Adımları öyle hafif ki, parkenin üzerinde uçuşan bir kâğıt gibi kayıyor izlenimi veriyor. Ailecek bir araya gelmeyi sevdiğimiz mavi salonun divanına oturuyor: İşte dört oğlanlı, dört kızlı bir ailenin entrikaları burada gelişiyor. Kalabalık aile, açık denizdeki mürettebata benziyor; bu arada babam mühendis, denizaltılar yaptığını biliyorum; üst üste yaşıyoruz ama her şeyi tek başımıza halletmek zorundayız. Ailemiz bu özel kapılı konakta nesillerdir yaşıyor. Mobilyalar eski zamanlardan kalma, atalarımızın sepyadan yapılmış portreleri, uzun basamakları taşıllarla doldurulmuş merdivenin duvarlarında asılı. Merdivenin sonunda, aşağıda, altın kaplama ayakları olan bir vitrinin içinde doldurulmuş pembe tellitumalar duruyor. Bir evde mi, yoksa bir müzede mi yaşadığımı hiç bilemedim.

Birkaç ay sonra yine mavi salonda, Colombe bize rahibe olmak istediğini açıklıyor. Onu görmeye manastıra gidebilirmişiz; bense kalabalığın içinde yaşamaya devam ediyorum. Seneleri aşmama sanat yardım edecek ve benim için aşk daha uzun süre soyut bir şey olarak kalacak.

ANNE

Ressam Balthus'ün eski öğrencisi olan M. C.'nin atölyesine giriyorum. Burası aydınlık, yüksek tavanlı, güzel bir yer; her şey gri ve soğuk taşlardan yapılmış, çatı camları, sütunlar var, vitrayları da olsa tam bir katedral denebilir. Boya tüpleri ve kapları, karnı deşilmiş enkazlar gibi masalara bırakılmış. Birkaç öğrenci resim sehpalarının üstünde didiniyor; diğerleri yerde yatan tuvallerin üzerinde dans eder gibi uçuyor. Bu ortam beni hem rahatlatıyor hem de uyarıyor.

Birinci sınıftayım, yani oldukça yeniyim. Bu yüzden, eski öğ-

rencilerin sahip olduğu ayrıcalıklarım yok ve resim sehpam karanlıkta kalan bir yere, sütunun arkasına konulmuş. Kendimi cezalandırılmış gibi hissediyorum. Tuvalime bakıyorum. Bu elma piramidinin önünde üç aydır çakılıp kaldım! "Dünyanın bütün güzelliği bir elmada resmedilebilir," diyor Cézanne. Öyleyse neden ben de dünyayı resmedememeyim? Tam başlayacakken çivilenmiş gibi duruyorum. Her şey birden berraklaşıyor. Sonunda anladım: Resim tarzım iyi değil, fazla akademik. Birkaç gün önce, çizdiğim elmaları görenler onları ısırmak, yemek istediklerini söylüyorlardı. Oysa şimdi, daha az yeme isteği uyandıran şeyler çizmek istiyorum. Gerçeğin ardındakileri görmek istiyorum.

Bunun için yolu biraz uzatmam lazım. Olaylara farklı şekilde bakmayı öğrenmek için psikoloji fakültesine yazılmaya karar veriyorum. Belki de banliyö lisesinden Güzel Sanatlar Akademisi'ne geçişim çok ani oldu. Dün akşam resme seslenerek, günlüğüme şunları yazdım: "Ne kadınsın ne de erkek, cinsiyeti olmama şansına sahipsin ve hiçbir cinsiyete ait değilsin, ama benim içimdesin..."

ERNEST

Anne karşımda oturmuş sert bir punç içiyor. Daguerre Sokağı yakınlarındaki bir Antiller lokantasında arkadaşlarla yemek yiyoruz. Masanın ucunda oturan Fanny bana bakıp duruyor. Üç ay önce, Fanny ile hiç uyumadan bütün bir geceyi sanattan konuşarak geçirmiştik. Yan yana uzanmıştık, sevişmemiştik ve uzun saatler boyunca çok yakın olmuştuk. Bedenini tatmadım, o da benimkini tatmadı, ama aşk arkadaşlığının ne olabileceğini o gece keşfettim.

Claudius da burada; bazen çarpıcı, bazen esrarlı ve de içli. César'ın atölyesinin buranın çok yakınında olduğunu söylüyor.

–Geçen gün César henüz *preslenmemiş* Rolls'uyla Güzel Sanatlar'a geldi.

İçip gülüyoruz.

Yemek bittiğinde, arkadaşlar iki gruba ayrılıyor. Anne, Fanny ve ben ikinci grubu oluşturuyoruz. Fanny bizi eve bırakmayı öneriyor, 4L'si bir sokak yukarıda. Neden olmasın? Yola çıkıyoruz. Anne öne oturuyor. Paris gecesi arabanın açık penceresinden içeri giriyor. Yüzümü kapıyı döven rüzgâra veriyorum, gözlerimi kapıyorum, kirpiklerimin arasından ışıklı tabelaların çizdiği şekilleri görüyorum. Hayat güzel. Kendimize şu anda söyleyebileceğimiz tek gerçek bu. Châtelet Meydanı, Sébastopol Bulvarı, Saint-Denis Sokağı. Ben biraz daha uzakta, Enghien Sokağı'nda oturuyorum. Kızları çay içmeye evime davet ediyorum.

Oturduğum iki odalı ev bir avluya bakıyor. Zemin katta kuru temizleme dükkânı var. Gündüz, ütü makinelerinin tıslaması duyuluyor. Benim müzik kutum da bu kuru temizleme dükkânı. Mekanik gürültüler arasında dikkatimi toplamayı öğrendim.

Çay servisini yapıyor ve müziği başlatıyorum: Büyük Jimmy Hendrix'in gitarından çıkan ilginç ve ruh sarsıcı sesler odayı dolduruyor. Fanny çakmağını parmaklarının arasında döndürüyor. Sonra hareketini dondurup Anne'a bakıyor, bu aralar ne üzerine çalıştığını soruyor. Anne tereddüt ediyor, arayış içinde olduğunu, yeni alanlar keşfetmeye ihtiyacı olduğunu söylüyor. Üzerinde hâlâ Balthus'ün etkisi var, Fanny de Giacometti'nin etkisinde. Fanny, insanın zihninde sürekli bir ustanın bulunmasının iyi bir şey olmadığını söylüyor.

–Sanırım bu ikili etkileşim hep var, diyorum. Olumlu ve olumsuz: Önce her şeyi öğren, sonra her şeyi unut.

–Her şeyi unutmak mümkün mü? diye soruyor Anne. Yani, tamamen doğal olabilmek?

Anne ayağa kalkıp teybe yöneliyor. Kasetlerime bakıyor. Yanına gidip istediğini bulmasına yardımcı oluyorum. Omuzlarımız kazara birbirine değiyor; Anne bana gülümsüyor. Arkamda, sigarasını yakan Fanny'nin çakmağının sinirli çıtırdamasını duyuyorum. Anne Jim Morrison ile Bob Marley arasında kararsız kalıyor, sonunda Marley'yi seçiyor. Aynı anda aynı şeyi istedik. Anne tek başına dans etmeye başlıyor, ama hemen duruyor.

Açık pencereden, geceyi içime çekiyorum. Ekim havası bu saatte insanı diriltiyor. Birden hayatımı bir istiridye gibi bu pencerenin tahtasına yapışık geçirmek istiyorum.

–Sigaram bitti, diyor Fanny.

Sonra boş paketi sinirli bir hareketle, küçük bir top haline gelene kadar eziyor ve küllüğün yanına bırakıyor.

–Gidip sigara alacağım, diyor sonra.

–Saat kaç, biliyor musun?

Onu kapıya kadar geçiriyorum. Ayak sesleri merdivende giderek daha az duyuluyor, kapıyı kapatıyorum. Anne hâlâ pencereden dışarı bakıyor. Sanki bana doğru dönmekte tereddüt ediyor. Çaydanlıktaki suyu kaynatmak için mutfağa gidiyorum. Anne bana dönmeye karar verdiğinde karşı karşıya olacağız. Belki o zaman bir şeyler olabilir.

Yanından geçerken elimi Anne'a doğru uzatır gibi oluyorum. Ama çok çekingenim, vazgeçip elimi cebime sokuyorum. Birkaç bulaşığı çabucak yıkayıp Anne'ın yanına geliyorum.

Tam olarak farkına varmadan kanepeye, Anne'ın yanı başına oturuyorum. Böyle ne kadar zaman durduk, bilmiyorum.

–Bak, burada bir saç teli var, diyorum.

Yavaşça ağzının kenarındaki saçı alıyorum, sonra ayağa kalkıp mutfağa gidiyorum.

Geri döndüğümde, Anne çıplak, kanepeye uzanmış. Giysilerini odanın dört yanına atmış. Kurnazca çıplak sanki. Bir kadının böyle bir şey yaptığını ilk kez görüyorum ve çok rahatlıyorum.

Sonra her şey hızlanıyor. Bedenini, bedeninin inceliğini keşfediyorum. Bu geniş kum çölünün ortasında beliriveren küçük bir gölgelik görüyorum.

–Gel, diyor.

Kanepenin kenarına ilişiyorum. Sır dolu, anlaşılmaz güzelliği kafamı karıştırıyor. Üzerime çıkıyor, beni yönlendiriyor, ağlamak istiyorum. Yeşil gözler gelip beni alıyor, Anne'ın kedi gözleri, benim için gizemli olan bu bedene hayvani bir hava katıyor. Ertesi gün uyandığımda rüya gördüğümü sanıyorum.

Arıyorum, hep arayış içinde oldum, bunu seviyorum. Her şeyden önce canlıların ve nesnelerin hareketlerine güveniyorum. Kardeşim Julien on yaşında; bense on bir yaş daha büyüğüm. O gün bana yaptığı öneri beni şaşırtıyor: Plastik sanatlar öğretmeniyle tanışmamı istiyor, bana yol gösterebilirmiş. İyi bir öğretmen, diyor Julien, kuş teleğinden kalemle güzel resimler çiziyor. Korsika'dan gelmiş, tecrübeli biri. Julien ona benden söz etmiş. Güzel sanatlar okumak istediğimi söylemiş. Öğretmen Güzel Sanatlar Akademisi'ni iyi biliyor. Adı Stelios, Yunan. Bu tanışma fikri önce belli belirsiz hoşuma gidiyor, sonra kafamı karıştırıyor.

Şiddetli bir rüzgâr, Luksembourg Bahçesi'nin yakınındaki Bosquet Koleji'nin avlusunu dolduruyor. Duruyorum, kararsızım, rüzgâr azalıyor. Hayır, şimdi geri dönecek değilim. Avluyu geçiyorum. Sarışın bir asistan bana aradığım sınıfı gösteriyor. Üstümü başımı şöyle bir düzeltip kapıyı itiyorum.

–Ah! Sanırım siz Pauline'siniz.

İçeri girmemi işaret ediyor. Garip ama, duvarlarda öğrencilerin çalışmalarından eser yok; oysa ben Julien'in resimlerini görürüm sanmıştım. Ama burada sadece Stelios var; odanın dibinde, masada oturduğundan yarısı görülen bir karaltı. Yanına gittiğimde bana elini uzatıyor, sonra tekrar masasına oturuyor. Bir bacağını boşlukta sallıyor. Oldukça esmer, saçları dalgalı, yakışıklı bir adam. Üzerinde Romalılarınkine benzer kabarık bir iş önlüğü var, sol yeninin pantolon cebine sokulmuş olduğunu fark ediyorum. Stelios yaş olarak benden hayli büyük.

–Julien anlattı, diye başlıyor sözlerine. Güzel sanatlara mı girmek istiyorsunuz?

–Henüz yirmi bir yaşındayım.

–En ilginci de bu ya.

Stelios gülmeye başlıyor. Güzel sanatlarla dekoratif sanatlar arasında kararsız olduğumu söylüyorum. Stelios'la ilgili adını koyamadığım bir şey beni belli belirsiz rahatsız etse de, dilim yavaş yavaş çözülüyor. Sessizlikten korktuğum için Stelios'a geçmişiyle

ilgili sorular soruyorum. Resim yapmayı uzun yıllar önce, mimarlık –ona göre dünyanın en güzel mesleği– okurken öğrenmiş. İnşa etmek, bir yeri düzenlemek, evleri güzelleştirmek... Kendisi sadece ufak çapta projeler yapmış; mimarların çoğu elli altmış yaşından önce büyük işler yapmazlarmış. Kısa süre önce Thierry Le Luron'un dairesini tamamen değiştirmiş.

Sesinde hoş, tatlı tınılar var. Oldukça etkileyici, neredeyse büyüleyici. Konuşmaya ara veriyor, geçmişi tarafından emilmişçesine boşluğa bakıyor. Sonra biraz daha açıyor içini; karısından yeni ayrılmış. Korsika'da kurduğu ipek baskı atölyesinde kalmış karısı. Şimdi bu işle o ilgileniyormuş.

–Giyim tarzınızı çok beğendim, diyor sonra konumuzla bir ilgisi varmış gibi.

Ayağa kalkıyor, masanın önüne doğru birkaç adım atıyor. Bir an hayrete düşüyorum. Kabarık iş önlüğünü ve sol yeninin pantolon cebinde olduğunu fark etmiştim; şimdi anlıyorum: Stelios'un sol kolu yok...

Birden, sanki suçlu benmişim gibi, yüzüme kan hücum ediyor. Bu kadar heyecan neden? Rahatsızlığım gülünç. Kekeleyerek konuşuyorum:

–Görmemiştim...

–Kolumu uzun zaman önce kaybettim, diyor başını öne eğerek. Ama aynı sizin gibi yaşıyorum.

Arada bakışlarla bölünen uzun bir sessizlik oluyor. Avluda öğle zili duyuluyor. İrkiliyorum, Stelios harekete geçiyor, masasının üzerindeki eşyalarını toplayıp çantasına koyuyor.

–Beraber çıkalım, diyor. Size eşlik edeyim.

Avlunun üstü kapalı yerinde durup elini omzuma koyuyor.

–Sanırım birbirimizi arzuluyoruz.

Ernest ve ben X. arrondissement'da, birbirimizden beş yüz metre uzakta oturuyoruz. Bazen onun stüdyosunda, bazen de üç aydır Léa ile paylaştığım küçük dairede kalıyoruz. Léa fazla iç içe geçtiğimizi düşünüp ilişkimizi eleştiriyor. Birbirimizden ayrı hiçbir şey yapmadığımız da doğru. Ama beraberken öyle iyiyiz ki, neden ayrılalım? Yaşadığımız şey iyi mi, kötü mü sorgulamıyorum bile; alıyorum, tadıyorum, hatta tadını çıkarıyorum. Ernest'in beni en çok şaşırtan tarafı, aşırı titizliği ve sözlere olan susuzluğu; sanki konuşmasına yüzyıllardır engel olunmuş. Melek yüzü bazen neredeyse şeytani bir ifadeye bürünüyor. Şimdiden benimle oyun oynuyor olmasın? İlişkimizin on üçüncü gününde, bana kabaca şunu açıklıyor:

–Anne, seninle yaşamak istemiyorum ama seninle olmak istiyorum.

Hayretle ona bakıyorum. Ondan hiçbir şey talep etmiyordum ki. Şimdiden uzaklaşmak, hatta ayrılmak mı istiyor? Oysa birkaç gün önce, benimle beraber jinekoloğa gelmeyi teklif etmişti, doğum kontrol hapı almama karar vermiştik. Benimle gelmeyi öyle istiyordu ki. Seninle ilgili her şeyi bilmek istiyorum, demişti. Bu yüzden, bir şey anlamıyorum.

–Benimle jinekoloğa gelmiyor musun? diye soruyorum içim içimi yiyerek.

–Geliyorum tabii ki. Değişen bir şey yok!

Giderek daha da anlaşılmaz oluyor. Ne demek istediğini bilemiyorum, neredeyse bütün öğleden sonrayı ağlayarak geçiriyorum.

Ertesi gün Ernest sözünü tutuyor. İkimiz doktorun karşısında, yumuşak koltuklara oturuyoruz. Sanki evlendirme dairesinde, bizi karı koca ilan eden belediye başkanının önündeymişim hissine kapılıyorum. Doktor bir ona, bir bana bakıyor. Kim başlayacak? Ve nereden başlayacak? Kararımı verip sahte bir güvenle konuşmaya başlıyorum:

–Birbirimizi seviyoruz, ama çocuk sahibi olmak istemiyoruz.

Doktor gözleriyle onaylıyor. Her şeyin yolunda olup olmadığı-

na bakmak için, beni muayene etmek istiyor. Hangi yol? Ayağa kalkıp soyunmak için gözenekli paravanın arkasına geçiyorum. Paravan ışığı sızdırıyor, neredeyse arkası görünüyor. Ernest de ayağa kalkıp benimle paravana yöneliyor. Doktor onu durduruyor: Muayene etmek istediği kişi benim, o değil!

Muayeneden sonra Ernest bana gülümsüyor. Aslında, daha önce hiçbir kadınla beraber yaşamamış, belki de onu korkutan budur. Ama bence ilişkimizi sürdürmek istiyor. Dışarı çıktığımızda, eczaneye neredeyse koşarak gidiyor ve o müthiş hapları alıyor.

Yirmi iki yaşında ve kendini gün geçtikçe daha da fazla dışa vuruyor. Arkadaşlarla yediğimiz yemeklerde yüksek sesle ve çok konuşuyor. Onlarla aynı fikirde değilse sinirleniyor. Buna katlanmak bazen kolay değil. Yaptığı ya da söylediği şeylere o kadar çok gerilim ve ağırlık veriyor ki. Kafası çok çalışan bir erkek... Bunu ona söylediğimde, Normandiya tarlalarının ortasında kaybolmuş küçük taşra şehrinde kendisini fazlasıyla dizginlediğini, yalnız ve içine kapanık olduğunu belirtiyor. Şimdi Paris'te ve içindekileri dışarı vurmaktan memnun. İlişkimiz güçlü, ama zor olacak, hissediyorum. Sözleriyle beynimi kaşıyor. Beni fazla iyi, resmimi de fazla akademik buluyor. Haklı olduğunu hissediyorum, ama şimdiden, bu sürekli titizliğin karşısında tek başıma durup duramayacağımı soruyorum kendime. Bilincinin bizi bir şeyler yaratmaya, tepki vermeye zorladığı doğru, hem resmim de gelişiyor. Yoğunlaşıp güçleniyor. Ernest'i her şekilde çiziyorum: Suluboyayla, yağlıboyayla akrilikle, karışık pastellerle ve hatta kara kömürle... Ve üzerinden büyük bir yükün kalkmasını sağladım: Hayatında ilk kez bir kadınla sevişebildi. İçin için bundan gurur duyuyorum.

Ernest, Güzel Sanatlar'da heykel öğretmeni olan Isabelle W. ile oldukça samimi. Resmimden rahatsızlık duyduğum bir gün, Isabelle W. atölyemize geldi.

–Anne, resme devam edebilirsiniz. Siz bir ressamsınız! dedi.

Sonra, Ernest'in çizdiğim portresine muzip bir gülümsemeyle baktı,

–Ernest bundan daha yapılı! diye ekledi.

Onun gibi bir sanatçının yüreklendirici sözleri benim için çok değerli. Benden yaşça büyük olan Ernest'in sanat konusunda da ileride olduğu doğru. Kendi başıma var olmalıyım, haritada bulur gibi kimliğimi bulmalıyım, çünkü gittiğimiz yerlerde benden sürekli "Ernest'in kız arkadaşı" diye söz ediyorlar. Kendi adınla çağırılmamak, varoluşun karşısına kırılgan olarak çıkmaktır. Dışarının bize yansıttığı bu üstünlük ilişkisinden nefret ediyoruz; aramızda üstünlük falan yok, sürekli bir alışveriş halindeyiz.

ERNEST

Anne beni tuzağa düşürdü... Hayır, bu doğru değil: Yumuşaklık ve kararlılıkla, beni iç dünyasına götürdü ve şimdi orası benim de iç dünyam oldu. Böyle düşünürsek, üzerimde bir hâkimiyet kurduğu söylenebilir. Oysa her gün onunla yaşamak istemediğimi söylüyorum. Bazen ağlıyor. Neden böyle şeyler hissediyorum?

Buttes-Chaumont Parkı'nın yakınlarında bir dairede oturuyoruz. Haftanın yarısında zihinsel engelliler için kurulmuş bir merkezde çalışarak para kazanıyorum. Artık bir çiftiz. Bu anı uzun zamandır bekliyordum; çocukken o kadar yalnızlık çektim ki. Hele ki hayatımı bir sanatçıyla paylaşmak, bu kadarını ummuyordum. Hemen hemen her akşam, Quartier Latin'de bir filme gidiyoruz, kültürümüzü beraber oluşturuyoruz. Engelliler merkezinde Yunan bir psikolog kadınla tanıştım, benden oldukça yaşlı; Lacan'cı olduğunu söylüyor ve insan ilişkilerinin ince ayrıntılarını anlamama yardımcı oluyor. Keşiflerimi Anne'la paylaşıyorum, o da psikoloji fakültesinde bu konularda kendini geliştiriyor.

Beraber yaşadığımız ilk aylar hem güzel, hem zor. Anne ailemi eleştiriyor, ben de onun ailesini. Karşındakinin ailesi hakkında kötü söz söylemek çok kolay. İkimizden biri pes edene kadar, sabırla ve düzenli aralıklarla bombardımana tutuyoruz birbirimizi. Neden

böyle etrafımızdakileri yerle bir etmek istiyoruz? Her gün başka bir tanıdığın hakkından geliyoruz. Ayaklarımızın altında onca ölü beden var... Artık kimse gözümüze giremiyor. Mükemmel olduk, kusursuzuz! Dünyada yapayalnız kalacağız.

Anne'ın çizdiği portrelerim yatak odamızda başköşede duruyor ve benim de heykeltıraşlıkta kendimi tamamen verdiğim tek konu Anne'ın yüzü. Bir fanusun içinde yaşıyoruz. Arkadaşlarımız bundan hoşnut değiller ve artık bize kızıyorlar. Atölyelerimizden sadece müzelere gitmek için ayrılıyoruz, bizim için başka hiçbir şeyin önemi yok. Çoğunlukla Anne benim erkeksi yönlerimden yakınıyor, ben de onun resminin katılığı üzerine gidiyorum. Onun büyük bir sanatçı olmasını istiyorum. Buna karşılık, Anne da gölgelerle dövüştüğüm yalnız çocukluğumun kin dolu iplerini içimden atmama yardımcı oluyor. Sanırım ona kızıyorum: Söylendiğine göre insan kendini kurtarabilene pek kibar davranmazmış.

Sürekli Anne'ın bedenini istiyorum. Cinselliği geç keşfettim, şimdi tek düşündüğüm bu, vücudum bu yaprak-kadının üzerini örtmek için sıkça öne eğiliyor. Geceleri yatak odamızda, gece lambasının ışığında, Anne'ın bedenindeki gölgeler içine girilebilen çukur yerleri gizliyor. Göğüsleri, kalçası, baldırları ışığın altında, gözlerimin önüne serili. Hızlı ve ateşli bir biçimde fişeklerimi çabucak boşaltıyorum. Anne göğüs uçlarına kadar ürperiyor.

ANNE

Pazar günleri, Güzel Sanatlar'da değilsek Ernest ve ben öğleden sonra gezmeleri yapıyoruz, kelimeleri geziyoruz, Saint-Denis Sokağı'nı ve sinirli X. arrondissement'ı geziyoruz. Ve yatağın etrafında çok zaman geçiriyoruz.

Ernest sevişmeyi seviyor. Sıkça. Ben de seviyorum *bunu* ama bilmediğim o kadar çok şey var ki. Her şeyi deniyoruz. Ne kadar

öğrenirsem o kadar seviyorum, ve bu hep böyle olacak.

Sohbetlerimizin içi de kırmızı. Resim bizi hiç bırakmıyor, ne gece, ne gündüz. Yine elmayı düşünüyorum, dişinin altında kıtırdayan pürüzsüz kabuğu ısırma isteğini. Ernest ve resim aynı şey. O da bana ısırma isteği veriyor, ama kösnül anlamda. Saçının dalgalarını, bedenini, etli dudaklarını seviyorum. Özellikle de ellerini, kocaman, beni saran, derisi sert ellerini. Geniş ve güven verici sırtı, utanmak nedir bilmeyen göğsü, tahrik edici ekşi kokusu başımı döndürüyor. Normandiya'dan geliyor ve Paris'i yutuyor. Güzel Sanatlar'da olmaktan öyle memnun, dinleme kapasitesi öyle büyük ki.

Öğleden sonraları, Enghien Sokağı'nda kuru temizleme makinelerinin solukları avluyu aşıp tuhaf bir biçimde sevişmelerimize katılıyor. Şimdi akşam oldu. Saçlarımı tarıyorum, Ernest yeni heykeli için taslak çiziyor. Bunu görünce resim yapmak istiyorum. Ernest bana modellik yapmayı öneriyor. Çıplak kalmasını, bir yontma işçisi gibi masanın üzerine oturmasını söylüyorum. Gülerek penisinin önüne üç elma koyuyorum. İlk eskizi çiziyorum. Ernest elmayla ve Cennet bahçesiyle ilgili şeyler söyleyip eğleniyor. Bu dünyanın ilk aşkıydı. Ama bu ilk günah hikâyesi hep sinirime dokunmuştur. Ernest'i şaşırtan bir şey var: Onu üç elmayla çizmek nereden aklıma geldi? Aslında ben de bilmiyorum. Üç, Teslis'in* sayısı.

Ernest giyinme tarzımın değiştiğiyle ilgili bir şey söylüyor. Sonunda dede gömleğinden vazgeçebildim. O uzun, eski gömlekleri giymekten, kendimi saklamaktan bıkmıştım. Bugün kuaföre gitmek bile istiyorum, yüzümü ortaya çıkaracak, küt bir kesim istiyorum, ruj sürmek, makyaj yapmak, sonra da kendime bakmak istiyorum. Kadın nesnesi olmak değil amacım, eski fikirlerim yerli yerinde duruyor, ama tozuyla, müziğiyle, kadın ve erkek bedenlerini aynı kılan Woodstock hatırası giderek yok oluyor. Hipi yıllarının cinsiyetsiz havasından çıkıyoruz: Erkekler uzun saçlarını kestirip daha az kadına benziyorlar, kadınlarsa bedenlerini daha fazla gösteriyorlar. Ernest artık benim saklanmama gerek kalmadığını söylüyor. Kadınlığımı kabul ediyorum. Kadınla erkeğin ne pahasına olursa

* Tanrının tek ve bölünmez bir doğada ayrı, eşit ve tek özlü üç kişi (Baba, Oğul ve Kutsal Ruh) olarak tanımlanması. (y.h.n.)

olsun eşit olduğu fikri bana artık yanlış geliyor; bu fikir fazlasıyla ağır. Bir cinsin diğeri üzerinde tahakkümü olmadan farklılıklarımızı koruyabiliriz.

Ernest poz vermekten sıkıldı, masadan inmek istiyor. Bu cinsel kimlik hikâyeleri oldukça ilgisini çekiyor. Lafı hiç dolandırmadan, sadece gülmek için daha önce bir kadınla beraber olup olmadığımı soruyor. Bundan hiç söz etmemiştik ve bu anın gelmesinden korkuyordum. Ama birden geri adım atmanın imkânsız olduğunu ve hayatımın bu önemli olayını ona anlatmam gerektiğini hissediyorum; bunu duymak hoşuna gitmeyebilir.

İki yıl önce, 1978'de Caroline, Nicolas ve Antoine'la tanışmıştım. On sekiz yaşındaydım, onlarsa yirmi dört. Üçü de tıp fakültesinde öğrenci ve aynı evi paylaşıyorlar. Tanışır tanışmaz Caroline bana yaklaşıyor; gözleri siyah, ve kalın telli, kıvırcık saçlarının arasına gömülmüş bir yüzü var. Dışadönük ve baskın biri. Yöneten hep o. Feminizm, Mao, toplumsal deneyim ve Almanya'daki Baader topluluğu hakkında açıklamalar yapıyor; sahtelerinden farklı olarak, kafamdaki gerçek feministler gibi! Antoine ise esmer tenli. İçine kapanık, nadir gülümseyen, neredeyse otistik diyebileceğim biri. Ne zaman konuşsa kelimeleri ağzından çekip çıkarasım geliyor. Uzun boylu, açık tenli, sakin Nicolas bana berraklık hissi veriyor. Üçünün birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğunu hissediyorum.

Caroline beni hemen fikirlerim hakkında sorguluyor. Toplumda iktidarın erkeklerin elinde olmasını doğal bulup bulmadığımı soruyor. Hayır, diyorum çekinerek, ama bu durumun zamanla değişeceğini düşünüyorum.

Caroline özellikle aile konusunda uzlaşmayı reddediyor: Toplum insanlara biçimler dayatıyor ama denemeden öğrenemeyeceğimiz başka seçenekler de var. Evet, neden olmasın? Neden bilmem, tam olarak inanmasam da, telaşla aynı fikirde olduğumu belirtiyorum... Belki de bunu Caroline'in bana ilgi duyduğunu düşündüğümden yapıyorum.

–Sonra, onunla seviştin mi? diye sözümü kesiyor Ernest.

Biraz rahatsız olduğunu hissediyorum. Bedenini benden hafifçe geri çekiyor.

–Evet, diyorum tereddütle. Ama öyle hop diye olmadı. Önce Antoine'la bir ilişki yaşadım... Sonra Caroline bana üstü kapalı olarak bu ilişkinin iki erkeği ve kendini de kapsaması gerektiğini belirtti.

–Ne? İki erkeği de mi?

Hikâyem ilerledikçe Ernest'in kırıldığını hissediyorum. Yine de devam ediyorum anlatmaya, çünkü beraber yaşayacaksak benim hakkımda her şeyi bilmeli.

–Ve sen buna izin verdin ha? diyor homurdanarak. Gerçek yüzünü saklamayı iyi beceriyorsun! Önceden bilseydim...

–Bunun sadece bir deneyim olacağını düşünmüştüm. Çok gençtim! On sekiz yaşındaydım... Kendimi olayların akışına bıraktım biraz. Dördümüzün beraber yaşamasını istiyorlardı. Caroline de öbür ikisiyle yatıyordu. Zaten herkesle yatmak istiyordu. Ama ben, özellikle Antoine'a âşıktım. Böylelikle dördümüz o dairede beraber yaşadık. Entelektüel olarak Caroline sınırlarımı aşmam için beni teşvik ediyordu. Her şeyi denemek, her şeyi söylemek gerekiyordu. Bazen hüngür hüngür ağlıyordum.

Gün içinde onlar tıp fakültesinde, ben Güzel Sanatlar'daydım, akşamları küçük evde buluşuyorduk. En sevdiğimiz yer banyoydu. Oraya bir de televizyon koymuştuk. Caroline ve Nicolas'nın küvette beraber yıkanışları hâlâ gözümün önünde. Antoine ve ben de küvetin yanında, Pasolini'nin *Teorema* filmini izliyoruz. Caroline ve Nicolas küveti bize bırakıyor. Filmi ıpıslak izliyoruz, su bedenlerimizin ve düşüncelerimizin üzerinden akıyor. Hemen sonra, Caroline psikanaliz ve işçilerin yaşam koşulları üzerine bir tartışma başlatıyor... Şehvetten, yıkılması gereken tabulardan, egemen sınıfların önümüze koyduğu engellerden, halkların ezilmesinden söz ediyor. Marx, Freud, Foucault, Lacan, Deleuze okuyor. Nicolas'dan ve Antoine'dan onu sevmelerini ama ona bağlanmamalarını istiyor... Tahmin edersin ki, bu benim üzerimde derin izler bırakan bir macera oldu. Çok şey öğrendim, aynı zamanda ailemden ve genel olarak toplumsal kurallardan uzaklaştığım bir dönemdi. Neredeyse bütün korkularım yok oluyordu, dünyayı farklı görmeye başlamıştım. Onlar psikiyatr ve biyoloji uzmanı oldular.

–Nasıl sona erdi? diye soruyor Ernest ifadesiz bir sesle.

–Onları terk ettim. Çok kalabalık, çok tıbbiydiler. Bir sözlüğün içinde yaşıyor gibiydim.

Bir süre sessizce duruyoruz, sonra, biraz da Ernest'i rahatlatmak ve gerçek olduğu için şunları söylüyorum:

–Bu bir aşk hikâyesi değildi, biliyor musun? Bu dörtlü ilişkide en çok sanatsal yönün eksikliğini duydum. Seninle buna da salıbim. Seninle kendimi iyi hissediyorum.

–Yine de kadınları da beğeniyorsun, diyor Ernest. Ne olursa olsun, bu bana biraz garip geldi. İtiraf edeyim ki biraz rahatsız oldum.

–Bundan hiç şüphelenmedin mi?

–Biraz... Ancak böyle bir şeyi yaşadığını düşünmemiştim... Ama doğru ya, seçim yapmayı sevmediğini kaç kere söyledin!

–Evet, neden bilmiyorum ama, etrafımda iki cinsiyete de ihtiyacım var. Sadece bir erkekle –yani senle– yaşamaya devam edersem, bir süre sonra bana eşlik eden birinin, duygularımı paylaşacağım bir kadının varlığının eksikliğini duymaktan korkuyorum.

İşte söyledim, oldu.

Sanırım Ernest ne demek istediğimi anladı, artık bu açıklama üzerinde düşünmek zorunda olduğunu da. Ve şimdi de beni şaşırtma sırası onda; şunları söylemesini hiç beklemiyordum:

–Anne, şu kadını bulmaya çalışsak ne dersin?

Bunu çabucak, düşünmeden söyleyiverdi ve bana pişman olmuş gibi geldi. Ama aynı anda, bir çocukluk anısı yüzeye çıkıp onu rahatlatıyor. Çocukken iki kadınla beraber yaşamış olduğunu hatırladı: Annesi ve babaannesi. Hatta babaannesinin adı da Anne'di, ne tesadüf... Kızıl saçlı, güzel bir kadındı, evlendikten kısa süre sonra eşini kaybetmişti; o zamanlar Ernest'in babası sadece beş yaşındaydı. Babaanne hububat dükkânının üzerindeki evde, Ernest ve ailesiyle yaşıyordu. Hatta, her torun gibi, Ernest de bazen onun yatağında uyuyordu. Ernest'in kafası karışıyor. Bunları düşünmek, içinde garip bir his uyandırıyor.

Onu rahatlatmaya çalışıyorum. Temel olarak kişiliklerimizi özgürce geliştirmek için uğraşmalıyız. Bizden önceki kuşakta görülen, birinin baskın çıkıp hassas, kırılgan yaratıcı rolüne büründüğü,

diğerinin de ona bakıp kendini ona adadığı, ama aynı zamanda tatminsiz yaşadığı sanatçı çiftler gibi olmak istemiyoruz.

O akşamdan itibaren, üçüncü kişi arayışı bizde sabit fikir haline geliyor...

PAULINE

Stelios'u çekici buluyorum. Onda bir türlü delemediğim karanlık bir taraf var. Daha önce hiçbir erkekle beraber olmadım. Nasıldır acaba? Bana kimse bir şey anlatmadı. Hayata neredeyse bomboş bavullarla atılıyorum.

Bac Sokağı'ndaki küçük odasında buluşacağız. Sahanlıktan sürekli öğrenciler geçiyor, bütün odalar tutulmuş, Stelios buraların efendisi gibi duruyor. Otuz yedi yaşında, bense yirmi bir. Büyükannemin Regard Sokağı'ndaki stüdyosunu pop art tarzına yakın, tanınmış bir Fransız ressama kiraladığını hatırlıyorum. Öğleden sonraları evine güzel bir kadın geliyordu. Çıplak ayakla, bedenini tam olarak saramayan gök mavisi bir havluyla merdivenleri çıkıyordu. Şimdi o kadın benmişim gibi geliyor bana: Ben de bir ressamın odasına çıkıyorum. Stelios kapıyı açıyor ve ayakta zor durulan, çatı katındaki odaya giriyorum. Hemen beni çıplak görmek istiyor.

–Benim için dans et, diye buyuruyor.

Bunu benden isteyiş tarzı hoşuma gidiyor. Dönüp itaat ediyor, üzerimdekileri birer birer çıkarıyorum. Bunu kolaylıkla yapıyorum; son zamanlarda Paris Belediyesi'nin atölyelerinde, sürahilerle tavuskuşu tüyleri arasında modellik yapıyorum. Çıplak olmaktan artık korkmuyorum.

–Devam et, diyor Stelios.

Kalçamı kıvırıyorum. Stelios bir hareketimi bile kaçırmıyor. Yanaşmamı söylüyor, beni tek koluyla sarıyor. Bir ağaç tarafından taşındığım hissine kapılıyorum. Aşkın sonsuz bir arayış olacağını anlamaya başlıyorum.

–Yeteneklisin, diyor Stelios. Benden önce erkeklerle beraber oldun mu?

–Birkaç tanesiyle, evet.

Neden ilk sevgilimin karşısında kılımı bile kıpırdatmadan yalan söylüyorum? Gururumdan mı? Utandığımdan mı? Sanırım Stelios'a güvenmiyorum.

–Susadım, diyorum. İçecek bir şeyin var mı?

Stelios ayağa kalkıyor. Musluktan bir bardak su dolduruyor. Yatağın üzerinde geriniyorum, üzerime yatıyor ve beni öpüyor. Kolsuz omzunu okşuyorum.

–Bunun başına nasıl geldiğini sormamda bir mahsur var mı?

Bir an sessiz kalıyor, sonra cevap veriyor.

–Çok küçüktüm, bir nehrin kenarında oynuyordum. Birden müthiş bir patlama oldu, sonrasını hatırlamıyorum. Bir obüse denk gelmiştim.

Sevgilimin yanından ayrılırken akşam oluyor. Saint-Germain sokaklarında amaçsızca yürüyorum. Geçirdiğimiz saatlerin hatırası beni rahatlatan hafif bir yel gibi, âşık oluyorum ve bunu kime söyleyebilirim bilmiyorum. Erkeklerden kendimi sakınmam gerektiği o kadar sık söylendi ki! En kötüsü de tek kollu bir adama âşık olmam. Küçükken babamın bana sarılacak zamanı pek olmamıştı.

ERNEST

Bruno L., Güzel Sanatlar'daki heykel öğretmenim, hepimiz için bir baba gibi. Nietzsche âşığı ve bir Yunan çobanınınkine benzeyen sakalından Dionysosvari sesler çıkarıyor. Sadık öğrencileri Théo ve Claudius, Çalışma Sarayı'nın sırtında bir ben gibi duran bu küçük atölyede beni bir kardeş gibi karşıladılar. Kille, lehimle, alçıdan dökümlerle, yumuşak reçinelerle dolu ufacık, sıcak bir yer. Atölyeler geçmiş zaman hayaletleriyle dolu, Gustave Moreau, Rouault, Zad-

kine ve diğerleri. Akşam olana kadar orada kalmayı seviyorum. Buraya gelip gittiğimden beri, artık o aykırı çocuk değilim: Burada, yetişmekte olan sanatçılar için modeller ve hayaller yaratmak amacıyla bulutlar biriktirilen bu kurumda kendimi iyi hissediyorum. Güzel sanatlar öğrencisi konumu beni rahatlatıyor ve şimdiden bir tür yücelik hissi veriyor. Bu histen kurtulmayı da öğrenmem lazım.

Her gece saat on ikiye doğru Bonaparte Sokağı'na uzanan demir parmaklıklar boyunca yürüyüp Enghien Sokağı'ndaki stüdyoma kadar Sen Nehri'ni takip ediyorum. Ellerimde yağlıboya ve kil izleriyle uykuya dalıyorum.

Bu atölye zihnimdeki cennet fikrine oldukça benziyor. İçerde dökümevlerindekine benzeyen bir hava esiyor: Dostluk ve çıraklık üzerine kurulu dernek ruhu. Benden yaşça büyük ve heykeltıraş Ipousteguy'nin akımına bağlı olan Théo, gazeteci bir adamla beraber yaşıyor. Beni şefkat duyduğu taşralı bir genç olarak görüyor. Sanırım beni fiziksel olarak da beğeniyor; bunda bir kötülük yok. Bu sabah Théo'nun keyfi yerinde, gittiği son partiyi anlatıyor. Kalıpları hazırlıyor, kesiyoruz: Heykeller karmaşadan doğuyor. Birden kapı çalınıyor. Théo telaşla kapıya yöneliyor ama ben daha çabuk davranıyorum. Gelen Lise. "Biraz görüşebilir miyiz?" diye soruyor. Dut ağaçlı avluya gidiyoruz; okulun içinde, İtalyan stilinde, havuzlu bir avlu bu.

–Beş aydır ortada yoksun! diyorum. Neden beni aramadın?

Lise kaşlarını çatıyor.

–Nasıl olur? Seni görmek için her hafta atölyeye geldim. Her seferinde Théo burada olmadığını söylüyordu.

–Ama bu doğru değil! diyorum kızgınlığımı bastırarak.

Şimdi daha iyi anlıyorum. Théo, Lise'i benden uzaklaştırmak için yalan söyledi. Erkekleri öyle seviyor ki, hepsi ona kalsın istiyor.

–Beraber geçirdiğimiz son akşamı hatırlıyor musun? diye soruyor Lise.

–Evet, diyorum, güzel bir geceydi.

Fanny'yle de olduğu gibi, yine ilk adımı atamamıştım... Birbirimizi arzuladığımızdan emin değildik.

–Neyse, böylesi daha iyi, diyor Lise.

–Sana söylemem lazım, biriyle tanıştım...

–Bu kız olmasın? diyor Lise gülümseyerek. Bize doğru gelen şu kız?

İnanılmaz ama, o, evet. Anne geliyor. Ne zaman yanıma gelse kedi gözleri beni büyülüyor. İkisini tanıştırdıktan sonra, Lise bizi gördüğüne sevindiğini söylüyor; birbirimiz için yaratılmış olduğumuza inanıyor.

–Neyse ki Anne girişken davrandı, diyorum. Yoksa hâlâ bakışıyor olurduk.

–Doğru, diyor Anne. Ernest ilk adımı atamadı.

–Nedenini biliyorum, ama söyleyemem...

–Bu kadarını söyledin, devamını getirmen gerek, diyor Lise gülerek.

Kızların da ısrarlarıyla, yıllardır kafamı kurcalayan bir şeyden kurtulacağım. Oldukça sıradan bir hikâye, ama buna rağmen kadınlarla olan ilişkilerimi hayli etkiledi...

Yaz mevsimi, beş yaşındayım, Normandiya kıyılarında tatildeyim. Villa yetişkinlerle dolu. Kuzinim ve ben tuvaletteyiz. Kapı kilitli. Oğlanların ve kızların çeşmelerinin nasıl olduğunu görmek için tam bacak aralarımıza bakarken kapıya vuruluyor. Bir sonraki sahnede koca bir el görmeğimin yakasını şiddetle kavrayıp suratıma okkalı bir tokat indiriyor. Sonra, ceza olarak mutfağın bir köşesinde, dizüstü çöküp sırtım herkese dönük oturmaya zorlanıyorum. Cezam akşama kadar sürüyor. Kuzinim Claudine'e ceza verilmiyor: Herhalde bu olayın tek suçlusu benim. Üstelik gördüğüm şey karşısında hayal kırıklığına uğradım: Ufacık bir yarık, hepsi bu.

ANNE

Ernest'le çok konuşuyoruz ve eserlerine bakmak, ya da kendiminkileri ona göstermek bende anlatılmaz bir tatmin hissi uyandırıyor. Olay şu, benim için her şey cinsel: Sanat, yemek yapmak, ekmeğin içi, manzara, hayvanlar, çiçekler, bazı eşyalar ve elbette ki bedenler... Kendimi ne homoseksüel, ne heteroseksüel, ne biseksüel, ne de... *triseksüel* hissediyorum! Sadece bazı günler kendimi daha *seksüel* hissediyorum. O zaman her şey beni tahrik edebiliyor: Karşılaşan bakışlar, açılan bir çiçek, kendini yalayan bir hayvan, tuvalden akan boya, reçele batırılan bir parmak, biraz sıcak bir el, çamurlu ayakkabılar, kedinin pütürlü dili, salatalık turşusunun ağızda bıraktığı ekşili tat, kasapta gördüğüm etler ve hatta kasabın kendisi! Bir bedenin gergin teni, dağınık bir yatak, yabancı bir şive...

ERNEST

Montmartre'da, Isabelle W.'nin atölyesindeyim. Benden hayli yaşlı, heykeltıraş ve Güzel Sanatlar'da öğretmen, iyi bir dost. Isabelle bana erkeklerden ve kadınlardan söz ediyor.

–Âşık mısınız? diye soruyor ciddi bir ifadeyle.

Cevap vermiyorum; gülümseyerek ona bakmayı yeğliyorum. Isabelle'e göre erkekler ve kadınlar birbirleri hakkında pek bir şey bilmiyorlar; sadece beraber yaşamayı öğrenmekteler. Daha hikâyelerinin başındalar, diyor bir etnolog edasıyla.

–Mesela siz, Ernest, kadınlar hakkında ne biliyorsunuz?

–Her gün yeni şeyler öğreniyorum.

–Birkaç yıl sonra, onları giderek daha da az tanıdığınız hissine kapılacaksınız. Aşk size daha da gizemli gelecek. Canınızı acıtacak, ama yine de tatmak isteyeceksiniz. En çok neye önem veriyorsunuz, Ernest?

–Henüz buna cevap veremem.

–Verebilirsiniz, biliyorsunuz; heykeltıraşsınız. Yolunuz bu. Zengin bir kadınla evlenin; en azından maddi yönden rahat olursunuz. Sanatçıysanız, kendinizi kabul ettirmek için uzun yıllar dayanmanız gerekecektir. Her gün üzerinde çalışılması gereken bir şeydir sanat. Geri kalanına gelince, en iyisi sevgili konumunda olmaktır; ikili ilişkileri kolaylaştırır. En önemlisi aşkı hafife almak ve bütün enerjiyi sanata yöneltmektir.

PAULINE

On beş gündür bir su kovasının içinde kireçle kum dövüyorum. Kireç yoğun, beyaz bir krema haline geldi. Kum dövmek için kullanılan siyah tekneler yerde duruyor. Toz halindeki bu madde tehlikeli; tene kesinlikle temas etmemesi gerekiyor. Dut ağaçlı avlunun arkasında, heykel atölyesinin yakınındaki fresk atölyesinde çalışmaya başlayalı iki yıl oluyor. Sen Nehri hemen yanımızda akıyor.

Fresk atölyesine göğün açık mavi bir şerit olarak görüldüğü dar bir koridordan geçerek gidiliyor. Her ay, öğrenciler olarak sınavlarımızı kutlamak için atölyede yemek yiyoruz. Masa oldukça yüksek, çatallar, bıçaklar ve tabaklar boya maddelerinin yanında duruyor: gölgelendirici, yanık Siena toprağı, manganez mavisi, toprak sarısı, Verona yeşili. Portmantolarda duvarları ıslatmaya yarayan çarşaflar asılı. Önceki gün yapılmış harcı bir malayla sıvıyorum. Ne çok sert, ne çok yumuşak olmalı. Ayarını tutturmak çok zor. Sonra üzerini bir bezle örtüyorum. Ertesi gün, harcı yerinden oynatmamaya dikkat ederek alçıyla kaplıyorum. Üçüncü gün, boyayabilirim: Bizli ve küçük tekerlekli kalıp sayesinde, motifler duvara işleniyor. Bu tozdan algılara, ağır ve nemli bezlere gömülmüşüm.

Esmer, Slav görünüşlü bir kız atölyeye giriyor ve bir süre, öğ-

rencilerin çizdiği dini fresk kopyalarını inceliyor. Adı Lise, ilk günden benimle yakınlaşıyor. Hızla hayatıma giriveriyor. Sanki benim için bir haber taşıyor...

Tanışmamızdan birkaç hafta sonra –hâlâ kış mevsiminin ortasındayız– beraber Fécamp'a gidiyoruz. Denizi, kumu, dalgaları görmek istiyoruz. O zamanlar Güzel Sanatlar'daki resim öğretmeni Olivier D.'nin etkisi altında kalarak manzaralara merak sarmıştım. Lise bu yolculuğu bu yüzden teklif ediyor: Açık havada resim çizmemi, fresklerin katılığından uzaklaşmamı istiyor. Fresk atölyesinde benim ilgimi çeken şey tavanların yüksekliğiydi... Aslında resim yapmayı çabucak öğrenmek istiyordum; çünkü fresk tekniği insanı değiştirilemeyecek bir motif ya da bir sahne üzerine yoğunlaşmasını sağlıyor. Ama artık bu gerçekçiliğe katılmıyorum, deniz kenarına yapacağımız yolculuk bir bakıma benim yeniden doğuşumun başlangıcı...

Lise kumun üzerinde yanıma uzanıyor. Plaj neredeyse bomboş. Neyi çizeceğime karar verdim: Kışın ortasında soyunma kabinleri, bu su, bu kum, soluk iki kabinin arasındaki koyu çizgiler. Yapabilseydim denizin sesini çizmek isterdim... Lise resmime doğru eğiliyor. Başını sallayarak onaylıyor, ama beyaz rengi daha çok kullanmam konusunda ısrar ediyor. Sohbetimiz yavaşça yön değiştiriyor: Bana birlikte olduğu erkekten söz ediyor; bir cerrah, Lise onu seviyor. Bana şu anda âşık olup olmadığımı soruyor.

–Bir adamla beraber gibiydim, Yunan, heykeltıraş ve resim öğretmeni.

–Nasıl beraber gibiydin? Ne demek istiyorsun?

–Onu terk ettim. Artık âşık değildim.

Lise göz ucuyla bana bakıyor.

–Öyle kopuk, yalnız duruyorsun ki, diyor.

–Evet. Biliyor musun, beni annemin adında bir kızla aldattı. O kızı sık sık Regard Sokağı'ndaki evimin önünden geçerken görürdüm. Metresi olduğunu öğrendiğimde şoke oldum. Resmen ikili oynuyordu. İki evi vardı; biri Bac Sokağı'nda, buluştuğumuz yer orasıydı. Bir geceyi benimle Bac Sokağı'nda geçiriyordu, ertesi geceyi öbür kızla, Regard Sokağı'ndaki evinde. En son görüştüğü-

müzde üzerinde tanıştığımız günkü kabarık iş gömleği vardı.

–Onu çok mu seviyordun? diye soruyor Lise.

Bilmiyorum. Ve bilmediğimden, cevap vermiyorum.

Kış rüzgârı parmaklarımı ısırıyor. Beyazımsı ışık suyla kumun arasındaki çizgiyi iyice vurguluyor. Ellerime hohluyor, omzumdaki mor hırkaya iyice sarılıyorum. Manzara kâğıdımın üzerine kendiliğinden çiziliyor. Lise birden bir gün evlenmek isteyip istemediğimi soruyor. Daha önce aklıma hiç gelmemiş olan bir soru varsa o da bu. Yapacak o kadar çok şey var ki: Güzel Sanatlar'daki teori dersleri, para kazanmak için haftanın yarısında çalıştığım yayınevi, sanat tarihi konferansları. Bir de serbest olarak kumaş baskıları için desenler satıyor, Ortadoğu için sırmalı yastıklar yapıyorum. Ve hayat, hayat... Geceleri sık sık barlara gidiyorum: Diables des Lombards, Front's Page, Conway's, özellikle de Palace. Becerebildiğim kadarıyla dans etmeye çalışıyorum. Gecenin sonunda, en sevdiğim şey güneş doğmadan az önce Saint-Louis'den Marais'ye kadar Sen Nehri kıyısından yürüyerek eve dönmek. Ailem nasıl yaşadığımı pek bilmiyor. Zaten eve sık gitmiyorum; Roi-de-Sicile Sokağı'ndaki küçük bir daireyi erkekleri seven bir erkekle paylaşıyorum. Edebiyat öğrencisi, beraber iyi eğleniyoruz. Bir de evlerde ufak tefek onarımlar yapan yeni bir erkek arkadaşım var. Yani, evlenmek mi? Lise beni daldan dala uçan, gümüş renkli göçmen kuşlara benzetiyor. Elini yavaşça kuma sokuyor.

–Seni Güzel Sanatlar mezunu, çok sevdiğim arkadaşlarımla tanıştıracağım, diyor.

–Sanatçılar mı?

–Evet, Anne ve Ernest.

–Neden olmasın?

Taşralı biri olarak, hep bir gün evleneceğimi düşünmüştüm ve Anne'la yaşadığım bir yılın sonunda geleneksel eğitimime göre delice bir şey olan üçlü aşk hayatını düşünmekteyim! Anne'ın bir kadınla yaşama isteğine sonunda razı oldum, hatta bu artık beni heyecanlandırıyor. Anne'ın ileri sürdüğü gerekçeler işe yaradı ve içime işledi. Geleneksel çift hayatı inanılmaz derecede kısıtlayıcı ve aynı şeylerin tekrar tekrar yaşanmasıyla, sonunda ilişkinin kısırlaşması kaçınılmaz. Giderek daha sık kavga ediyoruz ve üçüncü bir kişinin varlığı çatışmalarımızı durdurmak ya da şeklini değiştirmek ve aşk hayatımızda daha da ileri gitmek için en iyi çözüm yolu gibi görünüyor. Kısacası bir çeşit hakem. Hareket, sözlerin akışı, kadın-erkek eşitliği, birden tüm bunlara körü körüne inanıyoruz. Hem bu bize gündelik hayatımızı bir sanat eseri gibi tasarlama olanağı ve şansı tanımaz mı? Tüm bunlar doğruydu, ama bizi harekete geçiren sadece bu idealler değildi: Bu üçüncü kişiyi *istiyorduk*, hatta onu şimdiden arzuluyorduk.

Şubat tatilinde Amsterdam'a giderken her şey birden hızlanıyor. *Sihirli Otobüs*, her perşembe Madeleine Meydanı'ndan kalkıyor; sihirli diyoruz çünkü çok uzağa ve ucuza götürüyor. Sabahın ilk saatlerinde Amsterdam'da olacağız. Anne Van Gogh'un yıldızlı gecelerini görmek ve suyla resim arasında yürümek için sabırsızlanıyor.

Pencere kenarına oturdu. Bazen manzaraya bakıyor, bazen kitabını okuyor. Sağımdaki açılır kapanır koltukta sarışın bir genç kız oturuyor. Bakışlarımız birkaç defa karşılaşıyor ve bana gülümsüyor. Anne Henry Miller'ın *Seksus* kitabına dalmış. Genç kız ilk adımı atıyor. Her zamanki gibi.

–Amsterdam'ı bilir misiniz? diye soruyor.

–Hayır, bu ilk gidişim.

–Çok güzel bir şehirdir, göreceksiniz.

Olivia Alman. Paris'te, New Morning caz kulübünün yakınlarında dans dersleri alıyor. Onu Anne'la tanıştırıyorum, biraz konu-

şuyorlar, sonra Anne uyuyor. Olivia konuşmaya devam ediyor. Garip ama, Anne'ın sevgilim olup olmadığını öğrenmeye çalışmıyor, ben de bu belirsizliğin sürmesini sağlıyorum. Gecenin yarısında, Olivia yorgunluktan uyuyakalıyor. Bedeninin üst kısmı bana doğru eğiliyor, başı yavaşça omzuma değiyor. Bu kısa ve yumuşak dokunuş beni uyandırıyor. Omzumda bir ağırlık, boynumda saçlarının kokusunu duyuyorum. Olivia'nın başını ihtiyatla kaldırıyorum. Gözlerini açıyor, bakışları alevleniyor. Nefesi hafifçe yüzüme çarpıyor, yüzünü yüzüme yaklaştırıyor. Birbirimize sarılarak uzun uzun öpüşüyoruz.

Bir ara Anne uyanıyor, gözlerini ovuşturuyor. Tehlike sezen bakışlarla beni sorguluyor. Olivia biraz geri çekiliyor, ama bu kapalı mekânda iki kadının arasında sıkışıp kalıyorum. Otobüsten inmek de mümkün değil. Beraber kalmak zorundayız. Bu belirsiz ilişki, hareketlerimizin acemileşmesine neden oluyor. Anne'ın kulağına fısıldıyorum: "Olivia'yla bir şeyler oluyor, merak etme." Ama Anne giderek daha da telaşlı görünüyor ve defalarca gözlerini ovuşturuyor. Anne ne oldu? Ağlıyor musun? Hayır, bilmiyorum, gözlerimi açamıyorum, diyor. Hiçbir şey göremiyor. Siyah ekran. Onu rahatlatıyorum, ellerini tutuyorum. Durum birden bir dram halini aldı. Olivia ne diyeceğini bilemiyor. Amsterdam'a vardığımızda üçümüzün de aklı karmakarışık.

Anne ve ben kalacağımız gençlik misafirhanesine gidiyoruz. Valizlerimizi bırakır bırakmaz, Anne'ın göz yanması bir mucize eseri geçiveriyor. Tekrar görebiliyor, beni de görüyor. Onu öpüyorum. Odamızdaki yatağın üzerinde neşeyle oynaşıyoruz, tek bir bulut bile kalmadı.

Amsterdam'ı keşfederken günler çabuk geçiyor. Rembrandt'ın *Gece Devriyesi*'nden Van Gogh'un *Patates Yiyenler*'ine geçiyoruz. Resim çiziyoruz. Üç şahane gün geçiriyoruz.

Paris'e dönerken *Sihirli Otobüs*'te Olivia'ya rastlıyoruz. Bize heyecanla Amsterdam'da geçirdiği günleri anlatıyor. Bu kez Anne ona bakıyor. Biraz kenara çekilip onu Olivia'nın yanında bırakıyorum. Anne Olivia'ya yanaşıp bir iki söz ediyor. Başımı geceye, karanlık cama çeviriyorum. Öpüşüyorlar.

Gün Madeleine Meydanı'nın üzerine doğuyor. Söz verdik, en kısa zamanda tekrar görüşeceğiz. Olivia bir an tereddüt ettikten sonra, bir sevgilisi olduğunu itiraf ediyor. Hayal kırıklığı. Ama aynı zamanda bu sırrı bizle paylaşması, dürüst olduğunun ve ilişkimizi ciddiye aldığının göstergesi.

Birkaç gün sonra Olivia, Anne ile birlikte yaşadığımız banliyö atölyesine geliyor. Tatlı bir akşam, ince çekimlerle dolu. Bedenler birbirine yanaşıyor. Hayatımda ilk kez geceyi iki kadınla beraber geçiriyor ve bu özel, arıtılmış –aklıma ilk gelen sözcük bu– aşkı keşfediyorum. Arıtılmışlık, evet, ve tinsellik. İki kadının birbirine sarılmış bedenlerini, görünümlerini izliyorum. Suyla dolu bir bahçe, buğulu bir mimari eser gibi. Olivia'nın uzun sarı saçları Anne'ın yüzüne değerek göğüslerini kapatıyor; elleri tenlerimizde buluşuyor; birbirimize karışıyoruz.

Üçüncü bir aşkın alabileceği yeri şöyle böyle görmeye başlıyorum.

ANNE

Olivia'yla dans dersleri aldığı Petites-Écuries Sokağı'nda randevumuz var. Onu New Morning'in yakınlarında bir kafede bekliyoruz. Dışarıda üç sandalyeyle bir masa boş. Üçüncü sandalye Olivia'nın olacak, gelirse tabii... Dün öğleden sonra onunla beraberdim. Kedisiyle paylaştığı küçük odasına gittim. Fotoğraflarda ailesini gördüm, annesini, babasını, erkek kardeşlerini ve biraz fazla çiçekli örtüsüyle tek kişilik yatağını. Birden içim cız etti, sanki zevklerimiz aynı değilmiş gibi geldi. Bu aralar neden ortalarda görünmediğini sordum, dans dersleri için çok çalıştığını söyledi; bana gerçek nedenlerden söz etmesini rica ettiğimde de, bu aralar kendini pek iyi hissetmediğini anlattı. İşin aslı, Olivia erkek arkadaşını tekrar görmüş. Kafası karışık, düşünmek istiyor.

Olivia'yı zorlamamak gerektiğini anlıyorum; tüm bunlar onun için çok zor, her şeyi zamana bırakalım.

Bir şeylerin biteceğini anladığınızda içinizi saran bir hüzünle ayrıldım Olivia'nın yanından. Kalbimin derinliklerine inmek istercesine gözlerimin içine baktı. Bugün geleceğini sanmıyorum.

Kafede saatlerce bekledik; ne düşüneceğimizi bilmiyorduk. Ama gerçekle yüzleşmek gerekti: Olivia'nın sandalyesi boş kalacaktı.

PAULINE

Bugün Lise beni çok sözünü ettiği Anne ile tanıştıracak. Sanırım yalnız, erkek arkadaşı Ernest olmadan gelecek. Gri önlüğümün üzerine beyaz mantomu geçirip fresk atölyesinden çıkıyorum. Dut ağaçlı avluyu geçip Bonaparte Sokağı'nda yürüyorum. Kafeden içeri girer girmez endişem çoğalıyor. İstemeyerek de olsa, Lise bu karşılaşmaya fazla önem yükledi. Gözlerim iyi görmediğinden, dumanların arasından Lise'i seçebilmek için gözlerimi kısıyorum. Anlaşılan burada değil. Beni Anne ile yalnız bırakmak için bilerek gecikmiş olabilir mi? Bana Anne'ın ya da Ernest'in dış görünüşü hakkında hiç bilgi vermedi. Ya ben? Onlara benim hakkımda neler anlattı acaba? Aniden önümde bir el, bir bayrak gibi beliriyor ve o esmer kız gözleriyle gözlerimi arıyor...

ANNE

Çay fincanım önümde, Lise ve Pauline'i bekliyorum. Lise bize Pauline'den çok söz etti, üstelik Olivia'yla işler karışık ve bitmeye mahkûm görünüyor. Ernest ve ben randevuya yalnız gitmeme karar verdik. Bu hem daha basit, hem de Pauline için daha az korkutucu. Neden Lise bu kadar geç kaldı? Ne yapıyor? Pauline'i tanıyabilecek miyim? Ona ne diyeceğim? Korkuyorum. Bu o! Evet! Hayır! Yok, evet! Bu o... Pauline üzerinde açık renkli mantosuyla içeri giriyor. Kafe küçücük; bana aniden bitmeyecekmiş gibi görünmeye başlayan uzun, dar bir koridordan ibaret. Elimi kaldırıyorum, Pauline beni görüyor. Bana doğru yürüyor, mantosunun altından önlüğü sarkıyor; güzel, pembemsi bir gülümseyişi var...

–Anne sen misin?

Birbirimizi tanıdık. Ufak tefek cümleler mırıldanıyoruz. Sessizlik de var. Böyle ne kadar durduk bilmiyorum. Uzun zaman değil, çünkü Pauline'in acelesi var. Birden ayağa kalkıyor:

–Üzgünüm, Anne, sürücü kursuma gitmem gerek. Yakında görüşürüz.

–Evet... Tabii... Görüşürüz...

Tamamen ortadan kaybolmadan önce, başını çevirip bana gülümsediğini sanıyorum. Ama emin değilim.

ERNEST

Atölyede bir aşağı bir yukarı yürüyüp duruyorum, arada perdeyi açıp yola bakıyorum. Bir araba park ediyor, komşu köpeğini gezdiriyor, bir bardak su içiyorum, Anne'ın başka bir kadın isteğini, bu sırrını bana açtığı akşamı düşünüyorum. Birbirimizin resmini çiziyorduk, o beni penisimin önünde üç elmayla çizmek istemişti. Anne eskiden beridir üç rakamını aklından atamıyor. Şu saatte Pauli-

ne ile önemli bir görüşme yapıyor olmalı. Birbirlerine ne diyorlar acaba? Anne'a güveniyorum, ne söylenmesi gerektiğini bilir o. Bekleyelim bakalım. Beklemeyi bilmiyorum. Bir dergi karıştırıyorum, sonra başka bir dergi... Kapı açılıyor. Anne geldi. Yüz hatları gergin, benzi soluk. Bir şey söylemeden oturuyor; sessizliği uzadıkça uzuyor.

–Ee? diyorum biraz kuru bir sesle.

–Şöyle bir gördüm sadece.

–Nasıl yani şöyle bir gördün? Sence olmayacak mı?

–Oh! Olacak. Yani... Onu sadece görür gibi oldum, diyorum. Başka bir randevusu vardı.

–Bu kötüye işaret... Sana belirli bir şey söyledi mi? Dikkatini çekecek bir şey?

–Bir şeyler hissediyorum, evet...

–Yalnız mı?

–Lise'e göre yalnız. Ama tekrar ediyorum, çok az konuştuk.

–Dış görünüşü nasıl?

Anne sessiz kalıyor.

–Telefon numarasını aldın mı?

–Hayır, üzgünüm.

–Bak, Anne! Ne olursa olsun, Güzel Sanatlar'da ona rastlamanın bir yolunu bul ve en kısa zamanda bir akşam yemeğe davet et.

ANNE

Neredeyse dilsizim, çünkü kısıtlayıcı kelimeler kullanıp, söylemek istediğimi söyleyememekten korkuyorum. Pauline'i sözcüklerle değil, daha çok şekillerle, hatta duyumlarla anlatmak istiyorum. Onu sadece yarım saat gördüm, ama yine de garip bir güven duyuyorum, sanki aradığımız kişinin o olduğunu hissediyorum. Yine de Ernest'in sabırsızlığı karşısında bir şeyler anlatıyorum. Pauline'in

uzun, güzel, parlak saçları var, hareketleri alımlı. Pop art tablolarındakilere benzeyen güzel yüzünde neşeli, canlı bir gülümseyişi var. Gözleri iyi görmüyor ve bu durum ona gerçeklerden biraz uzak olanların cazibesini katıyor, buna bayılıyorum.

PAULINE

Okulun sekreterliğine giden basamakları tırmanıyorum, ayağımı bastığım yere baktığımdan, geldiğini görmüyorum. Anne bana sesleniyor, dönüyorum. Kafede tanışalı sadece üç gün oldu. Anne beni gördüğüne sevinmiş gibi. Konuşmayı uzatmak için, neden freskler üzerine çalıştığımı soruyor.

–Çünkü bu bedensel bir iş, diyorum. Yapı iskelelerine tırmanıp kireçle, nemli koca bezlerle uğraşıyoruz. Bu hoşuma gidiyor.

Anne benimle aynı fikirde: Sanat zihni olduğu kadar bedeni de çalıştırmalı. Bir resim seansından sonra kendimi bedenen çok yorgun hissettiğim oluyor, oysa fresk çalışmalarında kendimi özgür hissediyorum. Anne resimde de bol bol özgürlük olduğuna beni ikna etmeye çalışıyor; bense bu özgürlüğün yine de çerçeveyle sınırlı olduğunu söylüyorum. Gerçeği söylemek gerekirse, resim sehpasının önünde kendimi pek iyi hissetmiyorum; çerçevenin darlığı beni durduruyor. Fresk çalışmasında, duvara motifler işlemek her zaman için mümkün. Hem, o zamanlar sanatın halk için yapılması gerektiği fikrini savunuyorum; fresk herkesin ulaşabileceği bir stil, resim daha çok seçkinlere yönelik. Maleviç'in, sanatı halkın hizmetine sunmayı savunan yazılarından ve Nikolay Tarabukin'in "son tablo" üzerine yazdıklarından oldukça etkilendim. *Potemkin Zırhlısı*'nı yeni gördüm, hâlâ şoktayım; herkes tarafından icra edilen bir sanat istiyorum.

–Politikayla ilgili bir aileden mi geliyorsun? diye soruyor Anne.

–Hayır, pek değil... Aksine, burjuva bir aileden geliyorum. Sen-

ce aileme tepkimden mi böyle düşünüyorum?

–Öyle demedim.

Konuşmamız ilk seferkinden hayli uzun sürdü. Anne ve ben gidip bir kafede oturmaya cesaret edemedik. O süre boyunca hep cereyanda, ayakta durduk.

ANNE

Pauline'in yanında kendimi iyi hissediyorum, konuşma dili hoşuma gidiyor. Freskler lehinde çektiği uzun nutuktan sonra, başka şeylerle uğraşmak istediğini itiraf ediyor. Şimdilerde ilgisini çeken manzaralarmış. Bu yüzden Lise ile deniz kenarına gitmiş, ama çerçeveyi nasıl aşabileceğini bilmiyor. Sanki havasızlıktan boğuluyor.

Sonunda avludaki bir banka oturuyoruz. Bana kendini açtığından, ben de ona hassas bir dönemi geride bıraktığımı anlatıyorum. Devam ettiğim resim atölyesinin öğretileri bana fazla akademik gelmeye başladı. Bir süreliğine resmi bırakıp psikoloji fakültesine girdim. Otistik ve psikozlu çocuklara, yetişkinlere resim çizdiriyordum, güzel bir deneyimdi. Akademi'ye dönünce Michel G.'nin atölyesine girdim, orada kendimi iyi hissediyordum, resme tam anlamıyla geri döndüm. Atölyede neredeyse her şeyi paylaşıyoruz: Mekânı, ama zamanı da; bazen zamanımızı arkadaşlardan birinin, Arjantinli bir arkadaşın evinde geçiriyoruz, üç gün üç gece süren eğlenceler düzenliyoruz. Yiyip içiyor, sohbet ediyor, hayaller kuruyoruz. Bir sürü hayal kuruyoruz. Gerçek bir aile gibiyiz. Daha çok bir kabile gibi. Beraber Louvre Müzesi'ne gidiyoruz, yollarda her yere resimler çiziyoruz, metroda, parklarda, banliyö trenlerinde. Resim yapmak, bizim yaşama ve sevme tarzımız, nefes alıp verişimiz.

Bunları duyunca, Pauline'in gözleri pırıl pırıl oluyor.

–Ernest'le atölyede mi tanıştın? diye soruyor.

Pauline, Lise sayesinde Ernest'in varlığından haberdar.

–Hayır, diyorum. Onunla iki yıl önce «La Charette»'te tanıştım.

–İkinizin de çalışmak için kendi yeriniz var mı? Nasıl yapıyorsunuz?

–Banliyöde bir atölyeyi beraber kullanıyoruz. Ya sen?

–Benim kendime ait bir atölyem yok.

–Ama biliyorsun ki bu şart. Eserlerimizi yaratmaya, yaşamaya çalışıyoruz. Atölyemizi görmeye gelmek ister misin?

İşte, sonunda onu davet edebildim!

–Neden olmasın? diyor Pauline hemen. Bu aralar ne çiziyorsun?

–Soyut manzaralar.

Saatime bakıyorum, gitmem lazım.

–Üzgünüm, diyorum. Geçen sefer senin acelen vardı, şimdi de benim. Yazık!

–Önemli değil, Anne, tekrar görüşürüz.

ANNE

Şubat 1982

Güzel Sanatlar'ın karşısındaki «Deux Académies» barında Pauline'i bekliyorum. Neden geç kaldı? Gelmesini öyle istiyorum ki! Bir kez daha boş bir sandalyenin karşısında yalnız oturmak istemiyorum. Ama artık eminim, gelmeyecek.

Bütün cesaretimi toplayıp ayağa kalkıyorum, sarı boyalı, minik telefon kabinine yöneliyorum. Çantam ve mantom yüzünden kapıyı zor kapatabiliyorum. Kendimi birden üzeri parmak ve boya izleriyle dolu telefonun önünde sıkışmış bir halde buluyorum. Tam da Güzel Sanatlar öğrencilerinin telefonu. Yavaşça Pauline'in numarasını çeviriyorum. Telefonu annesi açıyor; Pauline'e eve gelince beni aramasını söylemesini istiyorum.

–Bir arkadaşı mısınız? Elbette söylerim...

Hayal kırıklığına uğrayarak, kafeden çıkıp duygusuz ve isteksiz bir halde Bonaparte Sokağı'nda yürüyorum, sonra gerisin geri kafeye gelip kapının önünde kararsızca duruyorum. Sonunda Noisy'ye dönmeye karar veriyorum.

PAULINE

Anne'la olan randevunuzu unutmamıştım, ama korkuyordum. Anne'ı geç bir saatte arıyorum. Kendimi suçlu hissediyorum, ama aynı zamanda böyle şeyler başıma sık sık geliyor; insanlar böyle biri olduğumu anlamalılar. Ben bunu kabullendim.

Nasıl oluyor bilmiyorum ama, Anne beni evine gitmeye ikna ediyor.

–Doğu Garı'ndan trene bineceksin, çabucak gelirsin, diyor. Sonra da bir otobüse bineceksin.

–Kaybolmayayım?

–Hayır, çok kolay. Sadece belediye hizmet eserlerinin ve çizik arabaların, kocaman kukla biçimindeki kulelerin, akşam yedide dolup yediyi otuz sekiz geçe kapanan barların arasından geçmek zorunda kalacaksın. Kısacası banliyöye geleceksin, diyor Anne gülerek.

Ya sonra Paris'e nasıl döneceğim? Hem, neden tekrar görüşüyoruz? Beni nereye çekmek istiyor?

Paris'in merkezinden pek ayrılmayan biri olarak, kendimi sefere çıkıyor gibi hissediyorum; maceracı biriymişim izlenimine kapılıyorum. Trenin penceresinden ışıklı fabrikaları, küçük bahçeleri rayların kenarına kadar uzanan evleri görüyorum. İç içe geçmiş direklerin yanından ilerliyoruz; Paris'in banliyösü, danteline zarar vermeden içine girmemize izin veriyor. Noisy Garı'nda otobüs durağını arıyorum. Birazdan akşam olacak. Herkes başını mantosu-

nun içine sokuyor, kadınlar ellerinde alışveriş torbaları, kollarında çocuklarıyla alelacele eve gitmeye çalışıyor. Körüklü uzun otobüs beni Paris'ten biraz daha uzaklaştırıyor; ilgisizliği, beklentileri, boş alanları, zahmetli işlerle ve dışlanmışlıkla buruşmuş yüzleri görüyorum. Tüm bunlar benim için yeni. Şimdi hava tamamen karardı. Anlaşılan, bu buluşmayı gerçekten istiyormuşum!

Anne Héloise Sokağı'nda inmemi söylemişti. Şoföre soruyorum, bir sonraki durak, diyor. Otobüsten iniyorum. Burada sokaklar neonlarla aydınlatılıyor. İşte Anne ve Ernest'in apartmanı: Canlı pembe renkte bir bina. Atölyenin camlı, büyük kapısını çalıyorum. Neden beni tanımaya bu kadar hevesliler? Ben onlara ne kazandırabilirim ki? Kapıya ikinci kez vuruyorum. Merdivende bir siluet beliriyor. Anne kapıyı açıyor. Yolu bulmakta fazla zorlanıp zorlanmadığımı soruyor.

–Buraya daha önce hiç gelmemiş miydin?

–Hayır.

Mantomu çıkarıp pantolonumun dikişlerini botlarımla aynı hizaya getiriyorum, sonra etrafıma bakınıyorum. Burası çalışmak için iyi bir yer olmalı; mekân titizlikle ikiye ayrılmış görünüyor. Öbür tarafta iki odaya inen kısa bir merdiven var: Bir yatak odası ve bir köşesinde mutfak ile bir çekyatın olduğu başka bir oda. Anne hemen Ernest'in atölyesini göstermek istiyor.

–O burada değil mi? diyorum şaşkınlıkla.

–Hayır, çalışıyor. Ama gelecek.

Yani Ernest'i görmeden önce, eserlerini görmüş olacağım. Orada olmayan bir sanatçının atölyesini gezmek garip bir his.

Kısa merdivenden iniyoruz. Atölyenin tavanı yüksek, bir de katedral camlı koca bir pencere var. Anne demir çubuklarla yapılmış, narin ama aynı zamanda mizah dolu alçı heykellere bakmam için beni kendi haline bırakıyor. Bir şey demeden beni izliyor; tepkilerimi bekliyor.

–Bak, diyorum, bu heykelin yüzü sana benziyor.

Anne gülümsüyor, bu heykel için modellik yaptığını söylüyor.

–Birbiriniz için sık sık poz veriyor musunuz?

–Evet, oldukça sık.

–Sanırım işinizle de birbirinize bağlısınız.

–Doğru, diyor Anne. Beraber çalışmak insanı teşvik ediyor. Yardımlaşıyor, birbirimizi ileri götürüyoruz.

–Tahmin edebiliyorum... evet... Aranızda hiç anlaşmazlık olmuyor mu? Ernest'e çalışmalarıyla ilgili düşündüğün her şeyi söyleyebiliyor musun?

–Evet, elbette. Ben şüpheye düştüğümde de o bana akıl veriyor.

–Bu kadar iyi anlaşmak bir güç kaynağı...

–Ama bu yeniliklere açık olmamıza engel değil, diyor Anne.

ANNE

Şu anda aklımdan geçenleri Pauline bilseydi. Umarım fazla kızarmamışımdır, yanaklarım alev alev. Aklımda sürekli birazdan, her şey yolunda giderse ona sunacağımız teklif var. Ernest'in konuyu açmasını bekleyeceğim, kesinlikle. Benim için bu mesele fazla önemli; gözü kara hareket etmek istemiyorum.

PAULINE

Anne bir heykeli itinayla kaidesinin üzerine koyuyor. Bana Ernest'le hayatından söz etmeye devam ediyor. Her şeyi paylaşıyorlar. Ernest'in en sevdiği yönü, onu dikkatle dinlemesi ve isteklerine saygı duyuyor olması. Hayatımda ilk kez beraber yaşamayı başarmış sanatçılarla karşılaşıyorum ve birden onları her yönden yaratıcı insanlar olarak görüyorum.

–Bu bir yaşam tarzı, diyor Anne. Başka tarzlar da var.

–Hangileri, mesela?

–Toplumun hayal gücü çok kısır.

İşte tamamen anlaşılmaz oldu! Bana söyleyemediği şeyler olduğunu hissediyorum.

–Çift hayatı çoğunlukla kısıtlayıcı, diye devam ediyor Anne sözlerine.

–En azından siz bunun üstesinden gelmişe benziyorsunuz.

–Evet, bir bakıma öyle...

Ona bu konuda henüz bir fikrim olmadığını anlatıyorum; değişikliği çok seviyorum. Ama Anne'ın resimlerini görmek için sabırsızlanıyorum. Atölyesi Buttes-Chaumont'da, ama duvarlar çizdiği resimlerle kaplı.

Yeniden, bakışlarını üzerimde hissediyorum. Anne'ın kocaman yeşil gözleri var. Biriyle ilk karşılaştığımda, kendimi onun dış görünüşüyle ilgili izlenimlere kaptırırım. Anne'ın yüzü kendiliğinden konuşuyor, müzikal bir yüz, sır dolu bir varoluş.

Sonunda bana resimlerini gösteriyor. Anne yırtık çantaları, yer bezine benzeyen kumaşları resmediyor. Hareketli bir resim, sanki yüzümüze yer bezleri fırlatıyor. Bunda gündelik hayatın sıradanlığına karşı bir başkaldırış hissediyorum, gerçek bir şiddet. «Hayatımızı zehir eden eşyaları çizmek politik bir hareket!» diyor. «Tuvallerim aracılığıyla ev kadınlığının yüklerinden kurtuluyorum. Bu beni rahatlatıyor!»

Fresk gibi saydam boyaların kullanıldığı, şeffaf bir sanattan gelen biri olarak, benim için Anne'ın resimleri bir yumruk gibi. Resminin Ernest'in çalışmalarıyla ilgisi yok; yani ikisi de gerçekten özgür.

ERNEST

Evin kapısını açıp Pauline'in yüzüyle karşılaşacağım sırada, soluk alıp verişimin hızlandığını hissediyorum. Ya onu beğenmezsem? Anne bana doğru geliyor, heyecanlı ama sıcakkanlı. Pauline arkasında duruyor; onu tam olarak göremiyorum. Omuzlarının bir kısmını, bacağının birini görüyorum sadece. Sonunda yüzü görünüyor. Üzerinde bir topuzun bulunduğu ince, uzun bir yüz. Modigliani'nin portrelerinden birine şaşılacak kadar çok benziyor. Ondan hemen hoşlanıyorum, oysa henüz gözlerine bakmaya cesaret edemedim.

PAULINE

İlk görünen, başının üzerinde bir çember oluşturan kızıl saçları. Üzerinde oldukça canlı yeşil renkte bir ceket ve deri İtalyan ayakkabılar var. Sesi kalın ve güzel. Beni izliyor.

–Artık geç oldu, Pauline, yemeğe kalır mısın? diye soruyor Anne.

Dediğini duymamış gibi yapıp hemen cevap vermiyorum. Şimdiden bir sürü şey oldu ve gecenin geri kalanında olacaklardan korkuyorum. Bana içki veriyorlar. Anne bir ara mutfağa gitti; şimdi karşımda oturuyor. Ernest önce benim bardağımı, sonra da Anne'ınkini tekrar dolduruyor. Hareketleri yavaş ve net.

–Yemeğe kalıyorsun, değil mi Pauline? diye soruyor Anne yine.

Ağzımdan utangaç bir evet çıkıyor. Hem gitmek hem de kalmak istiyorum.

Ernest karşısına oturmamı öneriyor. Anne da oturuyor. Üzerinde kısa bir kot ve bir hırka var. Nasıl hareket ettiğine bakıyorum. Ernest, mezun arkadaşlarıyla beraber Güzel Sanatlar'ın Çalışma Sarayı'nda heykellerini sergilediklerini anlatıyor. Sergide, Mitterand hükümetinin yeni Kültür Bakanı Jack Lang çalışmalarıyla il-

gilenmiş. Güzel Sanatlar'ın Müdür Yardımcısı Jean-Jacques Aillagon da beğeniyormuş heykellerini. Tüm bunlara çok seviniyormuş. Anne henüz mezun olmamış. Bu, izledikleri yolda hafif bir fark yaratıyor.

–Aranızda hiç rekabet olmuyor mu? diye soruyorum.

–O kadar basit değil, diyor Anne.

Ve Ernest, insanın her zaman karşısındakini yukarı çekmesi gerektiğini ekliyor.

Israr ediyorum, anlamak istiyorum.

–Diyelim ki ikinizden biri daha başarılı oldu. O zaman ne olur?

–İkimiz de kendi tarzımızda başarılı olabiliriz, diyor Ernest. Hem, başarının ne olduğu konusunu da ayrıca tartışmak lazım.

Sonra sanatçı çiftlerdeki rekabet ilişkileri üzerine uzun bir tirada başlıyor ve birden, bir cümlenin sonunda irkiliyorum.

–Anne ve ben bir gün üç kişi yaşamayı planlıyoruz. Belki de böylece karşılaştırma ve rekabet problemleri ortadan kalkar.

Bunu söylüyor. Bu yakıcı sözcükleri: «Üç kişi yaşamak». Lise beni uyarmıştı, ama bunu dile getirdiklerini ilk kez duyuyorum.

Ernest göz ucuyla tepkimi ölçmeye çalışıyor. Anne susuyor.

–Orijinal bir fikir olduğu kesin! diyorum temkinlice.

Ama Ernest ısrar ediyor.

–Gerçekten de, hayatımızı paylaşacak üçüncü bir kişi arıyoruz.

O anda bu sözleri bana söylediğini fark etmiyorum. En azından fark etmek istemiyorum. Ama yavaş yavaş, öneri açıkça dile getirilmese de, fark etmek zorunda kalacağım. Şimdi Anne konuşuyor. Ona göre, üçlü yaşam cinsiyetler arası tahakkümü ortadan kaldırabilir. Ortadan kaldırmak, diyor, yönünü değiştirmek değil. Anne feminist filan değil, daha da ileriye dönük. Bu sözler beni düşüncelere sevk ediyor, ama bir soru kafamı kurcalıyor: Anne politik olduğu kadar kösnül mü? Koca hırkası bedeninin üst kısmını örtüyor. Omuzları ve göğüsleri nasıl? Onları neden saklıyor?

–Daha önce âşık oldun mu, Pauline? diye soruyor bana.

–Bir sürü erkekle beraber oldum, diyorum. Ama kimseyle beraber yaşamadım. Bu aralar da bir sevgilim var.

–Kadınları da seviyormuşsun. Lise öyle söyledi.

Aniden sandalyemde dikiliyorum.

–Lise'e asla böyle bir şey söylemedim!

Gerçek bu, şimdiye kadar kadınlara karşı hiç özel bir şeyler hissetmedim. Bir keresinde geceyi arkadaşım Coco ile geçirmiştim. On sekizinci yaş günümün akşamıydı. Geceleyin Coco yatağıma girdi. Bir kadınla olan ilişkisi yeni bitmişti, konuşmaya ihtiyacı vardı. Ama bütün gece sadece konuştuk. Lise'e bunu anlatmıştım. Ya Lise dediklerimi değiştirdi, ya da Anne gerçeği öğrenmek için yalana başvuruyor.

Ernest dikkatle beni dinliyor. Onu görür görmez çocuksu yüzüyle erkeksi sesi arasındaki çelişkiden etkilendim. Otoriter görünüşünün ardında saklı duran çılgınlığı sezebiliyorum. Ama ikisinin tutumunda bir şey beni rahatsız ediyor. Aslında istedikleri şey bence fazlasıyla teorik ve bu önerinin bana yapıldığını bir an bile düşünmüyorum. Bu kadar temiz ve saf insanları böylesine bir çılgınlıkla bir arada düşünemiyorum bile. Ama yine de aceleleri var, sabırsızlanıyorlar.

Gece geç saatte yorgunluğa teslim oluyoruz. Ne otobüs ne tren kaldı. Anne ve Ernest orada kalmamı teklif ediyorlar. Anne odadaki çekyatı benim için açıyor, sonra ikisi yatak odasına gidiyor. Bir türlü uyuyamıyorum.

ERNEST

Ertesi sabah, metro girişinin yakınlarında ayrılacakken, Pauline Anne'a ve bana bakıyor.

–Dilerim o üçüncü kişiyle tanışırsınız, diyor.

Anne bembeyaz oluyor, ben yıkılıyorum. Her şeye yeniden başlamak gerekecek.

Bütün gün konuşmalarımızı tekrar gözden geçiriyorum, Pauli-

ne'in söylediklerinde bize umut verebilecek en ufak bir nokta var mı, ya da bizi gerçekten anladı mı diye. Pauline hayalimizdeki üçüncü kişiye öylesine benziyor ki. En azından üçlü yaşam fikri karşısında şoke olmadı. Kızıp bağırmadı, bize deli demedi. Aksine, göründüğü kadarıyla bizi anlamaya çalıştı. Bunun dışında planımız hakkında tam olarak ne düşündüğünü bilemiyoruz. Pekâlâ, belki reddedildik, ama ya daha sonra? Ya yarın? Kesin olan, Anne ve Pauline'in arasında bir şeyler olduğu. Bu durumda bu ilk cevabı son söz olarak kabul etmemeye karar veriyoruz. Bekleyelim, sabırlı olalım. Anne hem endişeli hem de güven dolu. Hareketleri ve bakışları yanılmıyor: Çok güçlü şeyler hissediyor. Bana gelince, bu sabah, Pauline'i uzun saçlarını eliyle itip çayını içerken gördüğümde ona âşık olduğumu hissettim. Coşkusu ve zekâsı beni büyülüyor.

Bir ışık trenin kompartımanını sıyırarak geçiyor; bu belki de bir işarettir. Pauline'in süet botları tahta koltuklarla uyum içinde, kum ve gölge karışımı bir şey. Anne ve Pauline yan yana oturuyorlar. İkisini izlediğimi fark ediyorum. Pauline ve Anne, sanki hep ikisini beraber tanımışım, sanki hiç ayrılmayacakmışız gibi. Trenin sarsıntısı bizi yavaşça sallıyor. Şu anda, Pauline'in yüzü birden gotik bir ifade alıyor.

Anne ve Pauline peronda benden ayrılıyorlar. Siluetleri kalabalığın arasında kayboluyor. Umarım bütün günü beraber geçirirler. Bir saat sonra, işteyim. Güzel Sanatlar'dan çıkar çıkmaz, diplomam cebimde, Paris'in batısında, Bois-Colombes yakınlarında bir iş buldum. Haftada iki buçuk gün, trizomi 21* hastası engelli yetişkinlerle heykel atölyesi çalışması yapıyorum. Burada şahane kişilere rastlıyorum. Önce onlara çömlekçilik yaptırmam gerekirken, bir süre sonra hepsini Louvre Müzesi'nin koridorlarına sürüklüyorum. İşim aracılığıyla onları yardım merkezlerindeki kapalı hayatlarından çıkarmak istiyorum. Çömlekçiliğe gelince, daha çok toprak heykeller yapıyoruz. Atlılar, tanrı ve tanrıçalar –yaptıkları ilk modeller karşısında gözlerim kamaşıyor. Yeni bir uygarlığın doğuşu

* Fazladan bir 21. kromozom bulunmasından ileri gelen bir hastalık. Mongolizmin eşanlamlısı. (y.h.n.)

gibi. Benim ve şaşkın psikiyatrların gözleri önünde yeni bir Moğolistan* doğuyor.

Akşam Anne'ı görüyorum. Pauline yanından erken ayrılmış; neredeyse konuşmamışlar. Beraber Güzel Sanatlar'a gitmemişler çünkü Pauline evine dönmek istiyormuş. Anne ve ben uzun süre konuşup kararımızı veriyoruz: Pauline'i ben ele geçireceğim. Özel bir görev gibi; bu fırsatı elimizden kaçırmak istemiyoruz. Pauline'i arıyorum ve önümüzdeki hafta için randevulaşıyoruz.

PAULINE

Ernest bu akşam geliyor.

Hâlâ Regard Sokağı'nda, dar bir merdivenle çıkılan küçük stüdyoda oturuyorum. Kapının deliğinden bakarak Ernest'i bekliyorum.

Dün Anne'la yalnız geçirdiğim zaman kısa da olsa hoştu. İkimiz çok farklıyız, ama ondan hoşlanıyorum. Bir arkadaştan fazlası var onda, ama ne? Ernest de çok etkileyici ve aralarındaki ilişki daha önce gördüklerime hiç benzemiyor. Beni hemen içlerine aldılar, özel hayatlarına dalmışım gibi hissediyorum. Ama şimdilik ikisini ayrı ayrı, birey olarak sevmem mümkün değil, ne de olsa beraberler. O zaman ikisini de aynı anda mı sevmeli? Bu tür bir ilişki gerçekten mümkün mü? Ben buna hazır mıyım? Böyle bir ilişki bana uygun mu?

Kapı çalınıyor. Ernest. Kızıl saçları öyle güzel ki, sadece onlara bakmak bile tadına doyulmaz bir zevk. Saçlarına dokunmayı çok istiyorum. Üzerinde yeşil ceketi var ve geçen akşamki gibi doğrudan iletişim kuruyor. Ama belki de bu buluşmadan çekiniyordur? Anne ve Ernest tanışmamızdan öyle çok şey umut ediyorlar ki, bu beni biraz korkutuyor. Ernest yanaklarıma sürdüğüm allığı, kalça-

* Fransızcası Mongolie. Mongolizme gönderme yapılıyor. (y.h.n.)

mı saran siyah hırkayı, saçlarını geride tutan ve hırkanın yününden yapılmış bandı fark ediyor. Bana Georges de la Tour'un bir tablosuna benzediğimi söylüyor, özellikle de odayı aydınlatan bu ilginç ışıkta. Ernest odanın kırmızı, ama duvarların krem rengi olduğunu söylüyor. Haklı, bu kırmızı perdelere doğru yönlendirdiğim abajurun yansıması. Oda basık, tabanı eğimli.

Ernest yatağın üzerine oturuyor. Sadece küçük lambaları yaktım, odayı olduğundan büyük göstersin diye. Ya da... Bugün Ernest'in niye geldiğini biliyorum. İlk geceden kendimi ona verecek miyim? Bence bu imkânsız. Karşısındaki sandalyeye oturuyorum.

–Geçen günkü akşam yemeğimiz ne güzeldi... diyor Ernest.

–Evet, diyorum. Daha önce hiç bu kadar hassas konular üzerine bu kadar özgürce konuşmamıştım. Biraz da dünyayı yeniden kurduk, değil mi?

–Anne ve benim hayal ettiğimiz bu yeni dünya hakkında ne düşünüyorsun?

–İçinde kimin yaşadığına bağlı, diyorum gülümseyerek.

–Üzerinde düşündün, sanırım.

–Sizin kadar olmasa gerek...

–Anne ve ben oldukça kararlıyız...

–Biliyorum, evet. Ama bu benim için çok yeni. Henüz bütününü göremiyorum, öyle büyük ki!

Ernest'in yüzü kararıyor, ama samimi olmak istiyorum. Konuyu değiştirmek için, en başından bugüne kadarki bütün çalışmalarımı görmek istediğini söylüyor. Ernest sayfaları çeviriyor, beğenmediği şeyleri söylemekte tereddüt etmiyor: Bu iyi, bu değil, diyor. Tıpkı bir sınav gibi. Beni işe alacak mı? Çünkü Ernest, büyük bir şirketin komite başkanı olan Bertrand K. tarafından, sanatçıları yaz kamplarında çalıştırması için işe alındı. Delice bir proje: Sosyal hizmetlere sanat eklemek. Ernest eserlerim tarafından büyülenmişe benzemiyor, ama yine de beni işe almayı kabul ediyor. Sanatımın eksik taraflarını belirttikten sonra, şimdi de iyi yönlerinden, özgünlüğünden söz ediyor, özgün bir eser meydana getirmek için tüm bunları nasıl kullanmam gerektiğini anlatıyor. Anlaşılan Ernest'te gerçekten de Pygmalion'u andıran bir taraf var.

Bu konuya nereden geldik bilmiyorum ama, şimdi de resimde aşkın temsilinden söz ediyoruz. Komodinimin üzerinde duran kitabı alıp yatağın üzerine, Ernest'in yanına oturuyorum. Kitabı dizlerimin üzerine koyup sayfaları çeviriyorum. Stelios'a ait olan, Japon baskılarından oluşan bir albüm bu, Stelios geri istemişti. Ama vermedim, çünkü mürekkeple çizilmiş, tuhaf, hafif erotik resimler var. Ernest resimlere dikkatle bakıyor. Uzun uzun konuşuyoruz, geç oluyor, bir iki lambayı söndürüyorum. Birden Ernest üzerime uzanıyor. Biraz şaşırıyorum. Bedenimi yavaşça okşayarak keşfediyor. Bacaklarımın ve kalçamın üzerine bir örtü seriyorum, bedenimin üst tarafı çıplak. Uzun süre birbirimize sarılı yatıyoruz, öpüşüyoruz, ama Ernest'in daha ileri gitmek istemediğini hissediyorum. Gecenin bir anında, beni korkutan şu cümleyi fısıldıyor kulağıma: «Bunu Anne'a söylemeliyim.» Anne'a ilk gecemiz hakkında ne anlatacak? Şu anda ne yapmayı düşünüyor? Gözlerimi kapayıp yanında uykuya dalıyorum. Ernest sabah gitmeden önce şunları söylüyor:

–Sana da, bize de çok değer veriyorum.

İçimi bir sıkıntı kaplıyor.

–Anne'ın tam olarak ne istediğini henüz anlamış değilim, diyorum.

Ernest gülümsüyor.

–Buraya aynı zamanda onu temsilen geldim, diyor.

Sanırım üçlü yaşamayı kabul edip etmediğimi şimdi, hemen öğrenmek istiyor. Kaybedecek bir şeyim yok, bu aralar yalnızım. Ama yine de bir şey söylemiyorum. Bugün bir şey söylemeyeceğim.

ANNE

Ernest gitti. Geceyi Pauline'le geçirecek. Birkaç dakika önce, tek söz etmeden bana sarıldı, kapıya yöneldi, son bir kez bana döndü,

sonra çıktı. Bu akşam yalnızım. Geri gelecek mi? Üçlü yaşam isteği biraz çılgınca değil mi? Ama bunu ben istedim. Bu anı uzun zamandır bekliyordum! Hem bekliyordum, hem de korkuyordum. Olayların bu yönde gelişeceğini, bu üçüncü aşkı elde etmeye Ernest'in yalnız gideceğini hiç düşünmemiştim! Pauline'le ilk ben tanıştım, ama Pauline kendisini önce benim sevmeme izin verir miydi? Ya da bizim sevmemize? Oysa... Birden kendimi gerçekdışı, hatta dayanılmaz bir durumda buluyorum, ama daha «ideal» bir hayatın bedeli bu olsa gerek. Duygularım iki taraflı. Hem endişeliyim, hem de güven doluyum. Bir şeylerin olmasını o kadar çok istiyordum ki, ilişkimizin şekil değiştirmesini, gelişmesini. Nasıl desem, bir süredir uysal bir huzurun filizlendiğini hissediyordum! Bir kırılma noktası istiyordum, ama güzel bir kırılma noktası, yıkmak için değil, güzelleştirmek için. Picasso, yeniden yapmak için «bozmak» gerekir, demiyor muydu? Kaostan, düzensizlikten doğacak yaratıcılığı düşünüyorum. Düzensizliği hep sevmişimdir... Eğer yapıcı olursa. Sonuçta evi ve mutfağı toplamayı biliyorum!

Şurası kesin ki, çift hayatımıza elveda demem gerekecek. Ne kaybedeceğimi biliyorum, ama neler yaşayacağımı hiç bilmiyorum. Buna gerçekten hazır mıyım?

Ernest ve ben öğleden sonraları boşuz.

Sadece haftada bir gün, yoksul çocuklarla resim atölyesi yapıyorum. Evdeyken, birbirimizi çizme bahanesiyle soyunuyoruz. Bu bir bahane, çünkü her seferinde yatağa uzanıp birbirimize dokunuyoruz, buna engel olamıyoruz. Çıplak olmayı ve gün ortasında, herkes bürolarda, işyerlerinde, giyinikken sevişmeyi hep sevmişimdir. Geceleyin, yorgunken ve uykuya yakınken sevişmekten çok daha heyecan verici!

Ernest'in erkeksi, yapılı bedeni bana hep bir heykeli hatırlatıyor. İster İstemez! Gergin ve pürüzsüz ahşap Afrika heykelleriyle Michelangelo'nun tamamlayamadığı, damarlara benzeyen mor çizgili mermerden yapılmış köle heykelleri arasında kararsızım. Erkek büstünü her zaman çekici bulmuşumdur, zevk almam için göğüsle-

rimi oraya yaslamam yeterli. Yan yana duran erkek ve kadın formundaki bedenlerimiz başımı döndürüyor.

Bir akşam, yine az giyiniğim, karnının alt kısmı çıplak, külotlu çorabım yarı yarıya inik, Toulouse Lautrec'in tablolarındaki kadınlar gibi, siyah naylon çoraplarım var sanki. Birbirimize bakıyoruz. Penisini görmek bende karşı konulmaz bir duygu yaratıyor! Önce Romalı dişi kurt, sonra da Yunan heykeli olduğumu hissediyorum. Yuvarlak hatlarımdan ustaca faydalanmayı iyi biliyor. Bedeninin çevresini göğüs uçlarımla hafifçe dokunarak çizmeye bayılıyorum. Bu okşayış, ikimizden de sızlanan sesler çıkmasına neden oluyor. Gergin cinsel organı hiç korkutucu değil. O kadar ki, bu görüntünün penisten korkan bütün kadınları iyileştireceğini düşünüyorum. Ernest'in kalbinin penisinde attığını görüyor gibiyim. Dayanamıyorum, artık onu içime almam, iyice sarmam, canlandırmam lazım. Etrafındaki kızıl ve kıvırcık hale içimi yumuşatıyor; bir meleğe benziyor. Umduğumuzdan fazlasını buluyoruz. Biraz sonra sevişmekteyken, kim olduğumuzu, buraya, bu beyaz odaya, hatta dünyaya neden geldiğimizi bilmiyor olacağız.

Bugün Bitki Bahçesi'ndeki hayvanların resmini yapmaya gittim. Ben maymunları çizerken, Ernest ve Pauline Paris'in herhangi bir yerinde geziniyordu. Birbirlerini tanımaya devam ediyorlar... Akşamüstü eve döndüm, bir saat sonra Ernest geldi. Onu görmek için sabırsızlanıyordum... İçimdeki endişeyi yatıştırmaya çalışarak Pauline'le geçirdiği ilk geceyi anlattı. O gece aldıkları haz beni ilgilendirmiyor. Endişeliyim, ama tam olarak kıskanmıyorum. Beni daha çok ilişkilerinin inceliği, derinliği, duygularının yoğunluğu kırabilir. Şimdi, Pauline'le ikisinin yeni bir ilişki kurmasına tanık oluyorum... Biz ise birbirimize öyle bağlanmışız ki. Yaşadıklarımızı birbirine uydurmamız gerekecek. Pauline henüz tam olarak ikna olmuş değil gibi geliyor bize.

Hemen ertesi gün, kendilerine engel olamayıp telefonlaşıyor ve hafta sonunu beraber geçirmeye karar veriyorlar. Ernest'e güveniyorum, ama bu pazar gününü bir bekâr gibi yalnız geçirmek bana garip geliyor. O gidince ben de telefonu kapıp yakın dostum Léna'yı eve davet ediyorum. Ernest ve Pauline'in beraber olduğunu

bile bile, geceyi yalnız geçirmek istemiyorum. Ernest bu gece eve dönecek mi, dönmeyecek mi bilmiyorum. Benim için hassas ve zor bir gece, yalnız kalmak istemiyorum. Léna Alman. Militan feminist. İlkçağlardan günümüze kadar çocuk düşürme tarihi üzerine bir tez hazırlıyor. Uzun boylu, esmer, sesi sakin ve yumuşak. Bana mor mürekkeple çizdiği Simone de Beauvoir portresini hediye etti. Bu akşam üzerinde koyu mavi külotlu çorap ve mini etek var. Her zamanki gibi mavimsi mor rujunu sürmüş.

Bütün gece anılardan ve gelecek planlarımızdan söz ediyoruz. Saat geç olduğundan, Léna'ya evde uyumasını öneriyorum. Büyük odadaki yatakları açıp çarşafı seriyorum. Geceyi gevezelik ederek geçirmeye hazırlanan iki genç kız gibi yan yana duran yataklarımıza yatıyoruz.

PAULINE

Bu gece yine Ernest beni Noisy'deki evlerine sürükledi. Onu Regard Sokağı'ndaki küçük stüdyomda yatması için davet edemezdim. Ernest'le olan ilişkim daha çok yeni, bu yüzden aileme bundan söz etmiyorum. Aslında, eğer ilişkimiz Anne ve Ernest'in istediği boyuta ulaşırsa bundan aileme bahsedebileceğime bir an bile inanamıyorum.

Anne ve Ernest'in atölye-evinin kapısını gürültü yapmadan açıyoruz. Ernest beni yatak odasına götürüyor. Öbür odada Anne'ın yattığını biliyorum. Ernest'in peşinden gidiyorum. İçerde odanın neredeyse tümünü kaplayan bir yer yatağı var, duvarlar vernikli ahşap kaplı. Apartman merdivenlerinden gelen ayak sesleri bize bunun bir cumartesi gecesi olduğunu hatırlatıyor. Geç oldu, insanlar evlerine dönüyor. Bu adımları duymak oldukça hoş, sevişmemize iyi eşlik ediyor.

Odanın kapısı kapalı. Ernest içime bastırılmış bir öfke gibi giriyor. Çığlıklarım duyulmasın diye eliyle ağzımı kapatıyor.

Gece geç saatte, Léna ve ben birtakım sesler duyuyoruz. Ernest'in adımlarını tanıyorum, ama yanında biri daha var. Pauline olmalı. Ernest'in bu akşam eve döneceğini, geceyi burada geçireceklerini düşünmemiştim! Neler oluyor? İyi ki Léna burada, konuşmalarımız bu geceyi dolduracak. Kafamı dağıtmak ve hislerimi bastırmak için durmadan konuşuyor, konuşuyoruz. Çünkü bu akşam yan odada anlayamadığım bir oyun oynanıyor. Görmüyorum ama biliyorum, tahmin yürütüp hayal etmek başımı döndürüyor. Bu oyunda benim rolüm ne olacak? Benim yerim neresi? Bu paylaşımı sevecek miyim? Taşıyabilecek miyim?

Léna'nın varlığı bana güven veriyor; bu tören gibi ortamda, bana konuşma imkânı tanıyor.

Léna yanıma uzanmış, karanlıkta gözleri iri iri, bana Almanya'yı anlatıyor. Orada bir kadın topluluğuyla yaşıyormuş, kadın hakları ve doğa savunucusuymuş. Bir arkadaşı varmış, Hannah, ressam. Bazı akşamlar Hannah, Marlene Dietrich kılığına girip şarkılar söylermiş.

Yeniden resimden söz ediyoruz.

–Hâlâ elmalarla mı uğraşıyorsun? diye soruyor gülümseyerek.

–Hayır, diyorum, gözüm açıldı! Şimdi bedenleri resmediyorum... Gizlenmiş bedenleri.

–Kadın bedenleri mi, erkek mi?

–Yarı adam, yarı kadın, örtülerin altında saklı bedenler.

–Ne olduğu belli değil, diye fısıldıyor Léna.

–Evet, şimdi işin içine hayvanları da katmaya başladım. Bir karışım daha. Melez hayvanlar, yarı insan yarı hayvan; soyut çalışmak istediğimde onları gri ve pembe örtülerle, veya kendimi daha şehvetli hissettiğim zamanlarda siyah ve çıplak bedenlerle karıştırıyorum.

Yan odadan bir inleme geliyor. Léna ile susuyoruz. Kalbim çarpıyor.

–Onlara katılmak istiyor musun? diye soruyor Léna.

–Ah! Hayır, henüz çok erken.

–Pauline için bu durum çok karmaışık, diyor Léna.
–Herkes için karmaşık...
–Sanırım Ernest için daha kolay. Ona güveniyorsun, değil mi?
–Güvenden de fazla.
–O zaman rahat ol. Hadi artık uyuyalım.

PAULINE

Ernest'e, geniş ve dinginlik veren göğsüne bakıyorum. İlk gecemizde bedenlerimizin sadece üst tarafı çıplaktı; şimdiyse sadece alt tarafı. Bunu eğlenceli ve oldukça sembolik buluyorum, yarı çıplak, suşi gibi yarı çiğ. Hareketlerimizin yavaşlığı ruhu ve bedeni saran suyosunu gibi, ama aramızda hâlâ saygılı bir mesafe var. Ernest bedenimin her yerini inceliyor, belimi, popomun kavisini. Kalçama bakmak için dizlerimin üzerinde durmamı istiyor, bedenimin çıplaklığını hissediyorum. Avuç içlerine, sonra da parmaklarının iç tarafına dokunmayı seviyorum; neredeyse dudaklar kadar hassas. Ernest'in dudakları etli, solgun; koyu renk saçlarıyla tezat oluşturuyor. Saçları ve kaşları, irileşmiş gözbebeklerinin üzerinde öylesine belirgin ki.

ERNEST

Sabah, henüz her şeyin uykuda olduğu evden çıkıyorum. Fırına gidip taze ekmek ve kruvasan alıyorum. Gürültü yapmadan çekyata yanaştığımda, Anne'ın yanında yatan Léna'yı görüyorum. Onun burada olduğunu bilmiyordum. Anne gözlerini açıyor, esneyerek

gülümsüyor. Léna'yı son anda davet ettiğini söylüyor. Odadaki Pauline de uyanıyor. Yatağın üzerinde oturmuş, saçları yüzünü gizliyor. Saçlarını kaldırıp gözlerini ve alnını açığa çıkarıyorum, sonra Anne'ın yan odada yalnız olmadığını söylüyorum. Pauline kalkıp odadan çıkıyor, koridorda Anne'la karşılaşıyor... Konuşmalarının sonunu duyuyorum:

–Artık Ernest'i tanıyorsun, diyor Anne.

–Evet, ama seni tanımıyorum.

Sonunda Léna da uyanıyor. Dördümüz kahvaltı için masaya oturuyoruz.

–Masada sadece bir erkek var, diyor, Léna. Bu, belki de şu masanın etrafında yeni bir insanlık düzeninin kurulmakta olduğuna işarettir.

Bunu gülümseyerek, numaradan törensel bir ses tonuyla söylüyor. Sonra daha basit bir ifadeyle ekliyor:

–Üçünüz beraber, yeni hayat tarzlarının denendiği bir laboratuvar oluşturuyorsunuz.

–O zaman gizli bir laboratuvar, diyorum. Belirli formüller olmadığı kesin, ayrıca ben kendimi hiç devrimci ruhlu hissetmiyorum. Aradığımız bu değil.

–İnsan farkında olmadan da devrimci olabilir, diyor Léna.

Léna küçük darbelerle üçlü yaşam isteğimizi körüklüyor. Maceraya atılmaya en az hevesli olan Pauline'i ince ince yüreklendiriyor; ondan daha iyi bir arabulucu düşünemezdik. Sonuçta, diye devam ediyor sözlerine, üçlü de yaşansa, çift olarak da yaşansa, sorunlar olacaktır. Bu yüzden bir deneme niz lazım. Dünyayı bireyler değiştirmeli, bireyleri dünya değil. Günlük hayattaki küçük devrimler, toplumsal ve evrensel büyük devrimlere yol açabilir, tersinin olması daha zor. Bu üçlü hayat tecrübesini, sizden önce deneyenler olmuşsa bile elinizden kimse alamaz. Elbette ki bazıları kıskançlıktan, ya da daha zor itiraf edilebilen nedenlerden dolayı bu güzel oluşumu yok etmek isteyecektir; ama sonuçta siz yeni bir aşk formülü bulmuş, hatta önünü açmış olacaksınız.

Léna bizden bir türlü ayrılamıyor, kapılarını bilinmeze açan bu eve bağlı hissediyor kendini. Yeni bir ilişki türünün doğuşuna tanık

oluyor! Şimdi ne yapacağımızı soruyor. Üçümüz birbirimize bakıyoruz. Bilmiyoruz, ama isteğimiz birden büyüyüverdi.

PAULINE

Léna gittikten sonra Marne kıyısında yürümeye karar veriyoruz. Anne ve Ernest oraları iyi biliyorlar, bana da göstermek istiyorlar. Hava hâlâ biraz soğuk, ellerimizi ceplerimizden çıkarmıyoruz. İkisinin de üzerinde kırışık, uzun deri ceketler var. Anne bana Ernest ve benle ilgili tek soru bile sormadı; bu kibarlığı, saygısını yansıttığından beni rahatlatıyor, ama bu kibarlığın uzayıp sessizliğe dönüşmemesi gerek. Anne ve ben yan yana yürüyoruz, Ernest biraz uzak duruyor. Anne bana geçmişim, ailem, aşklarımla ilgili sorular soruyor...

–Çok erkek sevdin mi? diye soruyor.

Bilmiyorum. Belki Stelios'u sevmişimdir, ama ondan geriye ne kaldı? Yuvarlak bir cevap veriyorum.

–Bağlanmayı kabul edebilecek birini sevmek isterdim.

–Öyle birine rastladın mı? diye soruyor Anne alaylı bir tonda.

Bir an düşünüyorum, ama aşk hayatımın daha çok yeni olduğunu kabul etmek zorundayım. Zaten daha önce hiçbir erkek bana beraber yaşamayı teklif etmedi. Ernest'in dışında hiçbiri.

Bu düşündüklerimi sonunda Anne'a söylüyorum, birden kafası karışır gibi oluyor, sonra gülümsüyor. Daha fazlasını öğrenmeye çalışmıyor. Üstü kapalı olarak, söylenebilir ve söylenemez şeylerin sınırlarını çizmeye başlıyoruz. O da Ernest'ten önce kimseyi sevmemiş. Aslında bu benim için de geçerli olabilir. Bunu şimdi fark ediyorum, Stelios'a olan hislerim aynı düzeyde değildi. Evet, gerçekten de Ernest'e âşık oluyorum.

Anne'la yakınlaşıyorum. Bu garip bir duygu. Anne da bunun farkında gibi.

–Ernest'in özel bir yönü var, diyor. Kadınları dinlemeyi biliyor. Sence de öyle değil mi?

–Öyle, diyorum, doğru.

–Belki de bu yüzden ikimize de çekici geliyor.

Anne'ı dinlerken, gözlerim gemilerin üzerinde geziniyor. Arkalarında bıraktıkları suyun beyaz, mavi, gri rengine bakıyorum. Rüzgâra kapılıp giden bir kâğıt gibiyim; içimde her şey karmakarışık ve şu anda, bu karmaşadansa, Anne ve Ernest'le kurulacak bir ilişkiyi tercih etmeye hazır olduğumu hissediyorum: Ani bir bağlılık, düşünmeden atılan bir adım değil, yavaş yavaş ilerleyen, cevapları zamanla verilecek sorularla dolu bir yakınlaşma. Buna hazırım ve beni aralarına kabul ettiklerini hissediyorum. Onların yanında kendimi inkâr etmek ya da kısıtlamak zorunda kalmayacağımı hissediyorum.

Anne nehre yanaşıyor, suda taş kaydırıyor, sonra kaç kez kaydığını sayıyor. Ernest nehrin kenarındaki otların arasında bir kelebek gördü. Kelebeği ve kesik kesik, ama aynı zamanda ahenkli uçuşunu izliyoruz. Daha ilerde içinde insanların yaşadığı mavnalara rastlıyoruz. Yüzen evlerin görüntüsüyle bağlantılı olarak Ernest endişeleniyor: Aynı yerde hem ev hem atölye yaşamını nasıl bağdaştırmalı? Evlerden söz ederek muhtemel üçlü ilişkimizin somut tarafına girmiş oluyoruz, üstü kapalı olarak birbirimize söz veriyoruz. Bu konu Ernest'in canını gerçekten sıkıyor. Üçlü bir sanatçı grubuna uyacak mekân nasıl olmalı? Uçsuz bucaksız bir konu. Anne, benim için kendi atölyesinin yanında, Buttes-Chaumont'da bir yer tutabileceğimizi söylüyor. Ayrıca evde en az üç oda olmalı, biri üçümüz beraber olabilelim diye, diğer ikisi de isteyen yalnız kalabilsin diye. Ben daha önce kimseyle beraber yaşamadığımdan, konuyla ilgili fikirlerim pek net değil. Ama, bağımsızlığımı koruyabilmek için kendime ait bir atölyem olsun isterdim.

Eve döndüğümüzde hepimiz biraz tedirgin ve sessiziz, herkes bir köşeye çekiliyor. Anne kanepeye uzanıyor, Pauline odadaki yatağa, bense Volter koltuğa yerleşiyorum. Hava gitgide ağırlaşıyor. Sessizliği ilk bozan Anne oluyor. Yanıma gelip bir türlü dinlenemediğini söylüyor. Pauline'in ne yaptığını bilip bilmediğimi soruyor. İkimiz gürültü yapmadan uzandığı odaya yöneliyoruz. Pauline giyinik vaziyette, sanki bizi beklermiş gibi yatağın kenarına oturmuş. Yanına gidiyoruz. Giysilerimiz yatağın üzerine düştükten sonra, yukarıya doğru hafifçe eğilmiş dikey duran bedenlerimiz yerde bir üçgen oluşturuyor. Üç baş birbirine yaklaşıyor, alınlar birbirine değerek imkânsız bir Eiffel Kulesi'nin en üst katını meydana getiriyor. Şehrin turuncumsu ışıkları odanın camından içeri girerek karanlıkta bütünleşmiş bedenlerimizi aydınlatıyor.

Akşamüstü oldu. Artık hiçbir şeyin önemi yok.

ERNEST

Akşam oluyor. Anne ve Pauline atölyemde sohbet ediyorlar; seslerini çok az duyuyorum. Yatağa uzanmış duruyorum. Pencereden gökyüzüne bakıyorum ve artık kim olduğumu bilmiyorum. Kendimi suçlu hissediyorum, buna rağmen mutluyum... Ne garip bir duygu! Kendini hem melek hem şeytan hissetmek. Ne tarafa gideceğini bilememek.

ANNE

Nihayet üçlü hayat başlayacak! 1+1+1, üç kişiyiz ve öyle iyiyiz ki... Bir ressam, bir heykeltıraş, bir ressam. Üç karakterden oluşan bir resim çizmeye başladım. Ve günlüğüme şunları yazıyorum: «Üçlü, üç kişi, üçgen, üç misli, üçleme, üç yelkenli gemi, on üç, üç yapraklı yonca, otuz, üç yüz, üç bin, üç seleli bisiklet, üç tekerli bisiklet, III, 3, 13, 23, 33, 43, 53, 63, 73, 83, 93,103... Üç nokta. Üç aylık öğrenim dönemini bitirmem ve Güzel Sanatlar diplomamı almam için üç dersim kaldı (fresk, mozaik ve morfoloji). Yirmi üç yaşına gireceğim...» Saat üç. Bu öğleden sonra Luxembourg Bahçesi'nde Lise ile randevumuz var. Üçümüzün beraber yaşama kararını ona açıklamak istiyoruz.

PAULINE

Haziran ayı, hava güzel, Medici Çeşmesi'nin yanında Lise'le buluşuyoruz, yeşil demirden bir sandalyeye oturmuş. Çocuklar top oynuyor; anneler aralarında gevezelik ediyor, bir çocuklarına bir bize bakıyorlar. Nasıl giyinmiş olduğumuzu hatırlamıyorum. Lise'e maceramızı anlatıyoruz.

Lise her şeyi iyi anlamışa benzemiyor. Bana dönüp sert bir sesle soruyor:

–Peki şimdi sen ne yapacaksın?

Sesinin katı tonu keyfimi kaçırıyor. Hafifçe arkaya doğru ittiğim yeşil demir sandalyeme gömülmüş, yerdeki tozlara ayakkabımın ucuyla özensiz daireler çiziyorum...

–Baksana, beni dinliyor musun? diyor Lise. Bunu yaşamayı istediğinden emin misin? Tüm bunların sonuçlarını iyi düşündün mü?

Beni sinirlendiriyor, beni aşırı sinirlendiriyor, ama umursamazmış gibi yapıyorum.

–Anne ve Ernest'le olan ilişkimden söz ediyorsun, sanırım. Öncelikle henüz kesin bir karar almış değilim.

Ernest sözümü kesiyor, endişeli görünüyor.

–Pauline, neden şimdi böyle konuşuyorsun?

–Pauline'i rahat bırak! diye karşılık veriyor Lise. Bu ikimizin arasında bir sorun.

–Ama Lise, tam olarak neye sinirleniyorsun? diye soruyorum.

–Hayatını mahvetmeye hazırlanmana.

–Nasıl! diyorum hışımla. Beni Anne ve Ernest'in kollarına iten sen değil miydin?

–Sizi sadece tanıştırdım, hepsi bu. Onlarla yaşamaya karar vereceğini düşünmemiştim.

–O zaman? Seni rahatsız eden ne?

–Herkesle aran bozulacak.

–Kimlerle?

–Ailenle, arkadaşlarınla... Planlarınız tamamen delice. Her şeyini kaybedeceksin.

Lise'in neden aniden ilişkimize düşman olduğunu anlayamıyorum, şimdiye kadar sürekli bizi yüreklendiren o değil miydi? İnsanların karmaşıklığını, çelişkilerini bir kez daha fark ediyorum. Gerçekten de benim için mi endişeleniyor? Üçlü aşk hayatı, ikili aşk hayatından daha tehlikeli değil.

–Kendinize acı çektireceksiniz, diye ısrar ediyor Lise. Asla normal bir hayatınız olmayacak.

–Normal nedir ki? diye soruyor Anne sabırsızlıkla. Bunun cevabını sen biliyor musun?

–Hayır, tamam, bilmiyorum. Yine de bilinmeze atılıyorsunuz.

–Bilinmeze atılmak yaşamaktır, diye karşılık veriyor Anne.

Lise bana dönüyor:

–Pauline, kendini kandırma. Senin sadece sana ait olacak bir erkeğe ihtiyacın var.

Bu konuda ne biliyor, ve yanıldığını ona nasıl anlatmalı? Yine de çok sinirliyim. O kadar enerji doluydum, şimdi günüm berbat oldu.

Bir pazartesi günü, gün ortasında eşyalarını gizlice ailesinin evinden alması için Pauline'e yardım ediyorum. Arabamı Regard Sokağı'ndaki evin bahçesine park ediyorum; işte geliyor, merdivenleri hızla iniyor. Bahçeyi kararlı adımlarla geçip yanıma geliyor, beni şefkatle öpüyor. Sonra, tek söz etmeden, üç kez inip çıkarak bütün eşyalarını ve üç ayaklı bir tabureyi –belki de son sürat başlayan bu üçlü hayatın sembolüdür– arabaya taşıyor. Pauline harekete geçti, acelesi var. Noisy'de bizimle beraber yaşamaya karar verdi aniden. Üç haftadır az görüşüyorduk; Pauline biraz uzaklaşmıştı. Endişeliydik. Ve o anda Anne ve ben ikimizi de şaşırtan bir tepki duyduk: Onunla beraber yaşamayı gerçekten de bu kadar istiyor muyduk?

Pauline bahçede sabırsızlanıyor. Zamanımız azaldı, diyor, çabuk olalım. Evden gidişinin görülmesini istemiyor. Eşyaları bagaja iyice yerleştirdik. Pauline arabaya biniyor. Geri dönüp evin ön cephesine son kez bakıyor. Bitti, asla tam bir burjuva olmayacak.

Arabayı çalıştırıyorum. İşte, diyorum. Pauline başıyla onaylıyor. Raspail Bulvarı, Millet Meclisi, Concorde Meydanı... Zorlanmadan bütün Paris'i geçiyoruz, hava güzel. Mutlu olup olmadığını sormaya cesaret edemiyorum; bu; asla sorulmaması gereken bir soru türü. Ama ona şunu söylüyorum:

–Bizimle yaşamaya geldiğin için çok mutluyum, biliyor musun?

Madeleine Meydanı, Saint-Lazare, Buttes-Chaumont, Porte des Lilas...

Sonra, her şey çok hızlı gelişiyor...

Pauline geliyor. Elinde küçük bavuluyla içeri giriyor. Bir kez daha başım dönüyor, ama heyecanlıyım da. Kıyafetleriyle, fularlarıyla, eşyalarıyla, yatağın yanına koyduğu üç ayaklı taburesiyle geliyor. O geliyor, ben yer açıyorum. Banyoya geliyor, etajerimin yarısını ona veriyorum. Odada gardırobun yarısını, mutfakta dolabın ve çekmecenin yarısını. Alanlarımızın sınırlarını çiziyoruz. Bazı şeylere alışmıştım, şimdi değişeceğim, paylaşacağım: Masayı kurmak, yemek yapmak, temizlik, yatakları toplamak... Umarım tüm bunlar üç kişi olunca daha eğlenceli olur!

Üçlü aşk hayatında her hareket yeni bir anlam kazanıyor. Masayı iki kişi için değil, üç kişi için ve diğerlerini cezbetmek, kişisel geçmişleriyle ve diğer ikisinin suç ortaklığıyla, üçlü grubun içindeki hareketleriyle oynayarak onları şaşırtmak için kuruyorsun. Pauline her durumda aynı değil. Görünümü ve gücü değişiyor. Zamanla her hareketi Ernest ve benim az ya da çok bildiğimiz, içinde efsanelerin, önemli veya destansı olayların yer aldığı bir hikâye oluşturuyor. Pauline bir dolu kişilik üzerinden var oluyor. Bazıları bir süre için ölüyor ya da uyuyor, yerlerine başkaları geliyor. Masanın duruşu bile son anda değiştirilebilir, oturduğumuz yerler de.

Gündelik hayatın paylaşımı, içinde kinlerin ve arzuların oluşup kendilerini gösterdiği bir dal, bir sanat halini alıyor. Büyük bir cezbetme oyunu. Bir ceza alanı.

Bir oda bir salon evimiz –iki kişilik yer yatağının olduğu oda ve çekyatlı salon– bizim için dar. Bir arkadaşımızdan Ernest'in atölyesine asma kat yapmasını istemeye karar veriyoruz. Böylece uyumak için üç yerimiz oluyor ve ronde* yapar gibi, yataktan yatağa geçiyoruz. Hemen tiyatro sahnesindeki gibi bir hareketlilik oluşturuyoruz. Komodinler bile üzerlerindeki pılı pırtıyla –kitaplar, kalemler, çalar saat...– peşimizde dolanıyorlar. Öğleden sonraları için en iyi yer asma kat. Eğik, hoş bir ışık yumuşakça bedenlerimizin resmini çiziyor; birbirimize dokunmadan yapamıyoruz. Her birimiz

* El ele tutuşup, bir nokta çevresinde dönülerek yapılan dans. (y.h.n.)

sırayla modellik yapıyoruz ve çoğunlukla sonunda birbirimize sarılmış olarak buluyoruz kendimizi. Hemen akşam oluyor. Bütün dükkânlar kapandı ve öğlenki yemeğin aynısını yemek zorundayız. Akşam saatleri, genelde sanattan ve resimden konuştuğumuz sohbet âlemleri.

Önceleri hep beraber uyumak istiyorduk. Bunun için iki yatağı birbirine yanaştırıyorduk. Ama dürüst olmak gerekirse bu hayli yorucu oluyordu! Ortada uyumak beni boğuyordu: Hangi yöne döneceğimi bilemiyordum.

ERNEST

Anne, Pauline için kendisininkinin yakınında kiralık bir atölye buldu. Her sabah Buttes-Chaumont'a gidiyorlar. Banliyö treninde, tahta sıralarda oturuşlarını hayal ediyorum. Onları çizdiğim son resme bakıyorum: Pauline ayakta ve hareket halinde; bu hareketi belirtmek için bedeni biraz silik. Anne yere uzanmış, bedeni toprak rengi laviyle* yapılmış. Bu resimde çocukluğumdan bir parça buluyorum: Sabahtan akşama, dükkân ile birinci kattaki ev arasında körüklü merdivenle mekik dokuyan annemi, topuklarının çıkardığı tak-tak sesini duyuyorum. Ve evin yemeklerinin muhteşem orkestra şefi babaannemin tereyağı ve Normandiya Camembert peyniriyle fırında pişirdiği yemekler.

Anne ve Pauline ile mutfak işleri bambaşka. Anne atölyesindeki tuvallere ketenyağıyla karıştırdığı boyadan kalınca bir kat sürüyor, üzerine süpürge darbeleriyle, hayvansı tarafları bizi koruyor gibi duran kadın ve erkek figürleri çiziyor. Yan odada Pauline, Güzel Sanatlar fresk atölyesinde yaptığı gibi suyla çimento ve duvar kâğıdı kaplı duvarlarına su yardımıyla boya sürüyor. Üzerine öyle küçük nesneler, ayaklar, ayakkabılar çiziyor ki, onları sadece Çinli

* Bir resmi sulandırılmış renklerle boyama ya da gölgeleme biçimi. (y.h.n.)

bir prenses giyebilir. Bana gelince, bedenlerin kafalarını yerden çıkarıyorum. Bütün bunların yeni tomurcuk veren ve patlayan bir hayatın içsel kıpırdanmalarını yansıttığı söylenebilir.

PAULINE

Paskalya haftasında, ilk kez üçümüz tatile çıkmaya karar veriyoruz. Anne ve Ernest'e Beaujolais'de durup onlara dedemin yazlık evini göstermeyi öneriyorum; dedem bu evi büyükannemi mutlu etmek ve yazları yirmi bir torununu ağırlamak için almış. Brouilly Dağı'nın karşısında, büyük bir ev; üzüm bağlarıyla örülü tepeler canlı yeşilden Prusya mavisine dönüşüyor. Ev kırmızı bir toprağın üzerinde yükseliyor. Bazen, şiddetli fırtınalar olduğunda sel suları parkın hıyabanında derin yarıklar açıyor ve o zaman bağların sınırında küçük tepecikler halinde toprak birikiyor. Hatırlıyorum...

Güneşin taşıdığı gölgeler evin önündeki sekinin iki yanında yükselen porsukağaçlarının karaltılarını büyütüyor. On üç odada yirmi altı kanat panjur, çocukların öğlen uykusu saatlerine göre açılıp kapanıyor... Yazın, sabah erkenden, ilk uyanan çocuk giriş kapısını ardına kadar açıp bir daha kapamıyor. Kapının beyaz ahşabı gözleri kamaştırıyor, evin karanlığını iyice belirginleştiriyor. Günlük eğlenceler şunlar: motosiklet, yağmur, üzüm taneleri, içilen ilk sigaralar, çalınan ayva marmelatları, su birikintisindeki yavru kurbağalar.

Akşam olduğunda komşu evlerin erkek çocukları arabayla gelip bizi gezmeye götürüyorlar. Yemek odalarında ya da evlerin kütüphanelerinde partiler veriyoruz. Dedemiz bizi tamamen özgür bırakıyor: Kulakları sağır eden müzik, kanepeler ve viski. Partiler hep erken yaşanan sarhoşluklar ve üzüm bağlarına deli gibi koşmalarla, birkaç arabanın tarlaya uçmasıyla sona eriyor. Tüm bunları Anne ve

Ernest'e anlatıyorum; aslında onlara ilkgençliğimden çok az söz ettim.

Üçümüz evin en küçük odasına sığınıyoruz, çünkü bu büyük ev, içinde kimse olmayınca biraz hüzünlü. Ateşin önünde çıplak poz veriyorum, üzerimde sadece bir çift küpe var. Poz verme fikri hep Ernest'ten çıkıyor. Alevlerin ışığı tüm bedenimde geziniyor, saçlarım beni biraz örtüyor. Anne ve Ernest'in bakışları bana iyi geliyor; bu delice maceraya devam etmem için beni yüreklendiriyor.

Birbirimize karşı hissettiklerimizin sınırı nedir? Artık kendi sınırlarımı daha iyi anlamaya başlıyorum. Benim durumumdaki her kadın gibi, en çok istediğim şey Ernest'i kendime bağlamak. Onun gözünde tek olmayı öyle istiyorum ki. Tek, ne garip bir fikir! Bu tekin anlamı ne? Bir kişi için tek olmak mı? Tek bir erkek için mi? Kendiliğinden tek mi? Ya Ernest, o neler hissediyor acaba? Aynı anda iki ayrı kadınla iki ayrı aşk yaşıyor, hem de aynı yerde ve tüm bunlar son derece doğalmış gibi, sanki başka türlü olmazmış gibi görünüyor.

Beaujolais'den ayrıldıktan sonra, La Chaise-Dieu Kilisesi'nden geçip ölüm danslarının ve ölülerin son kez yaptıkları âlemlerin konu alındığı resimleri görüyoruz, sonra da Massif Central'deki arkadaşlarımla buluşuyoruz.

Ev sahibi Pierre, kısa süre önce tanıştığım genç bir Polytechnique* öğrencisi. Bize evi gezdiriyor ve bir kapıyı açıyor.

–Anne, Ernest, odanız burası. Pauline'inki de yanda, diyor.

İçim cız ediyor. Neyse ki Ernest hemen karşılık veriyor:

–Hayır, Pierre, diyor, üçümüz aynı odada uyumayı tercih ederiz.

–Nasıl olur? İki ayrı odada daha rahat etmez misiniz?

–Çok teşekkürler, ama biz üçümüz beraber uyumaya alışığız.

–Nasıl isterseniz, diyor Pierre şaşkınlıkla.

Sonradan Pierre'i bir köşeye çekip durumu anlatıyorum. İlk başta biraz kafası karışsa da kabul ediyor. Diğer misafirler de aralarında garip bir üçlü olduğunu hemen öğreniyorlar.

Ertesi gün Ernest evdeki kızlardan biri olan Géraldine'den şö-

* Fransız yükseköğretim okulu. (y.h.n.)

minenin önünde çıplak poz vermesini istiyor. Çıplak modeller çizmek Ernest'in en sevdiği şey. Géraldine bunu hemen kabul ediyor ve diğerleri de –hemen hemen hepsi amatör tiyatro grubuna dahiller– aynı şeyi yapmak istiyor. Şimdi soyunan Marlène. Ernest artık keyif almıyor, hepsini tarlanın ortasında resmetmeyi öneriyor; Manet'nin *Çayırda Öğle Yemeği* gibi. Tenin otla teması, yeşille pembe, uçup giden utangaçlıklar, bu özgürlük rüzgârı kısa süre sonra hepimizi sarhoş ediyor.

ERNEST

Pauline'le tanıştığımda cebimde sanatçılara önermem gereken iş teklifleri vardı, bu sanatçılardan biri de o oldu. Böylece üçümüz Lubéron'a gidiyoruz. Bir şirket kurulu adına, tatildeki gençlerle plastik sanatlar atölyeleri kuracağız. Bu iş zorlu bir mücadele, bizi bütün gün meşgul eden önemli bir görev. Sadece geceleri buluşabiliyoruz, Avignon bölgesinin sıcak gecelerinde, tam da festival sırasında.

Neredeyse gece yarısı. Palais des Papes'tan, pek beğenmediğimiz bir dans gösterisinden çıkıyoruz. Dönmemiz gerek, yorgunluktan bayılacağız. Arabalara varıyoruz.

–Sen 104'ü al, biz kamyonetle arkandan gelelim, diyorum.

Pauline arabaya binip uzaklaşıyor.

–Beni takip edecek misiniz? diye bağırıyor pencereden.

–Elbette. Arkandayız.

Apt ve Bonnieux arasında Lubéron'un yolları oldukça virajlı. Kilometrelerce süren kıvrımlı yollar. Gece karanlık, ay yok gibi. Önümüzdeki 104'ün arka farları karanlıkta ışıldıyor. Bu akşamki gösteri yüzünden oldukça sinirliyim ve surat asıyorum; bir gösteriyi sevmemeyi hiç sevmiyorum. Anne ortamı yumuşatmak için şarkı söyleyip yüzünü şekilden şekile sokuyor; arada ona bir göz atı-

yorum. Birden, ayaklarımızın altında şiddetli bir sarsılma hissediyorum. Tanrım, kayıyoruz! Kamyonet yolun kenarındaki bayıra tırmanıyor ve sacların korkunç gacırtısıyla titremeye başlıyor. sonra da taş bir duvarcığa çarpıyor. Bir şimşek gibi, gökyüzüne fırlayan füze gibi gecenin içine atılıyoruz. Havadayken, kapkara gökyüzünün altında, bu sessizliğin içinde her şey bana sakin görünüyor ve uçuşumuzun zirvesinde içimi büyük bir mutluluk kaplıyor. Yükseliyorum, hava güzel, öleceğiz. Anne yanımda, hayat güzel. Ama saniyenin binde birinde hissettiğim bu mutluluk, arabanın korkunç bir gürültüyle çukurun dibine çarpmasıyla son buluyor. Bir an için ayağımın altındaki yerin yarıldığını sanıyorum. Sonra hiçbir şey, boşluk. Bir yanık kokusu beni uyandırıyor. Boğuluyorum, aklımı başıma toplamaya çalışıyorum. Gözlerimi zorlukla açtığımda, bir demir yığınına dönmüş, her yanından dumanı yükselen hurdayla karşılaşıyorum. Anne kamyonetin arka tabanında yatıyor. Bense aracın önüne sıkışıp kalmışım, tek bir sıyrık bile yok. Onu kurtarmalıyım, motor her an patlayabilir. Sürünerek hurdanın arkasına gidiyorum. Anne'ın yüzü kan içinde, buraya düşmeden önce kafasını ön cama çarpmış olmalı, güzel kedi gözleri bu pütürlü ve kırmızı magmanın altında kaybolmuş, ama kendine geliyor, gözkapakları hareket edip kan tabakasını deliyor. Kemiklerini kırma tehlikesine rağmen, onu bacaklarından çekerek kamyonetten çıkmasına yardımcı oluyorum. Başka seçeneğim yok. Yardım istemek için ne pahasına olursa olsun yolun kenarına varmamız gerek. Anne'ın durumuna bakılırsa bunu asla başaramayacağız! Umarım tekrar bayılmaz! Kanlı maskesine bakmadan edemiyorum. Tutarsız birkaç söz ettikten sonra sonunda şunları söyleyebiliyor:

–Hiçbir şey görmüyorum. Kör oldum!

Sonra on kez, yirmi kez tekrar ediyor:

–Kör oldum. Bitti artık, bir daha asla resim yapamayacağım. Sizi göremeyeceğim.

Onu rahatlatmaya çalışıyorum, şoktan olsa gerek, diyorum, görememenin nedeni havanın karanlık olması. Ne bileyim?

Her adım acı veriyor. Oysa ilerlemeliyiz, patlamak üzere olan bu hurdadan uzaklaşmalıyız. Anne'ı omzundan tutuyorum ve bayı-

rı tırmanmaya başlıyoruz. Ayakta duramıyoruz, çok yorgunuz. Yere tutunarak ve sürünerek tırmanıyoruz, Anne hâlâ tekrar ediyor:

–Kör oldum! Kör oldum!

Ve ben, ellerim kan içinde, nefes nefese, Anne'ı iterken, çekerken, içimden yüzü biçimsizleşen bir kadınla yaşamak zorunda kalacağımı, cezamı çekeceğimi, iki kadınla yaşama isteğimin bedelini ödeyeceğimi düşünüyorum. Ya Pauline? Pauline nerede? Telaşlanmış olmalı, bizi arıyordur. Bu çukurun içinde bizi asla bulamaz! Santimetre santimetre ilerleyerek sonunda yolun kenarına ulaşıyoruz. Anne gözlerini ovuşturuyor, yüzündeki kan perdesini açıp bağırıyor:

–Ernest, ağaçların tepelerini görüyorum! Kör değilim!

Aynı anda, uzaktan bir arabanın motoru duyuluyor, farlar karanlığı deliyor. Araba bize yanaşıyor, yavaşça önümüzden geçiyor, sonra hızla ilerleyip gecenin içinde kayboluyor. Arabayı kullanan korkmuş olmalı. Demek ki, yolun kenarına ulaşmak için bu kadar uğraştıktan sonra burada köpekler gibi gebereceğiz! Bir dahaki sefere yolun ortasında duracağım; gerekirse beni ezerler, ama sonuçta dururlar. Anne kan kaybetmeye devam ediyor. İkinci bir araba daha beliriyor, o da yavaşlıyor. Görünümümüzden, yırtık, kanlı elbiselerimizden korkan kadın sürücü, temkinli bir edayla camı açıyor.

–Kaza yaptık! diyorum. Bizi en yakın hastaneye götürebilir misiniz?

Kararsız kalıyor, ona yalvarıyorum. Zaten kabul etmezse kafasına vurup bayıltacağım.

–Hanımefendi, rica ederim, arkadaşım çok kan kaybediyor!

–Pekâlâ, binin.

Hastanede Anne'a, uyuşturmadan dikiş atıyorlar: Alnının üst kısmı dikişli. Deli gibi bağırıyor. Bense kafamda bu trajik gecenin gürültüsü ve öfkesiyle, bitkince duruyorum.

Pauline arka camda bir şimşek çaktığını görmüş, ama telaşlanmamış. Kazadan ancak on dakika sonra, yol düzleştiğinde kamyonetin sarı farlarını aynada göremediğini fark etmiş. Endişelenip ge-

ri dönünüş, bizi bulamayınca da en yakın jandarma komutanlığına gidip kaybolduğumuzu bildirmiş. Jandarma eve gidip yatmasını söylemiş. Kazadan ancak dört saat sonra telefonla ona ulaşabiliyorum. Onu telaşlandırmamaya çalışarak olan biteni anlatıyorum: Anne'ın yüzü parçalanmadı, sadece kolu kırıldı. Pauline hastaneye gelmek için arabasına atlıyor.

O gece kaderimiz önce çalkalandı, sonra zamana yayılmak üzere tamamen yön değiştirdi. Evet, o gece Anne ve ben bilmeden de olsa hayatımızı Rus ruleti oynar gibi tehlikeye attık. Gece yarısına doğru Avignon'dan çıktığımızda üç rakamını bölmek gerekti, çünkü iki araba vardı. Zarlar atılmıştı. Pauline tek başına, 104'üyle önden gitti, bizse bu koca, boş kamyonetin içinde ölümü bekleyen yaşlı bir çift gibi arkadan.

Ertesi gün jandarmalar kaza mahalline gidip zabıt tuttuklarında, nasıl olup da bu kamyonetten sağ çıktığımızı anlayamadılar. Haklılar, diye düşündüm onları dinlerken, bir çift olarak öldük; yaşasın üçlü hayat.

Hastanedeki odasına girdiğimde, yatağında yatan Anne bana tamamen çıplak görünüyor; üzerinde toprak rengi, dekolte yazlık elbisesi var, bu elbiseyle Ingres'in *Büyük Odalık*'ına ya da Lubéron'un pişmiş toprağıyla sıvanmış bir Etrüsk prensesine benziyor. Gözlerimin önünde oluşan bu yeni kadın, alnındaki yaraya rağmen gözlerimi kamaştırıyor. Onu öyle güzel buluyorum ki öpmeye kıyamıyorum. Bundan sonra artık ona aynı gözle bakmıyorum. Yeni bir Anne, benim kalbim ile Pauline'inkinin yolunu buluyor. Birbirimizi böyle seviyoruz, sorgulamıyoruz. Yaşayan görür.

İKİNCİ BÖLÜM

PAULINE

Ernest bu öğleden sonra, söylediği gibi işyerime beni görmeye geldi. Kapıyı açıyorum. Atölyem iki bölümden oluşuyor: İlk bölüm mutfak-banyo karışımı bir yer, ikinci bölümse beyaz lake sürülmüş çimento zeminli çalıştığım yer. Bu bölümde resimlerimi her yere asabilirim. Kahverengi krafta çalışıyorum. İki yıldır ikili figürler çizdiğim görülüyor, onların Anne ve ben oldukları anlaşılıyor. Ernest genelde yalnız, uykuda gibi.

–Ah, diyor, şimdi daha canlılar.

–Ne?

–Karakterlerin. Freskte çizdiklerin kaplama ve dekoratifti. Ama

senin suçun değil, atölyenin etkisiydi bu.

Ernest haklı; freskin soğukluğundan kurtuldum ve artık daha canlıyım. Yani ben değil, ben hep canlıydım; resmim canlı değildi. Bu normal: Yaşadıkların ile bunun işine yansıması arasında hep bir zaman farkı olur. Düşüncenin zamanı: Bazen şimşek gibi hızlı, bazen yavaş ve derinden. Kalbin zamanı.

ERNEST

Her aşkın bir balayı olmalı. Üç haftalığına, Anne'ın amcasının çölleşmeye engel olmak için çalıştığı Kenya'ya gidiyoruz. Kıyıda evcil hayvan yetiştiren Masailere rastlıyoruz.

Bu kabileler çölde yavaş yavaş ilerliyorlar. Kadınların toprakrengi parlak bedenleri sabahın erken saatlerinde, hava iyice ısınmadan harekete geçiyor; ufak bir su birikintisinin yanında kamp kuracaklar. Uzaktan bakınca toprakrengi fidanlara benziyorlar, jeolojik katmanlar bedenlerinin ince uzunluğunu iyice belirgin kılıyor. Bana Amerikalı ressam Rothko'nun tek renkli çalışmalarını hatırlatan, gerçek soyut resimler.

Masailer anaerkil bir düzende yaşıyor ve geceleyin kadın erkeği evine arada bir, keyfine göre kabul ediyor.

Paris'e dönmek, kurşun kusan bacalara dönmek demek. Hiçbirimiz resme ya da heykele artık aynı gözlerle bakmıyoruz. Bundan böyle kafamı bir soru kurcalıyor: Heykel nedir? Bir tasvir mi, bir varoluş mu? Bu yolculuktan sonra kendimi tamamen bu varoluş işlevini, Afrika köylerinin girişinde görülen fetiş objelerine benzeyen yararlı heykelin işlevini aramaya veriyorum. Kara kıtada sanatın anlamı –işlevi ve amacı– ölümü uzaklaştırmak. Bu fikri benimsemeye çalışıyorum: Anne ve Pauline de öyle, ve Aix-la-Chapelle'deki bir galeride beraber sunduğumuz ilk sergide Afrika etkisi oldukça hissediliyor.

PAULINE

Masailer göçmen olduklarından, heykeller değil kolyeler, bilezikler, bıçaklar yapıyorlar. Anne verimliliği, evliliği ve birliği temsil eden koca kolyelerden kesinlikle bir tane götürmek istiyor. Bense bir askerin taktığı savaş bileziğini beğeniyorum. Demir levhalardan yapılmış, yarım daire şeklinde; kenarları keçi derisiyle süslenmiş –iki küçük bakır topla biten bir hortum olmalı. Masai askeri koşarak kaçıyor: Böyle şeyler satın alınmaz.

ANNE

Üç kişi de olsan, iki de, tek başına da, para kazanmak lazım. Bertrand K. ile tanışmamız bu işi kolaylaştıracak: Şirketinin kurulunda çalışacağız; buna «sosyal işlere sanat katmak» deniyor. Güzel Sanatlar ve psikoloji diplomalarım cebimde, haftada iki gün, pazartesi ve çarşamba günleri, bir dinlenme evine gidip görüşlerimi kanser hastası ya da ağır depresyondaki kadınlarla paylaşacağım.

Yeni bir tür hemşire gibiyim. Kadınlar resim yapıyor. Ben de onları çiziyor, filme alıyorum. Bu çekimlerle *Karmaşanın Durulması* adında bir video yapacağız. Normandiya'da da birden fazla engeli olan insanlar için böyle bir yer var, onların resme ilgi duymasını sağlamalıyım.

Hayatımı kazanmak için sanata duyarlılık atölyeleri oluşturuyorum. Çalıştığım topluluklar çoğunlukla iki uçta: Ya çocuklar, ya yaşlılar. Bir eğlence merkezinin çocuklarını Fontainebleau Ormanı yakınlarındaki kayalıklara, doğada resim yapmaya götürüyorum.

Sonra da huzurevindeki eskiden genç kız ve genç erkek olup da şimdi yaşlanmış insanlar bana hafızamı kaybettiriyor. Şimdilik fırça kullanımını yasaklıyorum ve hikâyelerini kaydetmek için elime kalemi, fotoğraf makinesini alıyorum. Onlara ait eşyaların yüzden fazla fotoğrafını çektim: Saatler, lambalar, yüzükler; tüm bunlar sergilenecek.

ERNEST

1982

Kahvaltıda, Anne ekmek kızartırken Pauline alışveriş listesini tamamlıyor. Pauline, önceki gün gördüğümüz ve iki erkek bir kadından oluşan üçlü ilişkiyi konu alan Coline Serreau'nun filmi *Pourquoi pas?** ile ilgili görüşlerime karşı geliyor. Filmin karamsar sonu fikir ayrılıklarına sebep oluyor. Pauline, dışarıdan bakıldığında üçlü ilişkinin sürmesinin kıskançlık yüzünden imkânsız olduğunu savunuyor. İnsanların böyle düşünmeleri anlaşılır bir şey. Kendimizi rahatlatmak için, biz iki kadın bir erkeğiz ve bu her şeyi değiştirir, diyoruz.

Konuşma sonsuza dek uzayabileceğinden, Pauline görev dağılımı üzerine yaptığımız ve sonuçsuz kalan önceki günkü tartışmamızı hatırlatıyor. Her gün birimizin alışveriş yapması ona göre çok zorlayıcı. Haftalık bir görev dağılımı istiyor. Böylece birincisi, alış-

* Neden Olmasın? (y.h.n.)

veriş işi haftalık olduğundan daha da kolaylaşacak. İkincisi, haftanın sorumlusu yemekleri hazırlarken daha yaratıcı olabilecek. Bu fikir çabucak benimseniyor.

Üçlü ilişki gruba da bireye de ayrıcalıklar tanıyor. İkimiz arasında sorun çıktığında, üçüncü otomatik olarak hakemlik yapıyor. Aramızdan biri olaya doğal olarak tarafsız bir bakış açısıyla yaklaşıyor. İşte geleneksel ikili ilişkilerde olmayan da bu hakemlik. Eğer iki kişi tartışmayı uzatırsa, dönüşü olmayan noktaya varılabilir ve bunun sonucu ayrılık olabilir. Anlaşmazlıklar üçlü ilişkide de kaçınılmaz, ama hiçbir zaman ilişki için ölümcül değil, çünkü üçümüzden biri kriz anını yumuşatmayı becerebiliyor. Üç kişiyken tartışma hiç bitmiyor; duruma göre sürekli devam ediyor. Her şey tartışılıyor ve ertesi gün her şey yeniden gözden geçiriliyor. Durmak bilmeden dönen bir tekerlek gibi biraz. Tekerleğin keşfi insanın ve fikirlerinin yolculuk etmesini sağlamamış mıydı? Üçlü yaşam her yönüyle önceden kestirilemez, çünkü her şeye açık. Elbette ki yorucu olabiliyor ve her an ilişkiye bağlı, ilişkiye adanmış olmanı gerektiriyor. Tam olarak bir canlının içindeyiz. Her canlı organizmanın hücreleri gibi, sonradan daha iyi birleşmek üzere bölünmemiz gerekiyor bazen; ama hayat da böyle anlam kazanıyor. Her yeni durum, her yeni saldırı ya da anlaşmazlık karşısında savunma mekanizmaları geliştirmek gerekiyor. Bunu yapmak için bütün yazgılara isyan etmek şart; üçlünün gücünü –yani hem özgürlüğünü hem de zorunluluğunu– bulması için herkes en derin gerçekliğini, karanlık yönlerini, yaralarını, çelişkilerini, deliliklerini ortaya koymalı.

Pauline bana bir gün «aşkın iktisadı olmaz» demişti, «üç aşk bir aşktan iyidir.» Birçok erkek, için için birkaç geceyi iki kadınla geçirmenin hayalini kurar, ama iki kadınla bir ömür geçirmenin değil. Anne ve Pauline *benim* kanlarım değiller, ben de *onların* kocası değilim. Hiçbir şey ele geçmiş değil, onları her gün yeniden cezbetmeliyim, bu biraz yorucu. Her şey bir anlık, sanki hep tecilde gibiyim. Belirsizlik prensibi ilişkimizin temelini oluşturuyor.

Bu duygusal biçim, sanatçı hayatına uyuyor. Aynalar, yankılar, paylaşımlar, çoğalan bakış açıları ve algılamalar, üçlü bakış, üçlü hissetme, daha yeni ve daha kalabalık duyguların gelip doldurduğu

boşluk, her birimizin çoğalışı ve deneyimleri ortak kullanma –bütün bunlar yaratıcılığı olağanüstü kamçılayan şeyler; ütopyaya olan katkısı da bunun somut örneği ve ispatı.

Ayrıca üçlü hayat birine sahip olma duygusunu da törpülüyor. Birine sahip olmayı istememek ona saygı duymaktır. Hareket halinde bir aşk yaşadığımı hissediyorum. Pauline daha çok hava kadını, onu hiçbir zaman aynı yerde ya da olmasının beklendiği yerde bulmak mümkün değil. Resmi çerçevenin dışına taşıyor, çizdikleri havada asılı duruyor. Kendini tanımlamaktan nefret ediyor, onun için varsa yoksa hareket. Anne ise daha çok toprak kadını: Kırmızı ve siyah boğalar çiziyor. İlişkimiz üç renkli bayrak gibi, çekicilik oyunlarıyla dolu bir iktidar alanı. Her renk bir diğerinin yanında. İki kişi bir araya geldiğimizde hemen hemen her zaman üçüncüden söz ediyoruz; üçüncü, her durumda bizi varlığıyla sarıyor. Bir de üçlü ilişkinin yarattığı aşk biçimleri var: Bir erkek ve bir kadının aşkı, ya da bir erkekle iki kadının aşkı, iki kadının aşkı; tüm bu muhteşem somutluklar belli bir yere kadar soyutluk hissi uyandırıyor; tam anlamıyla kimse kimseye ait değil, beraber *yaşıyoruz*.

Atölyelerimizde yalnız geçirdiğimiz günün sonunda, birbirimize kavuşmak için acele ediyoruz ve genelde gecenin sonunda birbirimizin resimlerini yapıyor oluyoruz. Anne ve Pauline'in çıplak bedenlerine baktığımda kendimi başka bir gezegenden gelmiş gibi hissediyorum, ama bu iki kadının karşısında cinsimin tek örneği olmaktan duyduğum garip hisse rağmen, şikâyet edecek değilim. Anne ve Pauline banyonun küvetinde nilüferlere benziyor. Nilüferlerin heykeli yapılır mı? Yanlarında olduğumda kendimi güvende hissediyorum, Anne'ın göğüslerine, Pauline'in yuvarlak kalçalarına dokunma özgürlüğüm olduğu sürece hiçbir şey bana zarar veremez.

Ernest bize sürekli ufak hediyeler alıyor. Pauline'e ve bana, zevklerimizi gözeterek, özenle seçtiği yüzükler veriyor. Aynı anda kabul ettiğimiz bir dolu alyans. Bazen yüzükler camdan, kırılgan. Bazen metal, sağlam. Belki de o anki hislerine göre değişiyordur... Hep nişan yüzükleri, asla nikâh yüzüğü değil. Haftanın her günü bir başkasını takabiliriz!

Bugün bile, üçümüzün beraber geçirdiği ilk aşk gecemizde neler olduğunu anlatmak zor. Aklıma ilk gelen, birbirimize karşı son derece şefkatli ve dikkatli olduğumuz. Ve incelik, karşılıklı saygı. Bir sürü şeyi hatırlamıyorum, bunda bir gizem var. Ama bir görüntü beynime kazılı duruyor: Üçümüzün yatağın üzerinde dizüstü, çember halinde durduğumuz an. Ağızlarımız, dudaklarımız birbirine karışıyor; bu, kelimelere sığmayacak kadar yoğun bir karışma hissi; kimin kim olduğunu bilmiyorum; ama her şeyi seviyorum. Çoğunlukla iki kişi sevişiyoruz, üçüncü izliyor. Ernest ve Pauline sevişiyor, ben kendimi okşayarak onlara bakıyorum. İzlemeyi seviyorum... Sonra Pauline'e yaklaşıyorum, Ernest bize bakıyor –söylediğine göre "modelinin karşısındaki ressam" gibi bakıyormuş. Sonra ben Ernest'e yanaşıyorum ve Pauline yumuşak hareketlerle bize eşlik ediyor, ama hiçbir zaman üçümüz aynı anda aktif olmuyoruz. Her zaman, iki kişinin oynadığı sahneyi izleyen üçüncü bir göz var; belki de tüm bunların resimle bir ilgisi vardır. Gündelik hayatta da aynı şey. Sürekli diğer ikisi ya da biri tarafından izleniyoruz. Hem insanı değerli hissettiren, hem de kafasını karıştıran bir durum; bu hayatın ilginçliği de burada: Hep izlenen, hiç kapanmayan bir iç dünya.

Saat sekize geliyor. Anne uyanmış bile. Salonun kapısı kapalı ama yaklaşınca Ernest ve Anne'ın konuşmalarını duyuyorum. Yanlarına gitmeden, sahneyi gözümde canlandırıyorum, aynı anda bana dönecek olan iki yüzü hayal etmeye çalışıyorum. Kapıyı açıyorum, onları bir arada görmek her seferinde bir sürpriz. Hemen o anda, bu söz burgacının içine gömülmem ve konuşmaya hazır olmam gerekecek. Ama herkes kendi atölyesine dağılmadan, yaratıcılığın gerektirdiği boşluğa atılmadan önce, böyle anlara, bu sabah aşkını paylaşmaya ihtiyacımız var şüphesiz.

Paris'ten uzakta oturmuyoruz, metroyla çabucak şehir merkezinde oluyoruz. Paris'in merkezinde alışveriş galerileri, kıyafet mağazaları var.

Üçümüz kıyafet ve hoşumuza giden bir şeyler almaya gidiyoruz.

–Anne, şuna bak! Gel girelim!

Kapıdan geçince kulaklar duymaz olup gözler her şeyi yiyor, eller de gözleri takip ediyor, çekirge sürüsü gibi reyonlara atılıyoruz. Ernest ikimizle de ilgileniyor. Tezgâhtar her seferinde bu ilginç ilişkimize şaşıyor: Kadınların deneme kabinlerinin yanında gezinen bu adam kim? Yoksa bir röntgenci mi? Genelde erkekler bir sandalyeye oturup beklemez mi? Tezgâhtar yaklaşıyor. Ernest onu fark etmiyor bile, tek gördüğü biziz.

Cilalı parkenin üzerinde hızlı hızlı hareket ediyoruz. Anne ve ben, küçük kız çocukları gibiyiz. Yepyeni bir görünüme bürünmemiz için, Ernest bizim seçmediğimiz kıyafetleri de deneme kabinine uzatıyor: Kabarık pantolonlar, münasebetsiz pantolon askıları, tuhaf kesimli kıyafetler... Kendisi uslu durmayı tercih ediyor. Kıyafetleriyle ilgi çekmeye ihtiyacı yokmuş: Kızıl saçlarıyla yeterince dikkat çekiyor zaten!

Eve döndüğümüzde bütün torbaları yatağın üzerine atıveriyoruz. Ernest kıyafetleri tekrar denememizi izlemekten büyük zevk alıyor. Ortadan kayboluyorum, Ernest peşimden asma kata geliyor. Asma kat, havada asılı aşkın mekânı.

Ernest bir şey istediğinde onu hep elde ediyor. Belki de bunun nedeni sayıca azınlıkta olduğu bu üçlüde kendini göstermek istemesidir. İki kadın, ikisi de esmer, o ki hep sarışınları düşlemiş! Bir esmer ortaya çıkınca diğeri ortadan kayboluyor! Bugün ortaya çıkan benim, çünkü buna ihtiyacım var! Artık içlerinden birinin kalçasını güzel bulduğunu, diğerinin de göğüslerini sevdiğini biliyoruz. Bunu bize Ernest söylüyor. O kendisini çıplak beğeniyor. Bedeni porselen gibi pürüzsüz, pembe turuncu tonlarda. En sevdiğim yeri omuzları ve göğsü. Volter koltuğu bizi karşılıyor. Ernest'in bacakları benimkileri sarıyor; alnını, tenini okşuyorum, dudaklarım yatışmış erkeğin bedenini takip ediyor, parmaklarım gergin bedenin her yerinde geziniyor. Ernest'in her şeyi hissetmek, bedenlerimizi aynada görmek istediğini biliyorum. Karar veriyorum, arzuluyorum, koltukta dönüyorum, inliyorum, onunla paylaştığım bu zevkin bana ait olduğunu biliyorum.

Mart 1983

İlk yıldönümümüzü kutluyoruz. Şimdiden birçok şey yaşadık ve her ilişkide olduğu gibi krizler, talepler, korunması gereken özgürlük alanları oldu. Kaç kez bavulumu topladım, bıkmıştım, gitmek istedim, ama sonuçta hâlâ buradayım. Kıskançlığa teslim olmaya ne kadar yaklaştığımı Tanrı biliyor! Kimse kıskançlıktan kaçamaz. Ama bizim durumumuzda kıskançlık, sanatçılar arası rekabet olarak ortaya çıkıyor. Beraber yaşayan üç sanatçı, var olmak isteyen üç güçlü irade: Gündelik hayatı gerginleştiriyor, hatta bazen patlamalara bile yol açabiliyor.

Anne'a karşı asla fiziksel kıskançlık hissetmedim, çünkü bir kere Ernest ikimizin de yüzünü ve bedenini beğeniyor, hem ben kendi adıma, güzelliğe düşkün bir kadınla beraber yaşamaktan çok hoşlandım. Mesela, kendimi sadece Anne'ın tamamlayıcısı gibi hissettiğimde kıskançlık duydum. Mesela Ernest, Anne'ın benden daha iyi harita okuduğunu söylediğinde. Ernest yolculukları düzen-

leme işini hep Anne'a veriyordu. Yeniden asla ilerleme kaydedemeyecek, küçük bir kıza dönüştüğümü hissediyordum, yine bir ailenin içinde gibiydim! Neyse ki başka konularda daha becerikliyim! Ama bu kıskançlık mı ki?

Bugün Noisy'ye o kadın, heykeltıraş Isabelle W. geliyor. Onu henüz tanımıyorum. Ernest beni onunla tanıştırmaktan gurur duyuyor. Sanatsal olarak Anne'ı yüreklendirdiğini ve güzel bulduğunu biliyorum. O geceki kazadan beri Anne'ı ilk kez görüyor:

–Yüzünde yara izi olan kadın güzel olur, diyor. Bu onun mücadele ettiğini gösterir.

Bu etkileyici kişiliğin karşısında biraz titriyorum. Beni sevecek mi bilmiyorum. Anne Isabelle'le iletişim kurmamız için geri çekiliyor. Ernest hemen heykeltıraşlık ve genel anlamda yaratıcılık konularına dalıyor. Bunu Isabelle'in gözünde değerini artırmak için yapıyor olmasın? En azından tek neden bu değil, çünkü ona atölyeye inip benim çalışmalarıma bakmayı öneriyor. Son eserlerimi oraya daha yeni taşıdım, gündelik hayattan eşyaları temsil eden, düzensiz dikdörtgen biçiminde alçıdan tablolar: Radyatör, yangın söndürme aleti, koca bir deterjan kutusu, hepsi ana çizgileriyle işlenmiş. Ernest'in de oldukça ilgisini çeken yeni eserimden hayli memnunum. Bodrum katında Isabelle W. ile yalnız kalıyorum. Tek söz etmiyor. Salona döndüğümüzde Ernest soruyor:

–Pauline'in çalışmalarını nasıl buldunuz?

Isabelle W. yanıtlıyor:

–Evet, evet... Oldukça hareketli.

Kısacası beğenmiyor.

Eşitlik isteğimiz bir kez daha gerçeklere tosluyor. Hepimizin birden tanıdıklarımız tarafından aynı yoğunlukta sevilmesi, hatta sadece beğenilmesi bile imkânsız.

İki mimar arkadaşımız, Cléo ve sevgilisi Théophile hikâyemizle hayli ilgileniyor. Cléo ve ben sık sık aşktan söz ediyoruz. Yaşadığımız şeyin yapısını anladığını, sanatı ve aşkı birbirine âşık iki sanatçıyla paylaşmanın her derde deva olduğunu söylüyor. Üçlü aş-

kın daha da yoğun olduğunu düşünüyor, hep beraber gülmek ya da ağlamak gibi. Ona hak vermekten başka bir şey yapamıyorum.

Sonunda yalnızım! Artık dayanamıyorum. Bitmek bilmeyen sohbetlerimiz, bütün o sözcükler... Ernest Anne'a motosikletle Paris'e gitmeyi önerdi. Beraber bir sergi açılışına katılacaklar. Canım istemiyordu, hem bugün ikisini de kafadan çatlak buluyorum. Bu kısa süreli durgunluktan yararlanıp biraz düşünüyorum: Bu hayat bana göre fazla hızlı. Ama eve döndüklerini duyar duymaz kendimi tutamayıp üzerlerine atlıyor, onlara musallat oluyorum. Onlar gezerken ben de bir dolu şey yaptım! Kafalarımızın içinde gerçekten de üç kişiyiz, nasıl anlatsam bilmiyorum. Kısa süre önce bir arkadaşım, içimizden biri ayrılmaya karar verirse ne yapacağımı sordu, sadece biriyle yaşayamayacağımı söyledim. Bu demek ki, hayalini kurduğumuz üçlü ilişkiyi gerçekten de yaratabilmişiz!

ANNE

Bakmayı, insanları izlemeyi seviyorum. O zaman, Pauline'e bakıyorum.

Pauline her şeyi derinden hissediyor. Üzgün insanları, kötü döşenmiş evleri, kötü duran bir çiçeği sevmiyor ve tüm bunlardan kaçmak için kendine ait bir dünya yaratıyor. Resim yaptığını, bir şeyler kestiğini, yapıştırdığını, ortalığı topladığını, kız arkadaşlarını aradığını görüyorum. Hesap makinesinin tuşlarına basıyor, fotoğraf albümleri yapıp içlerine dudaklarındaki ruj gibi kırmızı tonların ağırlıkta olduğu fotoğraflar koyuyor.

Islak tene karşı bir hassasiyeti var. Sık sık dudaklarıyla tenini, parmaklarını, avuç içini ıslatıyor. Bazen ellerini bedenine götürüyor. Bunu aklı başka yerlerdeyken, bilinçsizce, sohbet ederken yapıveriyor. Çok tahrik edici bir şey... Kokulara karşı özellikle duyarlı. Elmalı pastalar yapıyor.

Atölyesine her girdiğimde, dekorasyonda yaptığı değişikliklere şaşıyorum. Eşyaların yerlerini ve eşyalar arasındaki boşluğu sürekli değiştiriyor. Aynı anda birçok şeyi düşünüyor, kara, yeşil ve pembe fikirleri var.

Bizi düşündüğümde –Pauline ve benden söz ediyorum– gözümün önüne hep Fontainebleau Okulları'ndaki şu tablo geliyor: *Gabrielle d'Estrées Kız Kardeşlerinden Biriyle*. Yan yana iki kadın var, biri başparmağıyla işaretparmağının arasında diğerinin göğüs ucunu tutuyor. Odanın tavanına dikilmiş göğüs uçlarını gördüğümde neredeyse erkek cinsel organı gördüğüm zamanki kadar görsel haz duyuyorum.

Pauline çay yapıyor, resim yapıyor, resmin her yerde, atölyenin dışında bile var olduğunu hatırlamak için beş franka renkli ojeler alıyor. Resimlerinin üzerine yazı yazıyor. Duvarlara sevmiş olduğu insanların fotoğraflarını asıyor.

Pauline yemekleri hiç tarifine göre yapmıyor. Nereye gittiğini de, ne yaptığını da söylemiyor. Bazen buna kızıyorum.

Ama heyecanlı telaşıyla kendisini sunduğu akşamlarda, ona kızdığımı unutuyorum.

Dudaklarımız çabucak birleşiyor, daha hızlı nefes almaya başlıyoruz, ellerimiz bedenin en mahrem yerlerini arıyor. Önce çarşafın altındayız, yumuşak ve sessiz, gören duyan yok, sonra birden çarşafı yere atıyoruz, hareket ediyoruz, hangi odada olduğumuzu unutuyor, tavanı da, duvarları da, hatta resimleri de görmez oluyoruz, buraya kapıdan mı girdik, giyinik miydik, üzerimizde hangi giysiler vardı bilmiyoruz. Yanakları kıpkırmızı ve ben yanıyorum. Sonra odada her şey sakin. Bir iki şey söylüyoruz... Hatta saçlarımızı taramak bile istiyoruz. Ayna yok.

Clara'yla sanat okullarına hazırlık derslerinden birinde tanışmıştım. Orayı okullar listesinden tesadüfen seçmiştim, ama yanlış yerde olduğumun farkına çabuk vardım. Öğretmenler şosonlu ayaklarını sürüyerek, ağızlarında sigara, topuzları bozulmuş halde geziniyordu. Şansım varmış ki babası sanat editörü olan Clara vardı, resimle ilgili fikirlerimi paylaştığım ilk arkadaşım oldu.

Altı yıldır birbirimizi kaybetmiş ve sonra bir sonbahar günü tekrar bulmuştuk; üçümüz de Dora'yla onun aracılığıyla tanıştık. Dora dansçı, şehir dışında bir köyde oturuyor. Bir akarsuyun kıyısındaki evine davet ediyor bizi. Ormanda gezinirken, Dora bize aşk hayallerinden, mutluluk isteğinden bahsediyor. Clara'dan üçümüzün beraber yaşadığını öğrenmiş, o da tam böyle bir şey yaşamak istiyormuş. Bunu o kadar çok istiyor ki üçlümüze âşık oluyor. Gözlerini Ernest'ten ayırmayarak, sevimli bir güvenle, «O hem kadını, hem erkeksi...» diyor. O pazar gününden sonra dördümüz iki günlüğüne Paris'ten uzağa gitmeye karar veriyoruz. *Postacı Cheval'in Sarayı*'na gidiyoruz. Herkes için güzel bir gün ama Dora geceyi Ernest'le geçirmek istiyor. Ertesi gün Ernest Anne'a aralarında hiçbir şey geçmediğini söylüyor. Dora'yla olan ilişkimiz daha ileri gidemez; o zaman iki çift oluruz. Dörtlü hayat uygulanması imkânsız bir formül.

Anne bitirdiği tablo serisini kutlamak için Saint Placide Sokağı'ndaki «Beş Ayaklı Koyun» isimli mağazadan kendine beyaz elbiseler aldı. Elbiselerin beyazlığıyla alnındaki, Sennelier'den yeni aldığı yağlı kalem izleri garip bir biçimde tezat oluşturuyordu. Muhtemelen zamanı unutmuş, ya da suratını tablolarla karıştırmış olmalı. Resim ateşiyle yanıp tutuştuğunda ona böyle şeyler olabiliyor. Ernest onu böyle görmeye bayılıyor ve benim de aynı ateşle yanıp tutuşmamı istiyor.

Yer bezlerinden sonra, Anne şimdi de ikili hayvanların resmini çiziyor. Bir dala neredeyse yapışık, ikiz maymunlar. Bir gün tuval-

lerinden birinde kanayan bir köpek vardı: Bunu Afrika'da görmüştü. Bu tablolarla ilgili bir şeyler yazdım:

Köpek ona toprağa zincirli, başkalarına bağlı tasmasını uzatıyor,
Beyaz Endülüslü, yumuşak köpecik, bunu artık istemiyor.
Koca bir balık, uzaktan bize kuyruğuyla işaret ediyor.
Conquistador'lar onu görmüş. Siyah, putların rengidir...*

Paris'ten uzakta, Cotentin plajlarının yakınındayız. Yatakta, örtülerin altında, saçlarım Anne'ın omuzlarına dökülüyor, kalçasını, bacaklarının başlangıcını seviyorum. Deniz kabukları gibi sedefli ayak tırnaklarında duruyorum. İkimizin de bedeni, erkek gücünün olmadığı bu anları seviyor. Bu anlar kayısı yumuşaklığında, bin bir kokulu, çalıntı özgürlük gibi. Anne bana karamelli hisler sunuyor; teninin rengi yüzü kadar beyaz değil.

Önceleri Anne yeterince konuşmadığımı düşünüyordu. Gerçekten de görüntüler dünyasında yaşıyordum. Kelimeleri sevmeye, konuşmak, kimi zaman da susmak için onları kullanmaya çok sonra başladım.

Anne, yazıyor... Günbatımında, masanın bir köşesine geçip kelimeler diziyor. Gün içinde birbirimize söylediğimiz biraz kaba sözleri affettirmek için. Anne romantik notlar yazıyor. Saatlerce müzik dinliyor.

Ve saatlerce, aşkta ve sanatta yaşadığımız şeyleri konuşuyoruz. Yaratıcılığı cinsel, aşkı kadınsı buluyorum, ama bir erkeğin de olması normal. Oysa Ernest normal değil. Bazen onu kadınlığa fazla yakın buluyorum. İki kadının yanında erkeksiliğini korumayı başarabilecek mi? Ben hep aynı kişi olmadan, hem kadın, hem erkek olabiliyorum, onları severken kendimi de sevebiliyorum, ne de olsa yaratıcılık kendini sevmektir.

* Yeni Dünya'nın fatihlerine verilen ad (y.h.n.)

ANNE

Her gece gittiğimiz partilerden biri. Hemen hemen kimseyi tanımıyoruz. Salon duman altı, müziğin sesi çok yüksek ama sürükleyici. Genç bir adam yanıma gelip beni dansa davet ediyor, kabul ediyorum. Sonra oturup konuşuyoruz, ama konuşma çabucak rahatsız edici bir hal alıyor, ona yalnız ya da tabiri caizse «boş» olmadığımı ima etmek durumunda kalıyorum.

–Ernest'in kız arkadaşıyım, diyorum.

–Mümkün değil! diye bağırıyor. Onun kız arkadaşı Pauline. Bunu bana Pauline söyledi.

Gülümsüyorum.

–Elbette, Pauline. Ama ben de kız arkadaşıyım.

Bana hayret dolu gözlerle bakıyor.

–Anlamıyorum!

–Çok basit, diyorum yanından uzaklaşırken. Anlayacak bir şey de yok.

Doğal olarak genç adam yanıma gelip ısrar ediyor. Sonunda teslim olup ona hayatımı –yani birkaç ayrıntıyı– anlatıyorum. Beni sorularıyla boğuyor.

–Peki sevişirken nasıl yapıyorsunuz?

Ben ona nasıl yaptığını soruyor muyum?

Anında midye gibi kapanıyorum. Hayır, *her şeyi* bilmek zorunda değil! Ama bu tür sorular beni hep biraz tahrik ediyor.

ERNEST

Elbette ki bir sürü erkek bu hikâyenin etrafında döndü durdu. Böyle bir şeyi aynı onlara benzeyen bir erkeğin yaşaması, ama onların yaşamaması nasıl mümkün olabilir? Bu aylaklardan –onlara böyle diyoruz– bazıları, Anne'ı ya da Pauline'i tavlamak ve ilişkimizi

sarsmak istedi, ama hiçbirinde iki kadınla bir hayat kurma isteği göremedim. Tabii ki bazılarının aynı anda birden fazla aşk yaşadığı oluyordu, ama asla aynı çatı altında değil, ve hep gizli saklı. Çoğu beni cesur buluyordu, ama genelde hiçbiri böyle bir ilişkide çıkar göremiyordu. Sonuçta aynı anda iki kadının sizi *yargılamasını* göze almak gerekir, bu pek de egoyu besleyen bir şey değil.

Pauline'in de belirttiği gibi, aramızda sadece sanat konusunda kıskançlık olabilir: İçimizden birinin sergisi varsa ve diğerlerinin yoksa, biri bir tablo satar da öbürü satmazsa, ya da benim heykellerim Anne'ın ya da Pauline'in resimlerinden daha çok beğenilirse. O zaman aramızda gerçek bir katliam yaşanıyor ve bazen neden böyle bir şey yaşamakta inatla ısrar ettiğimizi bilemiyoruz. Biraz mazohist olmak gerek! Ama, aynı zamanda ilişki öylesine canlı oluyor ki, bunu anlıyorsunuz. Hem, aynı anda iki kişi tarafından sevilmek her tür fedakârlığa değer. Bu duygusal, aynı zamanda temelde gerçeküstü yük tarafından sürekli bir yerden bir yere taşınıyoruz; bu duygusal yük, düşüncenin olduğu kadar arzuların da ortak kullanılmasını sağlayarak bizi her an uyanık tutuyor ve üç tempolu, bin tempolu bir valse yöneltiyor. Dikkatimizi nereye vereceğimizi bilemiyoruz; bunun ucu bucağı yok.

ANNE

Evet, Ernest ve Pauline arasında geçen ve bitmek bilmeyen sanatsal konuşmaları kıskanıyorum, bazen kendimi dışlanmış hissettiğim de oluyor.

Evet, Pauline bir tablomu satın alacağına söz veren bir arkadaşa bir eserini sattığında onu kıskanıyorum.

Evet, omuzlarının inceliğini kıskanıyorum.

Evet, Ernest'le paylaştığı iç mimari yeteneğini kıskanıyorum.

Evet, insanlarla hemen kaynaşabilmesini ve Ernest ve benle ta-

nışmadan önce tanıdığı erkeklerin bolluğunu kıskanıyorum.

Ama kıskançlıktan ölünmez, ya da *benim* kıskançlığım o kadar dramatik değil. Hem, kıskançlık aynı zamanda bir uyarıcı da: Onu aşmayı başardığında daha rahat nefes alıyorsun.

PAULINE

Ernest ve Anne'la çocuklarımız olmadan hemen önce, bir şeyleri görmem gerekti. Ernest ve Anne'la olan hayatımda belki de bir müddet tekrar yaşayamayacağım bir şeyleri. Tek bir erkekle yaşama isteğimi sınamak istiyordum belki de.

Çocuk istediğimden o aralar sevdiğim bir erkeğe söz ettim. Resimlerimi çalıştığı kültür merkezlerinden birinin duvarlarında görmüştü. Fotoğrafçıydı ve tablolarımın dalgalanmaların ardında yatan gizli duyguları görmeyi başarmıştı. Onunla neredeyse her hafta görüşürdük...

Kendime sık sık «Bu adamla ne işim var?» diye soruyordum ve bu sevgilinin biraz titreyen bir sesle söylediği şu sözleri duymazdan geldim: «Ama ben de seninle bir çocuk yapabilirim!»

Artık onu dinlemiyordum bile: Bu öneride fazla gerçek olan bir şeyler vardı. Birden her şey açığa kavuştu: Bana çocuk yapacak erkek Ernest'ti! Hem, Ernest ve Anne'la hayat bir maceraydı; belki de asla «normal» bir çift hayatı yaşayamayacaktım.

Bir de şu adam...

–Anne, o adamı hatırlıyor musun? Hani üçümüzün beraber gittiği o partinin ardından, benden sonra, gizlice seni görmeye gelen...

Bir çeşit aylaktı. Görgülüydü, ama kesinlikle Ernest'i kıskanıyordu. İkimizin de aynı sevgiliyi paylaştığını bilen bir erkek için bize yanaşmak elbette zor. Hem, erkekler bana ne verebilir ki? Tamam, biliyorum, «Ne kadar mutsuzsunuz, kuzum! Benimle gelin, ben sizi severim. Sadece sizin olurum» diyebilirler. Ya da o aylağın

yaptığını yaparlar: Asla ikimize aynı anda değil, ayrıyken yanaşırlar.

–Kendimi daha çok sevdirmek için bundan faydalanacağım, tamam mı Anne!

Öğle vakti, Anne. Erkeklerin güneşi bizim!

ANNE

Ernest'ten önce bir erkekle beraber olmadığıma pişmanım. O tanıdığım tek erkek modeli. Bir kadın başka bir erkeğin bakışlarında kendini daha iyi tanır diye düşünüyorum.

Üçümüz de bekâr hayatlarımıza veda etmeye karar veriyoruz. Tehlikeli bir şey, ama büyük kararları almak istediğimizden emin olmalıyız: Annelikler ve babalık, bizi ömür boyu birbirimize bağlayacak.

Kendimizden bu kadar emin miyiz?

Maceralarım beni başka kültürlerle tanıştıracak: Sevgililerim İsrail kökenli, Arap, Afrikalı olacak... İsimleri F., M., ya da Berberi filozofum gibi N. Bu adamlardan, sözlerinden, tenlerinin renginden bana baharatlı, kösnül ve siyasi bir hatıra kalacak.

ERNEST

Çocuk sahibi olmayı istemeden önce sevgililerim oldu. Üçümüzün arasında hemen güven ve hoşgörü dolu bir hava esti. Şimdi düşünüyorum da, sevgililerim genelde Anne ve Pauline'in tersine sarışındı. Kişilik olarak daha çok bana benziyorlardı ama hepsi de be-

nim için fazla sakin, anlaşmalı aşklardı; sonunda sıkıldım. Mesela kara ve ince mizahıyla, alaycı tavrıyla Flora. Lio Normandiyalıydı ve çok güzeldi. Oldukça genç olan Elisabeth makineli tüfek gibi konuşuyordu. İçlerinden hiçbiri bu üçlü hayatı yaşamak istemezdi. Anne ve Pauline'e olan aşkım en kuvvetlisiydi.

PAULINE

Ernest'ten bir çocuğum olmasını çok istiyorum. Ernest'ten bir çocuk *istiyorum*. Anne benim kadar istemiyor. Oysa çoğu kez her şeyi başarmak isteyen bir savaşçı gibi davrandığını gördüm, beraber yapmak istediğimiz her şey onu heyecanlandırırdı. Bu durumda, çocuk sahibi olmak için sonsuza kadar beklemek istemememi anlayabilirdi. Çocuk isteği ikimizde de aynı anda doğsaydı, her şey ne kadar kolay olurdu! Oysa hayatımızdaki hiçbir şeyin simetrik olamayacağını bilmem gerekir. Üçlü aşk, dağıtıcı adalet değil, aşktır. Olsun, bu isteğimi yüksek sesle dile getiriyorum. Her gün. Hatta aşırıya kaçıyorum. Geri dönüşü olmayan bir ret cevabıyla karşılaşmaktan öyle korkuyorum ki.

Kalabalığın ortasında büyüdüm. Ben küçükken her iki üç yılda bir, bir bebek doğar, aileyi genişletirdi. Odalar yataklarla doluydu; beşiği koridora iterdik, yeni gelen de oynamak ve büyümekle meşgul olan bu kız oğlan grubunun hayatına ayak uydururdu.

Ernest'i razı etmeye çalışmadan önce Anne'ın aklını çelmeyi deneyebilirdim, ya da tam tersi, ya da başka bir yönteme başvurabilirdim, ama içimdeki isteği onlara anında yansıtmayı seçtim.

Çığlıkları buradan duyuyorum: Bu koşullarda bir çocuk yapmak delilik! Elbette ki her birimizin olaya bakışı farklı. Ernest iki çocuğa birden babalık edebilecek mi? Anne benim çocuğumun da annesi olacak mı, ya da ben onun çocuğunun da annesi olacak mıyım? Bu durumu çocuklar nasıl yaşayacaklar? Bu sorulardan her birine

bir sürü yanıt verilebilir ve yanıtlar her zaman kesin ve net olmayabilir. Ama çocuk yapmayı öyle çok istiyorum ki, sonunda kazanıyorum: Çocuk yapacağız. Mademki deliyiz, çocuk yapacağız.

ANNE

Garip, aramıza son katılan kişi, aynı zamanda aile kurmak ve ilişkimizi uzun vadede de sürdürmek isteyen ilk kişi. Anlaşılan Pauline hep hızlı yaşıyor. Ben kendimi henüz hazır hissetmiyorum. İlkgençliğimde pek ciddiydim, şimdiyse dışarı çıkmak, eğlenmek, insanlarla tanışmak istiyorum. Tabii ki ben de bir sürü çocuğum olsun, kedilerim köpeklerim olsun isterim, ama annelik rolüne bugünden soyunmak beni korkutuyor. Kendimi hâlâ biraz genç hissediyorum ve bu tür bir maceraya düşünmeden atılmak istemiyorum. Beni en çok heyecanlandıran şey, üçlü yaşamımız aracılığıyla aileyi yeniden tanımlamak. Genç kız konumumu kaybettiğimde neler olacak? Ben Pauline kadar tasasız değilim, o her zaman daha hızlı gitmek istiyor ve onunla sürdürülen yaşam da bu yüzden kesinlikle önceden kestirilemiyor.

Hem, başka sorular da var: Bir oğlan ve bir kız mı? Kim oğlan doğuracak? Kim kız doğuracak? İki kızımız ya da iki oğlumuz olursa? İkimiz de ikiz doğurursak? Toplam kaç çocuk olsun; bir mi, iki mi, üç mü, dört mü? Saçları, gözleri ne renk olacak? Ya boyu posu? Kilosu? İlk kim hamile kalacak? Çocuklarımızın arasında kaç yaş fark olacak? Birkaç gün mü? Yoksa birkaç yıl mı? Göze aldığımız riskler neler? Riskler...

Ama Ernest'in çocuğunu Pauline'in doğurup benim doğurmamam söz konusu olamaz! Böyle günlerce, aylarca düşünüyorum. Aslında belki de gerçekten hazırım, bunu kendime itiraf edemiyorum, Pauline'in bana anneliğin güzel taraflarını yansıtmasına ve beni ikna etmesine izin veriyorum. Bunu iyi becerdiğini de belirt-

mek isterim. Kalabalık aile anılarından söz ederken gözleri parlıyor. Kısacası aklımı çeliyor ve çocuk isteğim ortaya çıkıp günden güne büyüyor. Her zaman için taşkın biri olduğumdan, bu istek tüm benliğimi kaplıyor. Tek düşündüğüm şey bu. Bütün tablolarımda siyah rengi daha az, pembeyi daha çok kullanarak hamile kadınlar çiziyorum, içlerinden birinin adı *Çocuk Bekleyen Çocuk*! Garip bir tuval; hamile bir çocuk resmi sanki...

ERNEST

Bizimkiler farklı çocuklar olmalıydı; Sosyal Sigortalar'ın ölçülerine uymasak da –burası kesin– bu kaçınılmazdı. İdari maddelerden hiçbiri bizim aile durumumuza uymuyor.

Öyle olsun! Farklı yapılanmış bir ailenin çulsuz sanatçıları da bu tür bir güzelliği başarabilirler. Çocukları yetiştirmek için tek ve ideal bir aile modeli olduğunu kim söylemiş? Pauline iki yıldır çocuk yapmamız için yalvarıyor; konuya gitgide daha az çekingen yaklaşmaya başladım. Kendi ailelerimiz, üçümüzün beraber çocuk sahibi olmak istediğimizi hiç tahmin etmiyordur! Artık Anne da bize katıldı. Beni şaşırtan, ilk çocuk isteyenin hayatı sürdürmek ya da çoğaltmak konusunda en şüpheci olan Pauline olması. Belki de bunun nedeni farklılığımızdır. Pauline şunu da söylüyor:

–Mademki üçümüz birbirimizi seviyoruz, artık kendimizi sorgulamayalım.

PAULINE

Eve benzer, geniş, ferah bir ev bulmayı kafaya koyduk. Anne ve ben, Villette Sokağı'ndaki atölyelerimizi bırakıp kendi bölgemizde –98. bölge– bir sürü evi geziyoruz: Epinay ve camlı daireleri, cehennemin dibindeki Chanteloup-les-Vignes ve bir mavna –ama Anne pek denizci ruhlu değil. Anne'ın didiklediği seri ilan gazetesi sayesinde, Ourcq Kanalı yakınlarında, bahçeli, teraslı küçük bir ev buluyoruz.

PAULINE

Nisan 1986

Anne'ı ve Ernest'i ikna etmeyi öyle güzel becerdim ki, yarattığım durumdan neredeyse tamamen kendimi sorumlu hissediyorum.

Bekleyişi kolaylaştırmak, belki de sorunlara başka bir göğün altında bakmak için Fas'a gidiyoruz. Üçümüz de uzun zamandır Atlas'ı gezmek istiyorduk.

Elma, armut, şeftali, kayısı,
İçlerinden biri...

Fransa'ya döndüğümüzde hamile kalıyorum.

Burnum atölyemin camına dayalı, yağan yağmuru izliyorum. Ellerimi karnımın üzerine koyuyorum. Oradaki şey görünmez, ama yine de var. Göbek deliğimin etrafında şimdiden bir hacim oluştu.

Çocuklarımızın olacağını sadece biz biliyoruz; bu herkes için bir şok olacak, özellikle de böyle bir şeyi hiç beklemeyen ailelerimiz için. Anne'ın bedenimdeki değişimlere bakışı, bütünlük hissimi artırıyor, böylece Anne da kendi bedeninin değişimini önceden görebiliyor. Beni kıskanmaya başlıyor, onun da sırası gelsin, beraber olalım diye sabırsızlanıyorum.

Pauline hamile. Bu haber beni hem heyecanlandırıyor, hem endişelendiriyor. Buna gerçekten seviniyorum çünkü bebeğin doğuşuyla hayatımız değişecek; artık eskisi gibi yaşamayacağız. Ama, doğruyu söylemek gerekirse, Ernest'in ilk çocuğunu benim değil de Pauline'in doğuracak olması beni hüzünlendiriyor ve endişelenmeye başlıyorum. Umarım çocuklarımız arasındaki ay farkı çok fazla olmaz. Hem ben hamile kalmayı becerebilecek miyim ki?

Üç ay sonra, ağustos ayının sıcağında, Ernest ve ben arabayla güneye gidiyoruz. Pauline yorulmamak için trene bindi. Roma'da, arkadaşlarımızın evinde buluşacağız. Ve burada, Nice'te, Akdeniz'in kıyısında, bu kez tamam, eminim. Koşarak eczaneye gidip gebelik testi alıyorum. Uzun zamandır hayalini kurduğum gebelik testi! Bütün gece uyuyamıyorum, ama ertesi sabah gerçek ortaya çıkıyor: Hamileyim. Kendimi tutmasam gidip eczacı kadını ve denizi öpeceğim!

Heyecanla Pauline'i arayıp haberi veriyorum, ama tavrı yeterince coşkulu gelmiyor bana. Anlaşılır bir şey, sonuçta; ayrıcalığını yitirdi, artık benim de sarmalanmam, korunmam gerekecek. İkimiz için de zor bir dönem, ama bu tatsızlığı yok etmeye karar veriyoruz ve bunu çabucak başarıyoruz. Ernest bize çok yardımcı oluyor. İkimize de iki kat daha fazla dikkat ediyor.

Sözleştiğimiz gibi Roma'da buluşuyoruz. Bulantılar başladı. Bayıldığım İtalyan hamur işleri içimi kaldırıyor, kendimi her şeyden yoksun edilmiş hissediyorum. Dondurma da yiyemiyorum.

Yazın sonunda karınlar yuvarlaklaşıyor. Özellikle de Pauline'inki. Hayran kalıyor, sürekli fotoğrafını çekiyorum. Sanki önüne koca bir yumurta koymuş. Bana gelince, aynalarda, vitrinlerde durmadan karnımın değişimine bakıyorum. Şimdiden Pauline gibi bol elbiseler giyiyorum, oysa benim için daha çok erken, ama bu öyle hoşuma gidiyor ve bizi öyle çok güldürüyor ki!

Başlangıçtaki gergin havadan sonra, Pauline ve ben yeniden yakınlaşıyoruz, hislerimizi, endişelerimizi, doğum sancısı korkuları-

mızı paylaşıyoruz... Özellikle ilk hamilelik için, iki kişi olmak insanı rahatlatıyor. Yanımda bir erkek, bir de kadınla, kendimi iyi, güvende hissediyorum. Bu kez yaşadığımız, mutluluk dolu bir simetri. Günlüğüme şöyle yazıyorum: «Bu aralar birbirini kovalayan bebekler çiziyorum. Tabii ki Pauline'in ve benim bebeğim: Ocak'ın arkasından koşan Nisan!» Bodrum katında, ikimizin atölyeleri arasında, ipin üzerinde kuruyan ufacık bir bez gördüm. Çok duygulandım. Pauline'in bebeğinin ilk kıyafetiymiş, bebek şimdiden aramızdaymış gibi geldi! Meleklerimizin cinsiyetini hâlâ bilmiyoruz.

PAULINE

Banliyödeki küçük evimizin kocaman bir bahçesi var, bir köşesinde de üç ağaç. Diğer taraftaki ağaçlar, komşu bahçeyle aramızda sınır oluşturuyor. Yan komşunun Verlaine isminde bir köpeği var. Tazı cinsi ve bütün zamanını sahiplerinin yetiştirdiği su bitkileri ve egzotik fidanlar arasında zıplayıp koşarak geçiriyor. Hamileliğimizden ilk haberdar olanlar bu komşular. Haberi gülümseyerek karşılıyorlar; Ernest, Anne ve benim bu konudan bu kadar özgürce bahsetmemiz hoşlarına gidiyor. Diğer komşular hakkımızda hiçbir şey bilmiyor ve bunun böyle olmasını tercih ediyoruz; zaten üzerimizde yeterince şüpheli bakış var, ve yakında mahallemizdekileri rahatsız edip doğumevinin hemşirelerini sarsacak, emekli polisleri uyandıracağız.

ANNE

Karşı komşu, mesela. Canı sıkılıyor ve bizi dikizlemekten çekinmiyor. Merak ettiği belli: Bir erkeğe iki hamile kadın mı? Acaba tek baba o mu? Bir gün iyice meraklanıyor. Kaldırımda yanıma geliyor:

–Eşinizi hiç görmüyorum.

–İş gezisine çıktı, diyorum.

–Ah? Demek ondan ortalarda görünmüyor.

–Ya! Öyle.

Pek inandırıcı olamadım herhalde, çünkü sözlerimi Ernest'e doğrulatmaya çalışıp şu cevabı alıyor:

–Kendisi diplomat. Bu yüzden sık sık yolculuğa çıkıyor.

Diplomat, işadamı, karar vermek lazım. Komşunuzun şüphelerini besleyecek şeyler bunlar! Ne de olsa böylece daha az sıkılıyor...

1986 sonunda, yeni yılı kutlamak için üç ayrı yere davetliyiz, birini seçmemiz lazım. Pauline'in arkadaşlarına mı, Ernest'inkilere mi, yoksa benimkilere mi gideceğiz? Üçüne de gitmeye karar veriyoruz ve her üçünde de hafif yuvarlak karınlarımız ve ortada *erkeğimizle* oldukça sükse yapıyoruz.

PAULINE

Atölyede «Yüzde bir»* için maketler hazırlamam gerekiyor. Zar zor çalışabiliyorum, eğilemiyorum. Bedenimi zorlamam gerekiyor. Önceki gün yattığımda çok belim ağrıdı, dün geceyse her yerim tutulmuştu. Bu sabah biraz karnım ağrıyor... Doğumla ilgili bir kursa

* Fransa'da devlete ait yapıların veya kamuya açık yerlerin restorasyonu, inşası ya da düzenlenmesi için ayrılan bütçenin yüzde birinin, buralara yerleştirilecek bir sanat eseri için kullanılmasını öngören kanun. (ç.n.)

katılmak için hastaneye gidiyorum. Kursta biraz sancılanıyorum. Eve döndüğümde Anne'ı salonda buluyorum; kursta öğrendiklerimi anlatıyorum, beraber öğle yemeği yiyoruz. Ernest yanımızda değil, çalışıyor. Öğleden sonra, önceki günkü ağrılarla beraber yeni sarsıntılar hissediyorum. Anne ellerini karnımın üzerine koyuyor, sancı başladığında karnımın sertleşip sertleşmediğine bakıyor. Şüphesiz bunlar doğum sancıları. Anne iki sancı arasında geçen dakikaları sayıyor. Ernest eve döndüğünde, hastaneye gitmem gerektiğini söylüyorum. Ernest çok sakin, Anne daha telaşlı. Hep beraber Paris'teki T. Hastanesi'ne doğru yola çıkıyoruz. Yanımda paniklemeyen bir adam ve bu anı yaşamaktan memnun bir kadınla, oldukça sakinim.

O gece kar yağıyor, hastane çalışanları grevde, ama her şey hızla gelişiyor. Daha asansördeyken, bacaklarımın arasında yarım greyfurt beliriyor. Hissetmeme zaman kalmadan çıkıveriyor. Kafası çok güzel, saçları bakır rengi, ağzı taze meyve kokuyor. Uyuyor.

Üç gün öncesine kadar, adı Raphaël olmayacaktı; son anda karar değiştirdim. Pablo ismi ona hiç uymuyordu. Yeni isim konusunda Ernest de bana katılıyor. Raphaël ikimizin de soyadını taşıyacak, önce benimki. İki soyadı olacak. Anneannem ne derse desin, gayrimeşru bir çocuk değil! Kurallara uygun bir nüfus cüzdanı var.

Hastaneden çıkınca Raphaël ve ben bir haftalığına benim ailemin yanına gidiyoruz. Annem bana yapılması ve yapılmaması gerekenleri öğretecek; yeni doğmuş bir bebek o kadar kırılgan ki! Ernest ve Anne için benden ve bebekten uzakta geçen bu hafta oldukça zor, ama Ernest her gün bizi görmeye geliyor.

ANNE

Ernest doğuma giriyor. Ben girmiyorum. Duygu yoğunluğu çok fazla, deli gibi sabırsızlanarak koridorda beklemeyi tercih ediyo-

rum. Karnımın içindeki kıpırdanıyor. Ebe beni Raphaël'i görmeye götürüyor. Bu küçücük, beyaz beden, cam beşiğin içinde nefes alan bu kocaman ağız beni sarsıyor. Pauline'le Ernest'in yanına döndüğümde gözlerim nemli... Pauline kurtulmuş ve rahatlamış görünüyor. Her şey yolunda gitti.

Raphaël doğar doğmaz sancılarım çoğalıyor. Bebeğim dışarı çıkıp bize katılmak için sabırsızlanıyor! Doktor beni evde kalıp yatmaya zorluyor. Kar yağıyor. Pauline, Ernest ve Raphaël'in yanında iyiyim.

Bugün resim bana çocuk oyuncağı gibi geliyor –peki ya yarın? Bu aralar üç kanatlı tablolar yapıyorum, film sahnelerine benziyorlar.

Geceleri uyuyamıyorum, Pauline dinlenirken Raphaël'le ilgileniyorum. Biberonunu vermek için, bir tepeye benzeyen karnımın üzerine koyuyorum onu. Sanırım iki bebek de birbirini hissediyor ve aralarında bir bağ oluşmaya başlıyor.

27 Mart 1987 günü, Ernest beni birkaç hafta önce Pauline'in doğum yaptığı T. Hastanesi'ne götürüyor, aylık randevuma gidiyoruz. Öğleden sonra beni almaya gelecek, ama beni hastanede tutup Raphaël ve Pauline'in odasının karşısında bir odaya yerleştiriyorlar. Hemşireleri hatırlıyorum, onlar da beni. Akşam oluyor. Bugün doğuracak mıyım ki? On dakikada bir Ernest ve Pauline'i arıyorum. Gece on ikide, "Tamam, gelebilirsiniz," diyorum.

Hemşire beni doğum odasına götürüyor. Ernest yanıma geliyor, Pauline ise dışarıda, arabada bekliyor.

PAULINE

Raphaël, hastanenin bahçesinde duran Renault 5'in arka koltuğundaki bez yatağının içinde minicik görünüyor. Saat sabahın ikisi, gece buz gibi. Anne şu anda doğuruyor olmalı. Yanında olmayı çok

isterdim ama Ernest hava soğuk diye arabada kalmamı önerdi. Aslında tanınmaktan korkuyor. Hemşireler ocak ayında Ernest'in baba olduğunu gördüler, üç aydan az bir süre sonra, başka bir kadınla, tekrar hastanede! Bir de kucağımda Raphaël'le görülürsem...

ANNE

Lokal anestezi yarı yarıya etkili: Bedenimin bir yarısı acıyı hissediyor, diğer yarısı hissetmiyor. Yine yanlar! Ernest ve geçici bir hemşire karnıma bastırıyor: Octave'ı dışarı çıkarmak için üç kişi uğraşıyoruz! Sapsarı Budist bir rahibe benziyor, geniş yüzlü, iglodan çıkmış gibi, çekik badem gözlü. Pauline yanımıza geliyor, sonra Ernest ve o gidiyorlar. Hemşireler sabah üçe doğru Octave'la beni odama çıkarıyorlar.

Üç gün sonra Pauline dalgalı, yırtık bir kartona Octave'ın resmini yapıyor: Kırmızılı, mavili, toprak renkli resimde Octave Hintlilere benziyor. Bu tabloyu sonradan erkek kardeşim satın alıyor.

PAULINE

211 numaralı odaya gitmek ve Octave'ı görmek için Raphaël'i Ernest'e emanet ediyorum. Uyurken ağzından baloncuklar çıkıyor. Altın rengi teni, Raphaël'inkinin yanında kahverengi gibi. Anne bebeğin yanında yatıyor. Artık iki bebek de burada... Bu hayatın kumdan şato gibi inşa edilmesi gerekiyor, bir de, en uzun süre dayanmasına özen göstermeli. Ve şimdi beş kişiyiz.

ERNEST

Üç ay sonra, aynı hastanenin aynı katında, Pauline'in doğurduğu odanın karşısındaki odadayım. Bizi aynı hemşire karşıladı. Beni hatırlayacak mı? Saç rengimi düşünürsek bu çok muhtemel.

–Buraya iki ay önce gelmemiş miydiniz? diye soruyor.

Birden yanaklarıma ateş basıyor. Şüphe dolu bakışlarının karşısında, gerçeği söylememenin daha doğru olacağını anlıyorum.

–İkiz kardeşimi görmüş olmalısınız, diyorum kekeleyerek. İki ay önce karısı burada doğum yaptı.

–Ne hoş! Benim de ikiz kız kardeşim var, düşünsenize.

Raphaël'den seksen gün sonra, ikinci kez minik Octave'ın babası oluyorum. Bu olayda insanlık dışı bir şey var; doğaya, zamana ve ahlâk kurallarına meydan okuma gibi bir şey.

PAULINE

Herkesin konumu değişip genişliyor; kendimize yeni ölçüler belirliyoruz, bilinmez bir dünyada ihtiyatla ilerliyoruz. Sevgililerini, o denli sevdikleri adamı unutmaya meyilli iki annenin karşısında, Ernest'e çokyönlü babalık rolü düşüyor.

İki anneyi de incitmeden, iki kat sorumluluk üstleneceği babalık işini becerebilecek mi? Bölünmesi gerekecek, ikiye, üçe, beşe... İyi ki çocukların ikisi de erkek; karşısında bir kızlar ordusu olsaydı bunu kaldırabilir miydi? Emin değilim.

Şimdilik işin üstesinden gelmeyi başardığını belirtmeliyim. Marketler kapanmadan, çabucak alışverişleri yapıyor, bezleri de hiç unutmuyor. Bütün bu enerjiyi nereden buluyor? Sanki babalık onu yenilmez kıldı. Onunla gurur duyuyorum. Çocuğumun babası, sevgilim, sevgilimin sevgilisi, danışmanım. Yer yer hareketli kumlarla dolu, gür ilişki bataklığında yükselen bir ağaç.

Oğlanların doğumundan beri eve bir sürü insan geliyor, uzun öğleden sonralarımız, şezlongların üzerinde tembellik yaparak geçiyor. Bazen iki bebeğin birbirine bu kadar az benzemesine şaşıyorlar. Ama kim bilebilir ki? Raphaël'in iki buçuk ay sonra bir kardeşi olacağından haberi var mıydı bilmiyorum, ama hemen ağabey rolünü benimsiyor ve Octave da keyfine bakıp bu hiyerarşiyi kabul ediyor! Sonradan Raphaël kardeşini bazen «arkadaş» diye de çağıracak.

Ernest, Anne ve ben de arkadaşız. Ama her zaman yetişkin değiliz, rollerimizi karıştırmayı seviyoruz. Ernest için bu daha kolay: İkisi de onun oğlu. Biz anneler içinse, daha hassas, daha kafa karıştırıcı bir durum, hatta bazen biraz edepsizce.

Zaman zaman hissettiğim bu rahatsızlıktan beni yine resim kurtaracak. Atölyelerimiz bodrum katında, çocukların beşikleriyse zemin katta. Raphaël benim odamda uyuyor. Uyuduğu anlardan yararlanıp atölyeyle, suyla, mürekkeplerle buluşuyorum. Kocaman eğriler, boşluklar çizip içlerini fırçayla kırmızıya boyuyorum, boya ıslanan kartona karışıyor. İçlerine sonradan hasır da katacağım bir resim serisine başlıyorum. Raphaël hepsinde var, suyun içindeki buğulu bir fotoğrafta görülen yüz gibi. Raphaël ve Octave'ın doğumu beni işimden alıkoymuyor, aksine yüreklendiriyor. Hatta sanat galerisi sahibi Aline Vidal'le tanışıyorum, bu resimleri sergilemek istiyor.

Yeni hayatımız sohbetlerimizin derinliğini ve çeşitliliğini azaltmıyor, tam aksine, çünkü bütün düzenimizi yeniden düşünmemiz gerekiyor. Rahatlığı yaratmak zorundayız –bedenlerin, ve zaman zaman bize kendilerini hatırlatan Şeytan ile iblislerin kollarına düşmemişlerse, ruhların rahatlığını.

Herkes kendi odası olsun istiyor; o zaman herkesin kendi odası olacak. Ve herkes için odalar kadar büyük bir banyo. Bebeklerimizle yıkandığımız anları hatırlıyorum. Suyun altında baloncuklar yapıyorlardı; yengeçler gibi yan yan yürüyorlardı. Banyonun her yeri ıslanırdı; evin birinci katı hamama dönüşmüştü.

Ve yemek salonu! Üçümüzü de oburluk ve geçici olandan aldığımız zevk kurtarıyor! Mutfak, bar-mutfak-oturma odası-salon ka-

rışımı bir şey haline geliyor. Oturduğumuz evlerin hiçbirinde bir antre olmadı. Kapıdan hemen mutfağa, ya da koltuklarla mutfak eşyalarının yan yana durduğu bir odaya girilirdi. Yemek yapmak için ayrı kalmayı sevmiyoruz; özellikle de eve yeni insanlar geldiğinde sohbetlere katılamamak haksızlık.

ANNE

Nisan 1987

Bir bakıma, Octave hâlâ içimde. Uzakta yanıp sönen bir fener gibi, ayrı bir yer kaplıyor ve yakınımda kocaman gözlerini kırpıştırıyor. Çok uyuyor, kendi dünyasında bir bebek. Resim yapmak artık fazla ilgimi çekmiyor: Octave bütün düşüncelerimi kaplıyor. Resim yapma isteği geri geldiğinde, artık yağlıboyayla çalışamayacağımı fark ediyorum. Bu boyayla çalışmak için gereken tüm enerjimi Octave'a vermişim. Artık suyla çalışıyorum, daha hafif... Onun küçük çocuk dünyasını çiziyorum; oyuncaklarını, özellikle de arabaları.

Bir sonraki sergimde, göğsü ve dik açı yaptığı kollarıyla Raphaël'e benzeyen bir çocuğun resmi olacak: Pauline ve ben, kâğıt üzerinde, resimle, çocuklarımızı değiş tokuş ettik. Tutkuyla sarıldığım tek şey, bebeğimin rahatlığı. Gerisi, resim, cinsellik... hepsi ikinci planda kalıyor. Zamanla bu da değişecektir.

Bir gün bir diğerine hiç benzemiyor. Yalnız kaldığım, ya da grup halinde bulunduğumuz oluyor; Pauline'le ikimiz ya da Ernest'le üçümüz, şimdi çocukları da sayarsak beş kişilik bir grup, üçümüzden biri birkaç günlüğüne evde yoksa, bazen dört kişilik. Kısacası kombinasyonlar durmadan değişiyor. Grupların oluşumundaki bu farklılıklar sorun yaratmıyor da değil. Duruma göre, ayrılmayı, buluşmayı, diğerlerinin ruh haline tekrar alışmayı öğrenmek gerekiyor: Ayrılmalar ve buluşmalar art arda geliyor ve her se-

ferinde yeni ayarlara ihtiyaç duyuluyor. Gün içinde küçük küçük bir sürü ayrılık yaşıyorum. İnsanın sezgilerinin ve cambazlık yönünün olması gerekiyor: Atışma olacağını önceden kestirmek, kötü bir ruh halini anlamak. Öte yandan, üçlü hayat bir çeşit güven duygusu da veriyor insana: Diğerlerinin seni anlayıp desteklediklerini hissetmek, insanı kırılganlaştıran sanatçılık mesleğiyle baş etmeni sağlıyor. Ama bu rahatlığın ters bir yönü de var: Üçlünün yumuşak kozasına sığındığımdan, dışarısıyla ilişki kurmayı daha az istiyorum.

Bazen kendimi Pauline'den çok Ernest'e yakın ve âşık hissediyorum. O zaman onunla yalnız olma isteğim beliriyor, *onunla bir bütün olmak, onun yarısı olmak* istiyorum. Bazen de tam tersi oluyor: Pauline'le öyle yakınız ki, Ernest'in varlığı sinirime dokunuyor.

ERNEST

Anne ve Pauline'le aynı anda çocuk yapma kararımı üç yıl geciktirmiştim. Bu sorumluluğun tamamen benim omuzlarımda olduğunu hissediyordum. Pauline ve Anne için sonuçlar aynı değildi. Elbette ki bu durum –hamileliklerini aynı çatı altında ve tek bir erkekle paylaşmak– kolay olmayacaktı. Ama benim için daha da garip, hatta... eşsiz bir durumdu bu: İki ayrı kadından, aynı anda çocuk beklemek her zaman karşılaşılan bir durum değil, belki klasik aldatma vakalarında görülür, ancak biz bunun tam tersini yapıyoruz. Hayatım ikileşecekti; aynı anda iki çift hayatı yaşayacaktım. Oysa ceviz kabuğu gibi ikiye bölünemezdim, iki bileşime de tek parça olarak katılacaktım. Hiçbir zaman bir ya da iki yarım erkek olamazdım. Bu iki dişi yarımadanın karşısında, babalık rolünü iki kez kotarmam gerekecekti. İki kez, ama *tek*. İkisini de aynı ölçüde sevebilecek miyim? Çocuksuz iki kadını aynı anda sevmeyi neredeyse

başarmıştım, ama o zaman durum bambaşkaydı. Aslında, ilişkimizin başından beri, ikisine vereceğim sevginin eşitliği üzerine düşünmemiştim bile. İkisini farklı farklı seviyordum, bu da doğal, çünkü ikisi de oldukça farklı kişiliklere sahip; zaten bu üç kafalı, iki yönlü aşkta beni cezbeden de buydu. Üstelik, her şey benim sorumluluğumda değildi, çünkü onlar da birbirlerini seviyordu.

Çocukların arka arkaya doğmasından sonra, kendimi yeni bir insan ırkına ait hissetmeye başladım. İnsanların çoğundan farklı bir doğum dönemi yaşamıştım. İki buçuk ay –Raphaël ve Octave'ın doğumları arasındaki süre– benim için normal hamilelik süresi oldu. Belki de bunu yaşayan ilk erkek bendim. O andan itibaren, kadınların iki buçuk aylık bir hamilelik döneminden sonra çocuk doğurmaları normaldi. En azından bu benim için geçerliydi. Bir cins tavşan oluvermiştim –«Tanrı koca bir tavşandır» diyen Jacques Prévert'e hak verirsek, aynı zamanda bir tür Tanrı da olmuştum– ve bu durum babalığı herkesten farklı yaşamama yol açmıştı. İçimi sonsuz bir neşe kaplamıştı. Çocukların doğumunda hissettiklerim, zihnimde onla çarpılmıştı. Aynı zamanda bana iki çocuk veren iki kadın, bunca aşk! Bu duyguyu her erkeğin yaşamasını isterdim, ama bugün kendimi biraz yalnız hissediyorum. Bu duyguyu paylaşacak kimsem yok, yine de başka bir şey yaşayamam; tek bir kadının aşkı yetmez artık bana. Duygusal taleplerim, hissettiklerimi pek gösteremiyordu.

O an için ikisi de kendi çocuğunun annesiydi, benimse her şeyi aynı anda düşünmem gerekiyordu; bu durumda öfkem de, neşem de on kat artmıştı. Artık aşırı büyük bir kalbim vardı. Her şeyi uçlarda yaşıyordum, duygulandığımda yüksek sesle ağlıyordum. Duygusal anlamda eşi benzeri görülmemiş, hatta bazen delice anlar yaşıyordum.

Yeni bir düzen gerekiyor, renkli bir düzen olacak bu. Örnek alacak kimse olmadığı için, her şeyi kendimizin düşünmesi gerek ve bu Ay'a gitmek kadar heyecan verici. Yerçekiminin olmadığı bir yerde gibiyiz; bu konuda kimse bize yardımcı olamaz, hatta bir tavsiyede bile bulunamaz.

İlk önce evi şu şekilde ikiye bölmek gerek: Annelere ve çocuklara ayrılan bölüm ve atölyelerin olduğu bölüm. Pauline'in odası zemin katta, mutfağın ve yemek salonunun yanında. Üst katta üç oda var: Benim odam, çocukların odası ve Anne'ın odası. İlk başta anneler çocuklarını odalarında tutuyordu, ama sonradan bir odayı bebeklere ayırdık. Gece ve gündüz, vardiya usulü bebek bakıyoruz. Herkesin dışarıdaki işlerine göre rotasyon yapılıyor; tam anlamıyla küçük bir mekanizma. Tek arabamız olduğundan, herkesi Paris'in dört bir yanına götürme görevi bana düşüyor. Bunun dışında ailenin en yerleşik olanı benim. Yemek masasının etrafına oturduğumuzda, iki çocuğun babasıyım. Sonra, Anne'ın odasına gidip öğlen uykusuna yatmaya hazırlanan Octave'la oynuyorum, ta ki atölyesine inip resmini bitirmek isteyen Pauline, Raphaël'in biberonunu vermem için beni zemin kata çağırana kadar. Bütün bunların arasında, iki annenin kurduğu düzen ya da çocuklarına farklı davranmaları hakkında düşünmek aklıma bile gelmiyor. İşin aslı, her şeyin çoğullaşmasını seviyorum, altı kollu Hint Tanrıçasına dönüşüyorum –muhtemelen bu içimdeki kadınsı yönü teşvik ediyor. Doğal olarak anaç bir yapım olduğunu söylemek isterim. Bunun mimarlığa olan tutkumla bir ilgisi var mı acaba? En azından mimarlık konusunda istemediğim kadar malzemem var! Ailenin gelişimine, çocukların yaşına, annelerin isteklerine göre durmadan yeni mimari biçimler düşünmek gerekiyor. Bir de, üçümüz için vazgeçilmez olan atölyeler var.

Oğullarımın doğumundan bir yıl sonra başka Fransız sanatçılarla beraber, Anglo-Amerikan heykeltıraş Anthony Caro'nun atölyesine davet ediliyorum. Altmışlı yıllardaki Amerikan soyut ekolünün öncülerinden biri olan sanat eleştirmeni Clément Greenberg de bu davete katılıyordu. Dünyanın sanat merkezinin –Paris'in zararına olarak– New York'a taşınmasına ön ayak olan bu iki üstün yetenekli adam, bizi son derece iyi karşıladı. Bu deneyimden sonra taslak yapmayı ve biçimsel klasisizmi bir kenara bırakıp, çelik saclar kullanarak daha minimalist ve soyut çalışmaya başladım. O yaz ayları boyunca, oldukça hızlı çalıştım ve babalığın bütün gücünü içimde

hissettim; annelerinin kucağında duran bebeklerin görüntüsü gözümün önünden hiç gitmedi ve bu görüntü, artık temelinde çocukluk çağındaki gibi hafif ve rengârenk sac tabakalarının bulunduğu çalışmalarımı da etkiledi.

Paris'e döndüğümde, aile hayatı tüm koşuşturmaları ve ritüelleriyle kaldığı yerden devam ediyor. Yıllar geçtikçe, Noel bir maratona dönüşüyor. Reveillon'u* Octave'la, Anne'ın banliyöde oturan ailesinin yanında geçiriyorum; sonra Noel yemeği için Paris'te, Pauline'in ailesi ve Raphaël'le beraberim; Noel gecesini de ailemin Aşağı Normandiya'nın bir köyündeki evinde, iki oğlum ve iki anneyle beraber geçiriyoruz. Tüm bu yolları sürekli saatime bakarak trenle ve arabayla kat ediyorum. Bu aile buluşmalarından hiçbirini kaçırmıyoruz.

Düşünülenin aksine, ailelerimizle fazla sorun yaşamadık, oysa ne Pauline'in, ne Anne'in ne de benim ailem –kolayca tahmin edilebileceği üzere– böyle bir duruma pek de hazır değildi. Sadece Pauline'in babasının ilişkimiz için şunu dediğini hatırlıyorum: «Hayal gücü iktidarda.»

Üç kişi yaşamakla yetindiğimiz sürece, ailelerimiz bu olayı ciddiye almamıştı. Octave ve Raphaël'in doğumu, aşkımızı –deyim yerindeyse– resmileştirerek her şeyi altüst edecekti elbette. Ailelerimiz, ilginç torunlarıyla ilgili açıklama yapmak durumunda kalacaklardı.

Babam, ne olursa olsun onun oğlu olduğumu söyledi bana. Annem çok ağladı, sonra ağlamayı bırakıp her ne olursa olsun kapısının aileme açık olduğunu belirtti. Anne ve Pauline kraliçeler gibi karşılandılar; hatta her iki doğumda da annem ve babam Paris'e geldi. Erkek kardeşim, karısı ve çocukları da hiç zorluk çıkarmadı.

Ailelerimiz için geçerli olan, arkadaşlarımız için de geçerli oldu. Şimdiye kadar hep kafası karışanlarla, alay edenlerle, özel hayatımızı öğrenmek isteyenlerle, bazen de bizi gerçekten anlayanlarla karşılaşmıştık. Çocuklar doğduğunda, herkes bize başka bir göz-

* Noel'de yenen geceyarısı yemeği. (y.h.n.)

le bakmaya başladı; birden bütün manzara değişiverdi. Az da olsa, dünyayı hafifçe değiştirmiş olduk.

Bir gün, evin bahçesini, Christo ambalajlarını hatırlatan geniş PVC bir tenteyle kapatmaya uğraşıyorum. Bu, bahçeyi sevimsizleştiriyor: Bahçenin güneş gören, bebeklerin beşiklerini koyduğumuz yeri orasıydı.

Ama para kazanmak zorundayım ve mimar arkadaşım Jean D.'nin yaptığı bakanlık binası için bir heykel siparişi aldım, bu tenteyi atölye olarak kullanacağım. Üçümüzün sanat eserleri biriktikçe birikip Anne ve Pauline'in atölye olarak kullandıkları bodrum katını doldurdu, artık çalışacak yerimiz kalmadı. Bir çözüm bulmalı. Çocuklar iki yaşında. Ailemin Normandiya'daki hububat ambarlarından biri boşmuş, fiyatı bize uygun ve bir kısmı atölye olarak kullanılabilirmiş. Paris-Normandiya arasında gidip gelmek için itfaiyecilerinkine benzeyen kırmızı bir araba alıyoruz.

Paris'ten ve banliyösünden sonra, ufukta yeni bir göç beliriyor. Bu şehri sevmediğimizden değil ama beşimiz için çok pahalı. Orada, denizin yakınında, çocuklar kumlarda oynayıp kendi kulübelerini inşa edebilirler. Şimdilik bu ambarı atölye ve tatillerde kaldığımız yer olarak kullanıyoruz. Hepimiz yalnız başımıza çalışabilmek için sırayla oraya gidiyoruz, ama bu yalnızlık asla üç günden fazla sürmüyor.

ANNE

Temmuz ayında, haftada iki gün çalıştığım huzurevindeki işime geri dönüyorum. O sırada Octave'a Pauline bakıyor; Pauline evde olmadığında da, Raphaël'e ben bakıyorum. Yalnız, Raphaël üzerinde otorite kurma rolünü Ernest'e bırakıyorum; böylesi daha iyi.

İki çocuk arasında çabucak güçlü bir suç ortaklığına dayanan,

ikizlerinkine benzer bir ilişki kuruluyor; yeri geldiğinde bize karşı birleşmekte tereddüt etmiyorlar. Ne anneleri, ne de çocukları kırmadan, kırmazlıklarına karşı koymak gerekiyor. Asıl anne ya da ikinci annenin müdahale alanları her zaman açıkça belirgin olmuyor; her hareketi ölçmek, duruma göre davranmak gerekiyor. Ernest bizden daha özgür: İki çocuğun da babası o olduğundan, anneleri incitmekten daha az korkuyor ve çocukların karşısında durmak için gerekli bütün otorite onda var.

Hâlâ ve daima, Pauline'le simetrik olma takıntımla savaşmam gerekiyor: İkimiz de kadınız, sanatçıyız, ikimizin de aynı adamdan birer oğlu var, ikimiz de o adamla aynı evi paylaşıyoruz. Bazen uykularım kaçıyor... Bugün bile, aramızdaki ilişki bazılarına anlaşılmaz geliyor, bu durum hoşuma gitmiyor da değil. İlişkimizin birçok biçimi olduğu doğru: Arkadaşız, kız kardeşiz, anneyiz, cici anneyiz, sevgiliyiz, rakibiz, suç ortağıyız, atölyede iş arkadaşıyız, birbirimizi etkilemeye çalışıyoruz... Ve tüm bunların bizi deliliğin kollarına itmeden ayarlanması gerekiyor.

1991. Bu rekabet tehlikesini ortadan kaldırmak ve dayanışmamızı doğrulamak için, Pauline ve ben ortak bir sergi açıyoruz: Bir sanat merkezinin dört yüz metrekaresini doldurmamız gerekiyor. Şanssızlığımızdan, Körfez Savaşı tam da o sıra patlak veriyor, bir hüzün havası var. Sergimizin başlığı savaşa atıfta bulunuyor: *Muharebe ve Takozlar*. Pauline uzun, gri bıçaklar ve taşlar yapıyor, bense her yeri boyaya bulanmış, zararsız tahta mızraklarla dolduruyorum. Böyle anlarda birbirimize tamamen yakınız ve oyunu kazandığımızı düşünüyoruz.

Aynı yıl, galerilerde bir sürü sergi açıyorum ve koleksiyoncu bir çift bana bir kitap siparişi veriyor. Resim olsun, yazı olsun Pauline ve Ernest'i katmadan edemiyorum. Canus Galerisi'nde, *Uzun Koridorlar* başlığı altında, kontrplak üzerine yaptığım çalışmalarımı sergiliyorum; eser adları parçalanmayı çağrıştırıyor: *Üç perde aralığı, Sinir kenarı*...

Farklı ailemiz büyüyor ve komşularla kaynaşmayı öğreniyor. İşte anneyiz, ama yeri geldiğinde kız kardeşiz de. Kasap, gözünü tez-

gâhına dikerek, bana şunları söylediğinde irkiliyorum:

–Ah, demin kız kardeşinizi gördüm!

Oysa ona aynı bifteği yesek de kardeş olmadığımızı söylemiştik! Fırıncı kadın bizi kuzin olarak görüyor. Pauline, bu anlaşmazlıklara gönderme yapmak için tablolarından birine *Sahne Kız Kardeşleri* adını veriyor.

PAULINE

Bu akşam açılış gecesi. Anne kalabalığın ortasında –kırk kişiden oluşan küçük bir kalabalık. Üzerinde mora çalan mavi renkte, dekolte bir elbise var, sırtındaki çapraz bağlar beyaz tenini gözler önüne seriyor. İnsanların yüzleri neredeyse birbirine değiyor. Bu akşam beyaz duvarlarda benim eserlerim var. Koleksiyoncu bir çiftle tanıştım. Diane ile sokakta tanıştık; Galliera Müzesi'nde çalışıyor. Pascal ise diş doktoru ve çağdaş sanata oldukça ilgi duyuyor. İkisini de sadece iki aydır tanıyorum, yine de, ben resimlerimi sergileyeyim diye evlerini sergi salonuna çevirmekte tereddüt etmediler. Onlar için bu bir ilk. Bu gece, akrilikle boyadığım büyük kâğıtlar sergiliyorum, isimleri *Gölgede Yaz Göğsü, Tehlikeli Bir Bahçede Ayaklar...*

Diane ve Pascal, arkadaşlarının çağdaş sanatla ilgilenmesini istiyorlar. Her meslekten insan var; gazeteciler, doktorlar, bankacılar, şirket sahipleri, Henri, Catherine, Marc ve Béatrice. Amaçları, genç koleksiyoncular için her seferinde ayrı bir yerde sergiler düzenleyen bir dernek kurmak: Eski sinema stüdyolarında, eski dükkânlarda, Bitki Bahçesi'nin yırtıcı hayvanlar bölümünde.

Bu gece üçümüz de buradayız. Diane yanıma gelip soruyor:

–Şu Anne da kim?

–Anne mı? Şey... Ernest'in kız arkadaşı.

–Ah! Öyle mi? Bana Ernest'in senin erkek arkadaşın olduğunu söylemişlerdi.

–Yani... Anne ressam, o da...

–Ve ikiniz de Ernest'le birliktesiniz, öyle mi?

–Evet, öyle.

–Bunu Pascal'a söyleyeyim, diyor Diane heyecanla.

Pascal koleksiyoncularla sanatçılar arasındaki ilişkiye bayılıyor! İstediği o olsun: İlişki de olacak, sergi de.

Sırrımızı açıklayınca hem rahatladım hem de memnun oldum. Macera henüz yeni başlıyor.

ANNE

Pauline bu dernekle bir sergi daha açıyor. Serginin adı *Yüzeyler ve Yerler* ve benden kataloğunun önsözü için bir şey yazmamı istedi.

«Eğer sert olan yerse, o zaman yürüyüş aydınlıktır... Evet, onun resmi bir hikâyeye karışmış. Ve bu hikâyede bir tarlaya varan bir yol var, tarladan sonra deniz görülüyor. İstersek sapsarı kumu yiyen ve sonra ikiye bölünen yengeçler de görebiliriz –ama sadece iyice bakarsak– onları gözlerimizle kolayca elimize alabiliriz.»

Birkaç ay sonra ben de Pauline'den kataloğum için bir metin yazmasını istiyorum.

Çocukları anaokuluna yazdırmanın zamanı geldi. Pauline ve ben okulun müdiresiyle sırayla görüşüyoruz. Ona aile durumumuzu anlatıyoruz. Duydukları karşısında şaşırmışa benzemiyor; kimin anne, teyze, kız kardeş ya da baba olduğunu hiç bilemediği kalabalık Afrikalı ailelere alışkınmış. Gitgide kendimi Afrikalı ailelere daha da yakın hissediyorum. Okulda oğullarımıza duruma göre kuzen, kardeş ya da arkadaş diyorlar.

Arada bir, bazen utangaçlık ağır basıp da aşk hayatını engelle-

diğinde, iki kişi, çift olarak, kendimizi yeniden sevgililer gibi hissetmek için «balayı»na çıkmaya karar veriyoruz. Böyle zamanlardan birinde, Ernest ve ben İstanbul'a kısa bir yolculuk yapıyoruz. El ele, kol kola, ten tene bir hafta... Daracık sokaklarda yürümekle, resim çizmekle, öpüşmekle geçen günler. Sultanahmet Camii ile Ayasofya arasında geziniyoruz. İki caminin arasındaki küçük odamız her gece bizi bekliyor, beyaz benekli ve donuk. Paris'e döndüğümde, sarı fon üzerine Bizans parçaları serpiştirilmiş tablolar serisi doğacak ve kafamdaki Türkiye sergisini açacağım.

Pauline ve Ernest de tatile çıkıyorlar. Oğlanlara ben bakıyorum; yalnız yaşayıp da kimseye hesap vermek zorunda olmayan birinin küçük özgürlüklerinin ve mutluluklarının tadını çıkarıyorum.

Yolculuklar, tanışmalar, dostluklar...

Vietnam'dan geldi. Saigon'da yaşıyordu. Fransa'ya 1968 Mayısı'nda geldi. Orada savaş vardı. Aynı lisedeydik. Ben Güzel Sanatlar'dayken sık sık beni alırdı, müzelere giderdik. Kocası ve kendisi, üçümüzün de atölyesine sık sık uğruyorlar ve her geldiklerinde üçümüzün de birer eserini götürüyorlar. Şimdiden hatırı sayılır bir koleksiyonları var. Eserlerimiz hep yanlarında, New York'ta, Saigon'da ve Paris'te. Yurtdışına, onları ziyarete gitme ve hatta orada çalışma ayrıcalığına sahibiz. New York'taki evlerinin çatısına bir resim yaptığımı hatırlıyorum; kar yağmadan az önce, telaşla, dev taksilerin sarı kornalarının dinamik gürültüleri arasında.

Pauline, çocuklar ve ben, heykel yapmak ve Helsinki Güzel Sanatlar Akademisi'nde ders vermek için Finlandiya'ya giden Ernest'e katılıyoruz. Tahta çomaklarla dolu, kocaman bir ormana varıyoruz. Finlandiya'nın kara toprağına dikili, kibrite benzeyen ufacık ağaçlar. Helsinki deyince akla su, soğuk, ağaçlar ile duru, doğal ve bilge bir mimaride içilen votka geliyor. Kasım ayı, saat üçte hava kararıyor; herkes büyük kafelerde buluşuyor.

Oradan Rusya'ya gidiyoruz. St. Petersburg'a giden gece gemisine biniyoruz. Geceleyin, beşimiz dört yataklı bir kamaraya doluşuyoruz; üç yatak bize, bir yatak da iki oğlana. Ertesi gün, St. Pe-

tersburg'u geziyoruz. Kasım ayının gri soğuğunda kilometrelerce yürüyoruz. Bütün Ruslar gibi, biz de öğleyin kaldırımlarda satılan, kraft kâğıda sarılı dondurmalardan yiyoruz. Vitrinlerde sadece kemanlar var ve banklar on metre genişliğinde. Neva Nehri'ni geçe geçe bitiremiyoruz; akşam operaya, Gounod'nun *Faust*'unu Rusça izlemeye gidiyoruz. Çocuklar büyülenmiş gibi.

Rus kadınlarının mavi gözleri bizi delip geçiyor. Bazen karanlık Ortodoks kiliselerine giriyoruz, yerlerde kadınlar yatıyor, yüzleri yere dönük, dua ediyorlar.

ERNEST

Banliyö hayatı gittikçe daha da zorlaşıyor. Son yirmi-otuz yıldır uygulanan politikaların beceriksizliği, Paris'in 93. bölgesini bir felaket bölgesine dönüştürdü! İki oğlumuz da okul yaşamlarını beyazlarla, yeni öğrencilerle, Magribilerle, zencilerle, göçmenlerle geçirdi –teneffüste yedikleri şekerleme paketlerinde olduğu gibi tatlı ve rengârenk. Her şey yolunda gidiyordu, ama şimdi onları "hassas bölge" olarak sınıflandırılan kolejlerden birine yazdırmakta tereddüt ediyoruz. Banliyöye olan bağlılığımıza rağmen, kırsal bölgede yaşamaya karar veriyoruz; hem, Orne'un küçük bir köyünde eski bir dükkânı satın alma olanağımız var. Yine büyük bir adım atmamız gerekecek.

Normandiya'da bundan böyle yaşadığımız hırdavat dükkânı-evatölye karışımı yerde, atölyemin bir köşesinde çalışıyorum. İki oğlumun her kardeş gibi kavga ettiğini duyuyorum.

Octave okuldan eve döndüğünde odasına kapanıyor. Ödevlerini yere uzanarak yapıyor; yüzüyor gibi. Dalgıç ve gazeteci olmak istiyor. Annesi Anne, arduvaz tabakalara akrilikle balıklara benzeyen su birikintileri çiziyor. Raphaël ise ağaçlara âşık. Zaten annesi Pauline de kenarları ağaçlı yollar çiziyor. Desinatör ya da mimar

olmak, ağaçların içine ahşap evler yapmak isteyen, son derece düzenli bir çocuk.

Paris'ten ayrıldığımızdan beri eserlerim değişti. Doğa artık daha fazla yer kaplıyor; muhtemelen yine ailemin hububat dükkânı etkisini gösteriyor. Büyük tohumlar şeklindeki kafalardan sonra, şimdi de sacdan her biri birbirinden büyük devasa fosil bitkiler kesiyorum. Senegal'deki baobablar ve gittiğim yerlerde gördüğüm bütün egzotik bitkiler aklıma geliyor. Bir gün, Körfez Savaşı'nın şiddetini çalışmalarıma yansıtamamaktan ve ifşa edememekten yakındığımda, Pauline bana şöyle diyor:

–Heykellerinde şiddeti konu alamazsın, ailen savaştan çok çekmiş. Çocukluğunda savaştan söz edildiğini çok duydun –biraz huzur, biraz doğa, sana iyi gelir!

Di Méo Galerisi'ne gitmek için "La Charrette" barının önünden her geçişimde, öğrencilik yıllarımı özlemle anımsıyorum. Nello Di Méo ve kız kardeşi Lydie, eserlerimi on yıldır sergiliyorlar. Beni Paris galeri ortamlarına ressam arkadaşım Michel H. soktu. Kıvırcık saçlı, güzel yüzlü, kıvrak bir bedeni ve Belleville yakınlarında, tamamen ahşap bir atölyesi var. Ve Di Méo Galerisi'yle irtibata geçmemi de Michel'in şair, yazar, Michaux ve Fautrier uzmanı arkadaşı Yves P. sağladı.

PAULINE

Kısa süre önce Paris kaldırımlarında yürürken, ayaklarımın altında kökler olduğunu hayal ederdim. Normandiya'ya geldiğimizden beri, içimden tarlaları ve çayırları canlandıran enerjinin yükseldiğini hissediyorum. Canım elmalar çizmek bile istedi. Çekirdekte birleşen yarım elmalar. Açıkta kaldığında hemen oksitlenen ve rengi değişen, asitli meyve içi. Elmayı ikiye böldüğünde dışarı fırlayan dü-

zensiz çekirdekler. İkiye bölünmüş elmalarına «Aphrodite'in Kaprisleri» ismini verdim.

Güneş ışınları evimizi kokusundan tanıyarak bulduğunda, beşimiz de dışarı çıkıyoruz; ağızlarında fareyle, hızla karşıdan karşıya geçen küçük kedilere, evin önünde gezinen kaybolmuş kazlara bakıyoruz.

ANNE

Artık kırsal bölgede yaşıyoruz. Sabahları yol danalarla dolu oluyor. Suyun kenarında hâlâ birkaç kızböceği var. Mutluluk içinde yüzüyor muyuz bilmem ama açık havada yaşadığımız kesin! Burada sanki her şeye büyüteçle bakıyoruz, en ufak bir ot parçası bile önemli. Çizmeler, sıcak giysiler giyiyoruz. Papaz evindeki komşularımız dışında kimseyi görmüyoruz. İnsanlarla karşılaşma isteği dayanılmaz olduğunda, trene binip güzel ayakkabılarımızla Paris'i gezmeye gidiyoruz.

Sık sık Claude Monet'nin şu sözünü düşünüyorum: «Normandiya'dayken Paris'te, Paris'teyken de Normandiya'da olmak istiyorum.»

ERNEST

Kırsal bölgeye yerleşmemiz bende tuhaf duygular uyandırıyor. Çocukluğumun topraklarına geri döndüm... Burada doğa yeşil ama sert. Tek bir vitrin bile yok; sadece hemen hemen bomboş, taş evler. Yağmur yağınca her yer tamamen ıssızlaşıyor gibi. Flaubert'in

ünlü karakterlerinden Bouvard ve Pécuchet'nin yaşadıklarına benzer badireler atlatacak mıyız? Zarları tekrar atacak mıyız?

ANNE

Pazarları öğle yemeğini ikindi vakti yiyoruz. Masada ya da bahçede oyalanıyoruz. Kedimiz Eve bacaklarıma sürtünüyor. Zamanımız kalırsa yürüyüşe çıkıyoruz. Yürüyüşümüz, mevsimine göre ıslak ve süngerimsi, ya da kuru ve katır kutur olabiliyor. Pazar günlerini herkes gibi geçiriyoruz. Oysa, maceranın devam ettiğini çok iyi biliyoruz, çünkü şimdi macera zaman demek.

PAULINE

Akşamüstüne doğru beyaz bir ışık göğü yırtıyor. Demin yoldayken beni neredeyse kör etti. Ovayı yer yer sel basmıştı. Mezarlıkların üzerinde haçlar yavaşça hareket ediyordu. Kamyonlara rastladım, araba kullanıyordum, eve dönüyordum. Dün Paris'teydim ve bu göğü özlüyordum.

Sonsöz

Bu sabah güneş yine yakıyor. Burada da ağustos aşırı sıcak geçti. Her yerdekinden daha az sıcaktı muhtemelen, etraf yine de yeşil kaldı. Gece indiğinde, bazen hendekler boyunca, insanın yeraltı örtüsünün serinliğini teninde hissettiği oluyor ve bu mutluluk bütün gün uyuyan zihni uyandırıyor.

Bütün yaz azimle yazdılar. Anılardan ve utangaçlıktan koparılan onlarca sayfa. Sık sık kendilerini zorladılar, ama hikâyenin sonuna varmak istiyorlardı. Neyi, nereye kadar söyleyebilirlerdi? Ve diğerine saygısızlık etme kaygısı ile gerçeğin arayışı arasında, nasıl söylemeliydiler? Bugün, 2004 yılının ocak ayında, sona yaklaştıklarını hissediyorlar. Ama tam olarak hangi son? Anlatının sonu mu? Üçlünün sonu mu? Gelecekte başlarına tamiri mümkün olmayan

bir olay gelme riski yok mu?

Kitap çıktığında binlerce kurban olacak, yüz binlerce kurban. Herkes bizim gibi yaşamak isteyecek. Bütün erkekler iki kadınla yaşamak, bütün kadınlar da başka bir kadını ve aynı adamı sevmek isteyecek. Sonrasında, ailelerde ve sistemin genel yapısında müthiş karmaşalar yaşanacak. İnsanlar, içinde mutluluğun şaşmaz tarifini bulmak için kitabı elden ele geçirecek ve bizler çok zengin olacağız.

Sadece oğullarımız bizim gibi yapmayacak. İki ikiz kız kardeşle evlenecekler. Mutlu mesut yaşayacaklar, bir sürü çocukları olacak.

Amin.

Christophe Duchâtelet, Pierre Peuchmaurd ve Ulf'a...

Teşekkürlerimizle

Adrianne Blue

Öpüşme

METAFİZİKTEN EROTİĞE

Lacivert Kitaplar/Çeviren: İrem Sağlamer/240 sayfa/ISBN 975-539-223-8

"Öpüşmeyle başladı aşk" diyen Adrianne Blue, öpüşmeyi nasıl keşfettiğimiz sorusunun yanıtını aramaya koyuluyor bu kitapta. Acaba Freud'un dediği gibi memeden kesilme gününün yani kıyamet gününün gelişiyle mi başladı? Yaratılıştan mı biliyoruz yoksa öğrendik mi?

Birbiriyle çatışan birçok entelektüel alanda kısa bir yolculuğa çıkan ve dünya coğrafyasındaki deneyimlerini buna ekleyen yazar insanların yüzde doksanının öpüştüğünü söylüyor ve ekliyor: Artık kimse öpüşmenin çocuk yapmakla ilgisi olduğuna inanmıyor. Öpüşmenin, öpücüklerin macerasını Freud'dan etnologlara, antropologlardan şairlere, romanslardan heykel ve resme, Hollywood'dan edebiyata uzanan "tuhaf" öykülerle süslüyor. Masumiyet çağından zevk çağına öpüşlerin tarihini anlatıyor: yanak yanağa, dudak dudağa; elden, dilden, cinsel organlardan, ayaktan...

Doğu'da ve Batı'da öpüş geleneği, cinsel ahlâkın ve kültürel koşulların ürünüdür; ama erotik öpüş, "Fransız öpücüğü" adıyla artık McDonalds'lı, tişörtlü, pop müzikli küresel dünyanın her yerinde biliniyor.

Fahişeler müşterileriyle neden öpüşmez? Öpüşme aşkla mı ilgilidir yoksa orgazm için bir geçiş mi? Erkekler öpülen ve yatılan kadını neden ayırır?

"Cinsellik bugün tehlikeli hale gelince, insanları duraksatarak enine boyuna düşündürüp öpüştüren yeni bir romantik bilinç oluştu," diyen Adrianne Blue hoş, akıcı üslubuyla hayatımızın en önemli tinsel ve tensel eylemlerinden "öpüşme"yi anlamın sürekliliğini çoğaltması bağlamında ele alarak tarihöncesinden günümüze insanın etik-estetik-erotik öpüş serüvenini atgözlüksüz bir bakışla anlatıyor.

Adam Phillips

Öpüşme, Gıdıklanma ve Sıkılma Üzerine

HAYATIN DİDİKLENMEMİŞ YANLARINA DAİR PSİKANALİTİK DENEMELER

Lacivert Kitaplar/Çev.: Fatma Taşkent/160 Sayfa/ISBN 975-539-128-2

Adam Phillips, insan hayatının her zaman farklı bakış açılarından betimlenebileceğine ve psikanalizin de bu yollardan sadece biri olduğuna inanan mütevazı bir psikanalist. Bilimselliğin, yani değerden bağımsız bir Hakikat arayışı payesinin, psikanalize özel bir üstünlük kazandırmayacağını, psikanalizin o bilmiş tavrından ancak dilini ortaklaşa kullanıma açarak, gündelik hayata karışarak sıyrılabileceğini düşünüyor. Ona göre psikanaliz, insanların ke ndilerini daha iyi hissetmelerini sağlayan bir hikâye ya da bir hikâye anlatma tarzı. Bir tür sohbet. İnsanlar kendi yaşamları hakkında kendilerine anlattıkları hikâye tükendiği ya da aşırı sancılı bir hale geldiği için katılıyor bu sohbete.

Öpüşme, Gıdıklanma ve Sıkılma Üzerine bizi, psikanaliz teorisinde ihmal edilmiş olan küçük küçük, ama son derece önemli konular hakkında ilginç sohbetlere davet eden denemelerden oluşan bir kitap. Endişe, risk, sükûnet, gıdıklanma, osurma, öpüşme, yalnızlık, yaratıcılık ve suçluluk duygusu arasındaki ilişki; sıkılma, fobi-teori benzerliği; bir metin değil de deneyim olarak rüya; inanç ve engeller gibi, herkesi ilgilendiren konularda çarpıcı saptamalarda bulunuyor Phillips. Mesela, "İnsanlar yaşamlarının, olasılıklardan en çok korktukları dönemlerinde âşık olurlar," diyor. "Bir şeyin ya da kimsenin ne olduğunu, onunla aramıza girenin ne olduğunu öğrenerek anlayabiliriz. Bilinç engellere dairdir," diye bir kesinlemede bulunup, psikanalitik terapinin amaçlarından birinin hastanın mücadele edecek daha tatminkâr engeller bulmasını sağlamak olduğunu söylüyor.

Phillips şu soruyu soruyor bize: Kendimizle haddinden fazla alakadar olmakla kendimizi nelerden mahrum bırakıyoruz? Ona göre, her şeyi bilme saplantısı hem psikanaliz hem de hayat için olumsuz sonuçlar doğuruyor. Bizi, neleri içerdiğini kendimiz dahil kimsenin bilemeyebileceği bir yalnızlığa, Rilke'nin "meyvenin içindeki çekirdek" dediği verimli yalnızlığa davet eden bir kitap bu.

Darian Leader

İş İşten Geçtikten Sonra Verilen Sözler

Lacivert Kitaplar/Çeviren: Şen Süer Kaya/227 sayfa/ISBN 975-539-272-6

Yayınevimizde daha önce yayımlanan '*Kadınlar Neden Yazdıkları Her Mektubu Göndermezler*' adlı kitabın yazarı Darian Leader'dan kadın-erkek ilişkisine yönelik eğlenceli ve düşündürücü bir kitap daha. Leader bu kitabında, verilen sözlerden çok, tutulmayan sözlerin anlamı üzerinde duruyor ve buradan hareketle kişinin hayatında olmayan şeylerle ilişkilerini irdeleyerek kadınla erkeğin hayatlarındaki bu yokluklara nasıl tepki verdiğini araştırıyor. Leader, aslında kadınla erkek arasında yaşanan sorunların ve yanlış anlamaların cinsiyetten çok, kişisel kaynaklı olduğu inancında. Piyasada bolca bulunan o kılavuz kitapların belli erkek veya kadın şablonları çizdikleri için insanı yanlış yönlendirdiklerini, iki kişi arasındaki duygusal bağın sırf belli biyolojik etkilenmelerle belirlenemeyeceğini, dolayısıyla ne bazı çekici parfümlerle ne de belli tavırlarla bir kişiyi kendinize asla âşık edemeyeceğinizi ve âşık olamayacağınızı savunuyor... Aşk, ne zaman ortaya çıkıyor peki? Leader bu soruya cevap vermek için *Rebecca*, *Dört Nikâh Bir Cenaze*, *Ahlâksız Teklif* gibi filmlerdeki sahneleri tıpkı psikanaliz seanslarındaki gibi bir çözümlemeye tabi tutuyor. Kitap boyunca psikanalitik vakalardan örnekler sunuyor; bu vakaların Freudcu yorumlarını veriyor ve son olarak Lacan'ın yorumlarından yola çıkarak onları yeniden ele alıp irdeliyor.

İş İşten Geçtikten Sonra Verilen Sözler, kılavuz kitapların o her derde deva hazır cevaplarından çok, insan doğasına yakın sorularla çıkıyor okurun karşısına.

"Düşünen insanın ilişkiler kılavuzu – sizi daha mutlu kılmıyor, ama neden mutsuz olduğunuzu anlamaya başlıyorsunuz. Kitap tam bir bilgi hazinesi ve son derece özgün bir yapıt. Okur kitabın sonunda kendi berbat aşk hayatı hakkında kendini daha iyi hissetmeyebilir; ama merak duyacak, eğlenecek ve anlamaya biraz daha yaklaşacaktır."

Irma Kurt, *Jewis Chronicle*

"Büyüleyici... Leader, başarısızlık ve istek döngüsünü eğlendirici, akıl almaz, incelikli ve örtük bir gizem haline getirerek başarılı bir iş çıkartmış. Öyle ki, ancak daha fazlasını öğrenmeyi istemekten başkası elinizden gelmiyor."

Spectator

Gregory Dart

Karşılıksız Aşk

KOVALAMAK VE KOVALANMAK ÜZERİNE

Lacivert Kitaplar/Çev.: Fatma Taşkent/160 Sayfa/ISBN 975-539-128-2

Şehirde bekârlık nasıl bir şeydir? Şehir bize nasıl aşklar vaat eder? Birbirimize gösterdiğimiz ilgi hangi noktadan sonra rahatsız edici olmaya başlar? "Normal" aşk ile "patolojik" fanteziler arasındaki çizgiyi nasıl çekmeli? Günümüz tacizcileri neden internet, cep telefonu gibi araçlara bu kadar meraklılar?

Londralı bekâr romantik edebiyat okutmanı yazarımızın başından garip bir aşk hikâyesi geçer. Bir konferansta tanıştığı edebiyat öğrencisine biraz ilgi gösterir ve e-mail adresini verir; daha sonra kızın, dozajı giderek artan ilgisine, cep mesajı ve e-mail yağmuruna, gittikçe saplantı haline dönüşen aşkına maruz kalır. Kız avını sinsice takip eden tacizkâr bir âşığa, erkekse bir kurbana dönüşür. Zamanla tacizci, kurbanını bir işbirlikçiye, yeni yeni saplantıları, hatta paranoyaları olan birine dönüştürür.

Karşılıksız aşk ile tacizkâr aşk arasında belli belirsiz bir sınır vardır, birinden ötekine her an geçilebilir. O halde aşkta "mesafe" kavramı çok önemlidir. Yazarımız, Dante ile Beatrice'in aşkından hareketle bu kavramı inceliyor ve bir âşığın en ateşli özlemlerin ortasında kavranırken bile aşkının farklılığını ve gizemini nasıl anlamlandıracağına dair yorumlarda bulunuyor. Daha sonra bizi Stendhal'den Zweig'a, Goethe'den Poe'ya, Shakespeare'den romantik şairlere uzanan bir edebiyat gezisine çıkarıyor.

Kaderin bir cilvesi işte, yazarımız bu garip maceradan bir süre sonra kendini rollerin tamamen değiştiği bir aşk hikâyesinin içinde bulur. Spor salonunda karşılaşıp, ayaküstü lafladığı sarışın dilbere karşı gittikçe saplantıya dönüşecek bir aşka kapılır. Şimdi avın peşinde sinsice dolaşma sırası ona gelmiştir.

Bu olay, zamane şehirlerindeki bütün bekârların başına gelebilir pekâlâ. Bir gün siz de kendinizi bir tacizci ya da kurban olarak bulabilirsiniz. Önemli olan yaşadığınız şeyle yüzleşmek, onu anlamlandırabilmektir. *Karşılıksız Aşk* bunun çarpıcı bir örneği.

Akıllı ve sempatik bir yazardan, çekinilen, üzerinde pek az konuşulan bir konu hakkında şaşırtıcı ve ışıltılı bir kitap.

The Times.

Aşk ve delilik: Bu son derece sürükleyici ve zarif kitabın konusu bu...

Times Literary Supplement

Stephanie Dowrick
Sevginin Halleri

Lacivert Kitaplar/Çeviren: Gürol Koca/324 sayfa/ISBN 975-539-269-6

Değerlerin insanlar karşısında inandırıcılığını yitirdiği, insanların hayatta kılavuzsuz kaldığı bir zamanda Stephanie Dowrick neredeyse insanlık tarihi kadar eski erdemleri yeniden gündeme getiriyor: *Cesaret, sadakat, kendini tutma, cömertlik, hoşgörü ve bağışlayıcılık.* Acının, kederin, nefretin, kıskançlığın, yıkımın, hüsranın tek başına yaşadığımız bir durum olmadığını; felaketlerin, kötülüklerin, husumetlerin tek kurbanı olmadığımızı; bütün bunlarda bizi olgunlaştıran ve güçlendiren yanlar bulunduğunu, hatta kendimizi yenilemek için karşımıza çıkan fırsatlar olarak değerlendirilebileceklerini belirtiyor. Hayatın ucunda yaşayan insanların yaşama sevinçlerini, gündelik hayatın sıradan, sıradan olduğu için de kolayca göz ardı edilen kaygıları, sıkıntıları, üzüntüleri yüzünden hayatları bir karabasana dönüşenlerin yıkımlarını gerçek kişilerin ağzından aktarıyor. Günümüz psikiyatrisinden, eski Hint metinlerinden, Zen Budizm'den, eski tinsel öğretilerden verdiği kesitlerle aslında bunların hepsinde aslolan şeyin hayat olduğunu, farkın dile getiriliş biçimlerinden ibaret olduğunu gözler önüne seriyor. Ve tüm bunları psikosentez, analitik terapi gibi alanlarda araştırmalar yapmış, okurla "hemdert" olmayı amaçlayan bir yazar kimliğiyle, son yıllarda yaygınlaşan "sevgi kılavuzu" yüzeyselliğine düşmeden yapıyor.

Stephanie Dowrick'in çizdiği toz pembe bir hayat değil, kapkara bir hayat da değil. Sadece hayat.

Jean Baudrillard

Baştan Çıkarma Üzerine

Lacivert Kitaplar/Çeviren: Ayşegül Sönmezay/228 sayfa/ISBN 975-539-248-3

Baştan çıkarma, Batı'nın tarihinde, Şeytan'ın stratejisi olarak görüldü hep. Kötülüğün stratejisiydi o, yeryüzündeki lanet, hayatın hilesi...

Günümüzde, Batı kültürü, her şeyi, libidoları, enerjileri, cinselliği, kötülüğü, sapkınlığı... serbest bıraktı! Yükselen değerlerini, hortlattığı bu duygu ve enerjilerin tüketimi üzerine kurdu. Ama baştan çıkarma hâlâ karanlıkta; hatta iyice karanlığa gömüldü. Bir gecelik aşklar, mekanik cinsellikler, sanal seksler çağında, baştan çıkarmaya, baştan çıkarmanın örtülü, muğlak, gerilimli dünyasına, flörte, ütopik aşka, aşk ütopyasına yer yok.

Baudrillard, Baştan Çıkarma Üzerine'de bizi başka bir âleme, baştan çıkarmanın o karanlık âlemine sürüklüyor. Başka bir hayat tahayyülüne dair ritüellerin, oyunların, karşılıklı kozların, atılan ve geri çekilen adımların, söylenen ve söylenmeyen sözlerin, kaçamak bakışların, belli belirsiz dokunuşların, strateji ve taktiklerin bu dünyasında, kurulu düzene ait hiçbir şey yok. Değişmez, kalıcı, temelli hiçbir şey yok. Baştan çıkarma Tanrı'nın düzenini, üretimin ya da arzunun düzenini altüst eder. Tüm ortodoks hayatlar ve düşünceler için bir tehdittir baştan çıkarma; cinselliğin, anlamın ve iktidarın altüst oluşudur. Baştan çıkaran kimdir, baştan çıkarılan kimdir? Kim kimi niçin, nasıl ve ne zaman baştan çıkarır?.. Belki de herkes hem baştan çıkarmakta hem de baştan çıkmaktadır...

Baudrillard, sorularını ve yanıtlarını cinsellikten felsefeye, edebiyattan gündelik hayata uzanan bir eksen üzerinde işliyor. Kierkegaard'ın *Baştan Çıkarıcının Günlüğü* ve Fowles'ın *Koleksiyoncu*'su bu karanlık ve meşum yolculuğun önemli güzergâhları arasında.

Monique Charles
Hayatımın Filozouna Aşk Mektupları

Lacivert Kitaplar/Çeviren: Necmettin Sevil/120 sayfa/ISBN 975-539-355-2

Varoluşçuluğun babası Danimarkalı filozof Sören Kierkegaard gençliğinde on yedi yaşındaki Regine Olsen'ı tutkuyla severek nişanlanmış; fakat evliliğin tehlikelerinden korkarak ayrılmıştır. Bu tutkulu ilişkinin/ilişkisizliğin gölgesi filozofun bütün hayatına, felsefesine, yazılarına yansımış; bunları, *Baştan Çıkarıcının Günlüğü*'nde anlatmıştır.

150 yıl sonra Monique Charles kendini Regine Olsen'ın yerine koyarak *Hayatımın Filozofuna Aşk Mektupları*'nı yazar. Kierkegaard'ın hayatına, felsefesine ve aşk anlayışına tutkulu bir kadın olarak yeniden bakar. Aşkının trajik boyutunu inceler; sevdiği halde nişanlısını terk edişini, ayrılmasına rağmen inanılmaz bir sadakatle hayatında başka bir aşka yer vermemesini, acı çektiği halde "baştan çıkarıcı" havasıyla dolaşmasını, Olsen'ın yaşamına kılavuzluk etmesini, aşk ve evliliği onunla tartışır... Sonsuz bir aşktan yana olan Kierkegaard'ın Olsen üzerindeki etkilerini; verilen gönül eğitimiyle Olsen'ın kişiliğinde meydana gelen değişiklikleri inceler. "Sev!.. Her şey oradadır: Eğer, yaşamını aşka göre yaşamaya hazır değilse, felsefeyle uğraşmaya kalkmasın kimse" diyen Kierkegaard'ın sözlerini çerçeveleterek odasına asmasına, felsefeden hoşlanmazken giderek felsefe tutkunu olmasına dikkat çeker.

Baştan Çıkarıcının Günlüğü özgürlükçü bir erotik estetin gözlemlerinden oluşur. Yazarı erkek, filozof ve âşık...

Hayatımın Filozofuna Aşk Mektupları ise Kierkegaard'a 150 yıl sonra yollanmış bir mektup. Yazarı kadın, felsefeci ve aşktan yana...

Aşk, insan zihnini ve kalbini en çok meşgul eden konu olmaya devam ediyor...

Aşkınız bana kadınlığımı hissettirdi!
Beni gerçek bir kadına dönüştürdünüz. Erkeklerin gölgesi ya da taklidi olarak görülen yapma bir kadın değil. Erkeklerin dudaklarına ya da boynuna takılı kaldığı için gülünen sevimli bir kadın değil. Kendinden geçmişçesine aşkı bulutlara taşıyan bir kadın hiç değil. Ama 'yaşamak ve sevmenin kendisi için aynı anlama geldiği' bir aşk kadını. Bir an bile sevmeden yapamayan bir aşk kadını.

Monique Olsen

Isabel Fonseca

Beni Ayakta Gömün

ÇİNGENELER VE YOLCULUKLARI

Lacivert Kitaplar/Çeviren: Özlem İlyas/368 sayfa/ISBN 975-539-342-0

Çingeneler hakkındaki klişelerin bolluğundan ötürü onları tanıdığımızı sanıyoruz; oysa Avrupa'nın bu en büyük ve en çilekeş azınlığı üzerine bilgimiz pek az. Yüzyıllarca baskıya ve ayrımcılığa maruz kaldığı halde düzenin kıyısındaki "kenar mahalle"de varlığını bugüne dek sürdüren bu halk, kendine özgü bir azınlık resmi çiziyor. Peki, kimdir Çingeneler? Sokakta çiçekleri neden hep Çingeneler satar? Ve neden renkli giyinmeyi severler? Isabel Fonseca, dört yıl boyunca Doğu Avrupa'nın çeşitli ülkelerini gezmiş ve buralardaki Çingene toplulukları arasında yaşamış bir gazeteci. Ezeli "günah keçileri" ve "yeryüzünün en boyun eğmez halkı"diye adlandırdığı Çingenelerin kapalı dünyasını aralayarak, dünyanın bilincinden silinmiş bu insanların künyesini çıkarıyor.

Sanılanın aksine yekpare bir grup olmayan Çingene toplumunun yazılı ya da sözlü bir tarihi yok. Yaşadıkları acılarla başa çıkmak için unutmayı kolektif bir sanat haline getiren bu insanlar için geçmiş ya da gelecek değil sadece içinde yaşanan an önemli. Hindistan'dan çıktıkları günden beri ne Hindistan'da ne de dünyanın başka bir yerinde bir "anavatan" kurma özlemine kapılmamış olmaları da bunun bir göstergesi. Aileyi devletten daha anlamlı bulan Çingenelerin vazgeçilmez önceliği tarih boyunca hiç değişmeden kalmış: Diledikleri gibi bir yaşam seçme özgürlüğünü korumak.

Göçebe yaşam tarzını artık büyük ölçüde terk etmiş olan Çingene halkı bugün çalkantılı bir değişim süreci yaşıyor. Fonseca, bu renkli toplumu bize tanıtırken, zevkle okunan bir seyahatname kurgusunu sağlam bir bilimsel yaklaşımla ustaca buluşturmuş.

Beni Ayakta Gömün yazıyla ve teknolojiyle ilişkisi olmayan yersiz yurtsuz bir halkın, medeniyeti taşınmaz mallarla ve tapu belgeleriyle tanımlayan bir dünyadaki zorlu varoluşunu belgeleyen bir kitap; gerçek bir keşif yolculuğu...

Isabel Fonseca'nın kitabı zengin bir hazine: Bu sürükleyici sayfalarda, hem kendilerinin dışarıya kapalı tuttuğu hem de herkesçe gözardı edilen gizli bir dünya gözler önüne seriliyor. Zarif ve güçlü bir dille yazan Fonseca'nın kitabı, ustaca hayat verilmiş renkli karakterlerle dolu. Göz kamaştırıcı bir başarı.

Salman Rushdie

Beni Ayakta Gömün, kendime yakın bulduğum bir halkın az rastlanır derecede adil bir portresini çizen benzersiz ve olağanüstü bir çalışma. Renkli ve tutkulu bir üslupla bilimsel ve disiplinli bir yaklaşımın iç içe geçtiği bu kitap, hem Çingeneler hem de benim için büyük bir boşluğu doldurdu.

Yehudi Menuhin

Herbert Fingarette
Kendini Aldatma

Lacivert Kitaplar/Çev.: Alev Türker/176 Sayfa/ISBN 975-539-372-2

Kendimizi niçin aldatırız? Aldatırken hem "fail" hem de "mağdur" olmak nasıl bir insanlık halidir? Bu durumu, "kasıtlı bir uyku hali"ne dalmak diye adlandırabilir miyiz?

Fingarette, bu kitabında kendini aldatmanın gündelik dildeki göndermelerini çözerken, mevcut çalışmalara özgün katkılarda bulunuyor. Önce, konuya eğilen önceki çalışmaların paradokslar taşıdığını gösteriyor; sonra, bu paradoksallığı gidermek için, kendi yaklaşımının Varoluş felsefesiyle ilişkilendiği noktadan hareketle, "nasıl?" sorusunu bir yana bırakarak, bakışını "neden kişi kendini aldatır?" sorusuna kaydırıyor. Ve, "Kişi, neden bildiği bir şeyi kendisine bile ikrar etmekten kaçınır? Bunu başkaları bir yana kendisine bile söylemeye neden çekinir? Yalan söyleyen kişi kendi yalanına neden inanır?" sorularının izini "kişi olma" mücadelesi açısından sürdürüyor. Zihnin işleyiş biçimi hakkında düşünürken; benlik, bilinçaltı ve kişisel sorumluluk hakkındaki temel fikirlerimizi, suçluluk ve masumiyet hakkındaki ahlâki sınıflandırmalarımızı sorguluyor.

Fingarette, *Kendini Aldatma*'yı, psikolojik, felsefi, etik, nöropsikolojik bağlamlarda değerlendirirken, hem Camus, Molière, Eugene O'Neill gibi yazarların eserlerinden, hem de gündelik yaşamda sıkça karşılaştığımız örneklerden faydalanarak kendini aldatmanın çeşitli yönlerine dikkat çekiyor.

Yeni baskısına eklediği "Kendini Aldatma Açıklama Gerektirmiyor" başlıklı bir bölümle de kitabı konusunun vazgeçilmezleri arasına katıyor.

Kuşkusuz, kendini aldatma durumunun en can alıcı noktası ise kişinin kendini aldatmayı bıraktıktan sonra neler olacağı...

(İçimizdeki kendini aldatma dürtüsünün) varlığından ve faaliyetinden haberdar olmadan ve onun düzenlerine karşı hazırlanmadan insanın duyguları üzerine çalışmaya koyulmak, bir sondaj aleti olmadan, sadece suyun yüzeyine bakarak, denizin derinliklerinin yapısını anlamaya çalışmak gibidir.

Jacques Rivière

Susie Orbach
Vampir Kazanova

Lacivert Kitaplar/Çev.: Elif Özsayar/288 Sayfa/ISBN 975-539-399-4

Freudcu klişelerin zihnimize kazıdığı terapist resmi hâlâ tam olarak silinmiş değil.

Terapisti insan psişesinin en derin kuytularına girip çıkan, ama bu karmaşık ve çalkantılı süreci adeta insanüstü bir mesafeden izlemeyi başaran "nesnel" bir şifacı –çoğunlukla bir erkek– olarak hayal ediyoruz. Tecrübeli psikoterapist Susie Orbach, terapi sürecini genellikle yapılageldiği gibi hastanın değil de, ilişkinin daha dokunulmaz ucundaki terapistin deneyimi üzerinden anlamaya ve anlatmaya çalıştığı bu kitapla, bu özel yakınlık ilişkisini kurgusallaştırma denemelerine yeni ve değerli bir boyut armağan ediyor.

Orbach'ın terapi öyküleri, kendi klinik gözlemlerinden derleyerek yarattığı altı hayali karakterle gene hayali bir terapist arasında geçiyor. İnsani kaygıların büyük bölümüne kaynaklık eden yakınlık sorunlarının terapi ilişkisinde de can alıcı bir rol oynadığını açık yüreklilikle ortaya koyan bu öyküler, sıradan insanların sıradan sorunlarına odaklanıyor: Ağına düşürdüğü kadınları duygusal olarak yağmalamaktan kendini alamayan, ama penisinin beklenmedik başkaldırısı üzerine çareyi terapide arayan Adam; hayatta kalma yöntemi olarak seçtiği yalan ve aldatma çemberini kıramamanın acısını çeken Belle; aralarındaki bağlılık ilişkisinin gücü ve derinliğiyle başa çıkmakta zorlanan Carol ve Maria çifti gibi.

Vampir Kazanova, terapist imgesini uzun zamandır kuşatan klişelere meydan okuyarak terapist-hasta ilişkisine daha eşitlikçi bir bakış getiriyor. Sağaltıcı psikoterapinin geleceği açısından umut verici, insan psişesini biraz daha derinden kavramak isteyenler için değerli bir çalışma.

Orbach'ın bu şık kitabı, terapistlerin hastalarıyla günbegün yürüttükleri çalışmalarda neler hissettiği üzerine... Bu kitapta bir bedeni ve arzuları olan, nefes alan, terleyen, etten kemikten bir terapist var.

Darian Leader, *Observer*

Orbach, psikoterapi sürecinin risklerini, heyecanlarını ve duygusal hakikatlerini çok güçlü bir şekilde yakalıyor... Zekice ve dürüstçe.

Anthony Clare, *Literary Review*

Karen Houpert
Lanet
SON TABUYLA YÜZLEŞME-ÂDET KANAMASI

Lacivert Kitaplar/Çev.: Esen Metin-Neslihan Atçan/224 Sayfa/ISBN 975-539-421-4

Âdet öncesi sendromu, âdet sancısı, hijyenik ped, tampon, toksik şok sendromu... Bu kelimeler hâlâ birer tabudur. Karen Houppert *Lanet*'te bu son gizli tabuyla, âdet kanamasıyla yüzleşmemizi sağlarken; aynı zamanda tabunun büyük bir endüstri tarafından nasıl beslendiğini ve kâra dönüştürüldüğünü de gösteriyor.

Houppert, bu çarpıcı kitabında âdet kanamasını kuşatan gizleme kültürünü ve bunun kadınlar üzerinde hem fiziksel hem de ruhsal açıdan yarattığı tahribatı mercek altına alıyor. "Sessizlik" perdesini araladığında, kadınların "mavi akıntıları"yla baş etmek için kullandıkları karbeyazı tamponların karanlık yüzüyle karşılaşıyor. ABD'deki sağlık kuruluşlarının ve çevre örgütlerinin sıfır dioksin politikasını dayattığı günümüzde, kadınların kanser riskiyle iç içe yaşamasına göz yuman "hijyenik" kadın ürünleri endüstrisinin çevirdiği entrikaları nüktedan bir üslupla aktarıyor. Dev şirketlerin reklam kampanyalarını, kadın dergilerinin eril söylemini, âdet kanaması ile ilgili görgü kurallarının nasıl ayakta tutulduğunu gözler önüne seriyor.

Yazar depresyondan cinayete kadar uzanan belirtiler listesiyle âdet öncesi sendromunun "faili" olarak kadınlık hormonlarının gösterildiğine işaret ederken; cinsel kimliklerinden utanarak büyüyen genç kızların yaşadığı karmaşaya da değiniyor. Toplumsal koşulların iyileştirilmesi yerine, üzerlerinden milyonlarca dolarlık kazanç sağlanan kadınlara şeker misali anti-depresanlar verilmesi ya da hormon tedavilerinin tercih edilmesi konusunda da dikkat çekici değerlendirmeler yapıyor.

Son olarak, bu konudaki her türlü tartışma girişiminin göz ardı edildiğine işaret ederek bu doğal halin ne zamana kadar bir tabu olarak kalacağını soruyor.

Karen Houppert'ın âdet kanaması hakkında yazdığı ateşli ve nüktedan inceleme, reglden cinselliğe kadar kadın doğasının elimizden nasıl alınıp paketlenerek büyük kârlarla geri satıldığını anlatıyor.

Peggy Orenstein

Bir tür tabu: Aile...
Anne, baba ve çocuklardan oluşan geleneksel aile, farklı bir biçimde yapılanamaz mı?
Üçlü, imkânsız olarak değerlendirilen farklı bir aile düzenini, bir erkekle iki biseksüel kadının ortak yaşamını masaya yatırıyor. Üçü de plastik sanatlarla ilgilenen Anne, Pauline ve Ernest, ideolojik olduğu kadar duygusal nedenlerle de bir "üçlü" oluşturmaya karar verirler. Alışılageldik "Fransız aile bahçesi"nden farklı bir aşk beraberliğine yelken açarlar. Cinselliği, kıskançlığı, erotizmi ve başka her şeyi paylaştıkları yirmi yıllık beraberliklerinden iki de çocuk sahibi olurlar. Zaman zaman üzülseler de, daha çok birbirlerini tamamlayıp, birbirlerine taparlar. Bugün "birbirini seven çocuklar" olarak görüyorlar kendilerini.
Elinizdeki kitapta birçok kişinin kabul edemeyeceği bu aşkın hikâyesi anlatılıyor. Anne, Pauline ve Ernest hiçbir şey gizlemeden, herhangi bir görüş ya da yaşam tarzını yayma, başkalarına dayatma, şaşmaz bir mutluluk tarifi verme çabasına girmeden dürüstçe anlatıyorlar hikâyelerini. Kaygılarını, kuşkularını, isteklerini, cinsel yaşamlarını, aşkın yaratıcılıklarına katkılarını ortaya koyuyorlar.
Okuru aidiyet duygusu ve kıskançlık üzerine de düşündüren *Üçlü*, kadın-erkek değil, insan temelli bir aşkı ele alırken, bir yandan da kadınla erkeğin özdeş olmadığını, bir cinsin diğeri üzerinde tahakkümü olmaksızın da farklılıkların korunabileceğini gösteriyor. Ayrıca yine kahramanların ortak görüşüne göre, üçlü aşk daha fazla özen ve fedakârlık isteyen bir ilişki türü. Çünkü burada bir değil, iki kişi tarafından sevilmek ve iki kişiyi sevmek söz konusu.
Cennet ya da cehennem, kim bilebilir ki? Zaten acıyla haz aşkın ayrılmaz ikilisi değil mi?

AYRINTI

AYRINTI•LACİVERT
ISBN 975-539-456-7
9 789755 394565

KİTAP
SKB 848981 UR